

Tallinna Vangla avavangla kodukorra seletuskiri

Muudetud käskkirjadega:

07.05.2021 nr 1-1/21/21
28.04.2022 nr 1-1/22/48
07.06.2022 nr 1-1/22/60

Sissejuhatus

Tallinna Vangla kinnipeetavatele kehtib vangla territooriumil lisaks teistele vangistuslastele õigusaktidele, nagu Vangistusseadus (VangS) ja Vangla sisekorraeeskiri (VSkE), ka Tallinna Vangla kodukord (kodukord) ning muud vanglasisesed haldusaktid (direktori üldkorraldused), millega reguleeritakse kinnipeetavate elukorraldust. Tallinna Vangla avavangla uue kodukorra kehtestamise vajadus on seotud eelkõige uue Tallinna Vangla hoone avamisega, mis toob endaga kaasa mõningaid muudatusi avavanglas viibivate kinnipeetavate elukorralduses. Eesmärgiks on koondada kodukorda kõik avavanglas kinnipeetavate jaoks olulised kehtivad normid, et kinnipeetavatel oleks võimalik kõiki neid puudutavaid vanglasiseseid õigusakte leida ühest kohast. Samuti on uue kodukorra norme ajakohastatud ja ülevaatlikumaks muudetud. Kodukorra juurde kuuluva seletuskirja eesmärk on täpsustada kodukorras sätestatud.

Kodukorra sätete seletused punktide kaupa:

1 Üldsätted

- 1.1 Kodukord kehtestatakse VangS § 105 lg 3 alusel ning selles reguleeritakse täpsustavalt VangS-s, VSkE-s ja teistes õigusaktides sätestatud ning vangistusega seotud otsuste täideviimise üldist korda ja korraldust Tallinna Vanglas.
- 1.2 Sätestatu eesmärk on tagada Avavanglas viibivate isikute poolt Kodukorras sätestatud nõuete täitmine ja Vangla territooriumil õigusrikkumiste ärahoidmine. Kodukorra täitmise kohustus tuleneb: a) VangS § 67 punktis 1 sätestatust, mille kohaselt on kinnipeetav kohustatud julgeoleku tagamiseks vanglas täitma vangla sisekorraeeskirju; b) justiitsministri 06 detsember 2001. a määrusega nr 92 kinnitatud „Tallinna Vangla põhimäärus“ § 3 lg 2 punkti 7, mille kohaselt on vangla direktori poolt tema pädevuse piires antud käskkirjad ja muud kirjalikud või suulised korraldused täitmiseks kohustuslikud vangla teenistujatele ning kinnipeetavatele.
- 1.3 Kinnipeetavatele graafikute (nt kaupluse külastamine) tutvustamine on vajalik selleks, et kinnipeetavad oleksid eelnevalt teadlikud, millal konkreetne tegevus toimub, mis omakorda tagab päevakavast kinnipidamise.
- 1.4 Blankette väljastavad lisaks inspektor-kontaktisikule ka teised üksuse ametnikud, et ajal, kui kontaktisikut ei ole, oleksid blanketid kinnipeetavale siiski kättesaadavad.
- 1.5 Võlaõigusseaduse § 127 lg 1 kohaselt on kahju hüvitamise eesmärk kahjustatud isiku asetamine olukorda, mis on võimalikult lähedane olukorrale, milles ta oleks olnud, kui kahju hüvitamise kohustuse aluseks olevat asjaolu ei oleks esinenud. VangS § 53 lg 4 sätestab, et kinnipeetava suhtes, kes on toime pannud tahtliku enesevigastuse, tekib vanglal regressiõigus tervishoiuteenustele kulutatud summade tagasinõudmiseks. Seega on vanglal õigus kinnipeetavalt nõuda tekitatud materiaalse kahju hüvitamist. Näiteks lõhutud vangla vara hüvitamist või enesevigastuse toimepannud kinnipeetava ravikulude hüvitamist.
- 1.6 Põhjendatud vajaduse korral on Vangla direktoril õigus Kodukorra täitmisest kõrvale kalduda. Kodukorra täitmisest kõrvale kaldumiseks annab Vangla direktor välja korralduse, põhjendades selle vajalikkust.
- 1.7 Kinnipeetav on kohustatud:
  - 1.7.1 Kinnipeetava poolt teiste tegevuste katkestamine ja püsti seismine vanglateenistuse ametnike tuppa sisenemisel on vajalik, et vanglateenistuse ametnikul oleks võimalik koheselt visuaalselt kontrollida kinnipeetava tervislikku seisundit ja riietust. Kui kinnipeetava käed on nähtaval, on vanglateenistuse ametnikul koheselt võimalik veenduda, et kinnipeetava ei oleks käes midagi, mis võib kujutada ohtu vanglateenistuse ametnikule endale või Vangla üldisele julgeolekule. Vangistuse eesmärk on suunata kinnipeetav õiguskuulekale käitumisele ja üheks õiguskuuleka käitumise saavutamise eesmärgiks on ka Vanglas ühiskonnas kehtivate käitumisnormide järgimine. Distsipliini saavutamiseks Vanglas on vajalik aktsepteerida ja järgida ühiskonnas kehtestatud käitumisreegleid. Igapäevane voodi korrashoid aitab kaasa distsipliini tagamisele. Korratu voodi võib takistada kiiret ja efektiivset visuaalse järelevalve teostamist, kuna korratute voodiriiete alla/vahele on võimalik peita erinevaid keelatud esemeid, mis

võivad jääda vanglateenistuse ametnikule visuaalsel vaatlusel märkamata, mis aga omakorda võib ohtu seada Vangla julgeoleku. Korrastatud voodi tähendab, et voodi lavatsile asetatud magamistarbed on sirgelt madratsi peal järjekorras 2 lina ja 1 tekk. Padi asetseb voodi peatsis

- 1.7.2 VangS § 6 lg 1 kohaselt on vangistuse täideviimise eesmärk kinnipeetava suunamine õiguskuulekale käitumisele ja õiguskorra kaitsmine. Õiguskuulekas käitumine tähendab ka seda, et kinnipeetav järgiks ühiskonnas üldlevinud viisakusnorme, milleks on vestluses teie-vormi kasutamine ja tervitamine püsti seistes. Žargooni kasutamine kinnipeetavate poolt väljendab ilmset lugupidamatust kinnipeetava enda kui ka teiste Vanglas viibivate isiku suhtes. Tervitamine püsti seistes on üldlevinud viisakusvorm ja viisakal käitumisel tervikuna on kinnipeetavate käitumisele üldpreventiivne mõju peale Vanglast vabanemist.
  - 1.7.3 Kinnipeetav peab välja nägema korrektne ja viisakas, mitte eksponeerima näiteks tätoveeringuid mis võivad välja paista üleskeeratud pükste säärtest. Jope, mütsi ja kinnaste kandmine siseruumides on ebaotstarbekas, kuna siseruumid on soojad ning nende alla on võimalik peita erinevaid esemeid, mis võivad ohustada vangla julgeolekut. Korrektse riietumise nõue aitab tagada distsipliini ning on samas elementaarne viisakus kinnipeetava enda ja teiste Vanglas viibivate isikute suhtes.
  - 1.7.4 Lähtuda VangS § 67 p 3-st. Kadunud või leitud esemetest, toas olevate isiklike esemete või Vangla vara hävitamisest või kasutuskõlbmatuks muutumisest vanglateenistuse ametniku teavitamise eesmärk on tagada ja kaitsta seeläbi Vangla julgeolekut ja sisekorda ning teiste isikute elu ja tervist (toas olevate üleliigsete esemetega on kinnipeetavatel võimalik rünnata vanglateenistuse ametnikku). Samuti on koheselt teavitamise eesmärk ka näiteks kadunud eseme (nt võtmed) puhul kiiresti reageerimine ja ülesse leidmine (läbiotsimise teostamine), Vangla vara hävitamise või kasutuskõlbmatuks muutmise puhul on koheselt teavitamise eesmärk tuvastada süüdlane ning teha vajalikud menetlustoimingud. Toas olevate isiklike esemete hävitamise või kasutuskõlbmatuks muutmisest teavitamise eesmärk on et nimetatud esemed saaksid maha võetud kinnipeetavate varade nimekirjast, et hiljem ei tekiks küsimusi, kas kinnipeetav on esemed hävitanud või kellelegi teisele kasutamiseks edasi andnud.
- 1.8 Kinnipeetaval on keelatud:**
- 1.8.1 Eesmärk on ennetada ja takistada distsiplinaarrikkumiste toimepanemist, samuti vältida Vangla vara kahjustamist.
  - 1.8.2 Eesmärk on tagada tõhus järelevalve kinnipeetava üle, et vanglateenistuse ametnik omaks ülevaadet kinnipeetava asukoha üle ja tõkestada kinnipeetava poolt distsiplinaarrikkumise toimepanemist (nt ära hoida kaklus, põgenemine).
  - 1.8.3 Eesmärk on, et kinnipeetava valdusesse ei satuks teda mitte puudutavaid dokumente, võtmeid vms, mis võivad kahjustada Vangla julgeolekut (Vangla praktikas on tulnud ette olukordi, kus kinnipeetavad on loata sisenenud ja viibinud inspektor-kontaktisiku kabinetis või valveteenistuse valveruumides).
  - 1.8.4 Eesmärk on, et kinnipeetav ei viibiks ruumis mis ei ole temale määratud ning ajal, mil selles viibimine ei ole talle ettenähtud. Samuti on eesmärk tagada saatmise ajal kinnipeetava õiguspärane käitumine ning distsiplinaarrikkumiste ärahoidmine. Saatmise ajal kinnipeetava poolt kõrvaliste tegevustega tegelemine, nt: kätlemine teiste isikutega, mistahes esemete mahaviskamine või maast ülesvõtmine, ukseilmadesse vaatamine, ükskõik millisele nupule ja lülile vajutamine, ettenähtud marsruudilt kõrvale kaldumine, jms tegevusega võidakse seada ohtu Vangla turvalisus.
  - 1.8.5 Vangla tegevus on suunatud kinnipeetava õiguskuulekale käitumisele suunamisele, et kinnipeetav naastes tavaühiskonda, suudaks võtta omaks ühiskonnas aktsepteeritud käitumisnormid. Ilmselgelt ei kuulu vägivaldsemine vanglas ega ka vabas ühiskonnas aktsepteeritavate käitumisnormide hulka. Kinnipeetava poolt vägivald kasutamine väljendab ilmset lugupidamatust ühiskonna suhtes. Vaimne vägivald on selle tajujale täpselt sama koormav kui füüsiline vägivald ning ei ole ühiskonnas aktsepteeritud käitumisnorm.
  - 1.8.6 Eesti Vabariigi põhiseaduse § 17 sätestatu kohaselt ei tohi kellegi au ega head nime teotada. Vangla peab oma tegevusega seisma selle eest hea, et seal viibivate isikute põhiseaduslikud õigused oleksid tagatud. Karistusseadustiku (edaspidi KarS) § 120 kohaselt on ähvardamine kriminaalkorras karistatav. KarS § 275 sätestatu näeb ette karistuse võimuesindaja ja avalikku korda kaitsva muu isiku laimamise

ja solvamise eest. Žargooni kasutamine kinnipeetavate poolt väljendab ilmselt lugupidamatust kinnipeetava enda kui ka teise Vanglas viibiva isiku suhtes.

- 1.8.7 Keeld on vajalik, et järgida VangS § 12 lg 1 p-st 1 tulenevat eraldihoidmise printsiipi, takistada kinnipeetavate omavaheliste armusuhete tekkimist ning hoida ära keelatud esemete levikut.
- 1.8.8 Keeld on vajalik selleks, et takistada omavahelise info vahetamist, näiteks keelatud esemete üleandmiseks või kriminaalmenetluse mõjutamiseks. Samuti häirib selline tegevus nii vanglaametnike teenistusülesannete täitmist kui ka kinnipeetavate toiminguid (näiteks õppetööd). Sellest tingituna võib olla häiritud vangla igapäevane töö, näiteks võib olla raskendatud päevakava järgimine, kuna vanglaametnikud peavad korda rikkuvate kinnipeetavate korralekutsumiseks tegema planeerimata toiminguid.
- 1.8.9 KarS-s sätestatu kohaselt on kuritegudele õhutamise ja kihutamise kriminaalkorras karistatav. Teiste kinnipeetavate mõjutamine igasugusele õigusvastasele käitumisele oluliselt ohustab Vangla julgeolekut tervikuna. Vangla tegevus on suunatud kinnipeetava õiguskuelekale käitumisele suunamine, et kinnipeetav naastes tavaühiskonda, suudaks võtta omaks ühiskonnas aktsepteeritud käitumisnormid. Ilmselgelt ei kuulu kinnipeetava poolt teise kinnipeetava õhutamise või kihutamise õigusrikkumise toimepanemisele Vanglas ega ka tavaühiskonnas aktsepteeritavate käitumisnormide hulka. Kinnipeetava poolt teise kinnipeetava õhutamise või kihutamise õigusrikkumise toimepanemisele väljendab ilmselt lugupidamatust ühiskonna suhtes.
- 1.8.10 Hasartmänguseaduse § 2 lg 1 sätestatu kohaselt on hasartmängu oluliseks osaks panuse tegemine, mängu tulemusel võimaliku võidu saamine, mängu tulemus määratakse osaliselt või täielikult juhuslikkusele põhineva tegevusega või see sõltub eelnevalt mitteteadaoleva sündmuse toimumisest. Sama seaduse §-s 3 on loetletud hasartmängu liigid, mis kvalifitseeruvad ka käesoleva kodukorra punkti alla. VSkE § 64¹ p 17 kohaselt on kinnipeetaval keelatud omada hasartmänguvahendeid. Hoolimata sellest, et kinnipeetavatele on lubatud piiratud loetelu lauamänge (male, kabe, nard), on keelatud nende mängude mängimine kasu või hüvede saamiseks. Kasu saamise eesmärgil erinevate lauamängude mängimine ja kihvedude sõlmimine ohustab nii mängija kui Vangla julgeolekut tervikuna. Oluliseks põhjuseks, miks mängud kasu saamise eesmärgil on keelatud tuleneb võlanõuete tekkimisest. Praktikas on tekkinud olukordi, kus isik ei suuda maha mängitud summasid tasuda ja võlgade sissenõudmisel kasutatakse vägivalda, ähvardamist, mis omakorda võib kahjustada võlgnikku, tema perekonna heaolu ja turvalisust ning seeläbi ka Vangla turvalisust.
- 1.8.11 Tätoveeringute tegemine on Vanglas keelatud ja ohustab omakorda kinnipeetavate ja teiste Vanglas viibivate isikute tervist, sest seeläbi võivad hakata levima erinevad nakkushaigused (HIV, hepatiit jm vere teel levivad haigused). Ühiskonnas on levinud arusaam, et tätoveeringud viitavad Vanglale ja retsidiivsele taustale või siis vähemalt võimalikule sotsiaalselt agressiivsele käitumisele. Samuti on Vangla subkultuuri oluliseks märgiks erinevate tähendustega tätoveeringute omamine, millest võib selguda kuritegelikus hierarhias positsioon. Subkultuuriliste ilmingute levimine vastandub riiklikule poliitikale ja kehtivale seadusandlusele, mistõttu vangla kohustus on seda takistada.
- 1.8.12 Kinnipeetaval on keelatud omavoliliselt avada ja sulgeda uksepiirajasse fikseeritud ust, samuti võõrkehi uksepiirajasse panna jms, kuna see takistab vanglateenistuse ametnike poolt järelevalve teostamist ja tagamist mistõttu võib ohtu sattuda Vangla turvalisus.
- 1.8.13 Sätte eesmärk on avavanglas korra tagamine ja vanglateenistuse ametnike teenistuskohustuste korrektne ja takistamatu täitmine. Samuti ei tohi televiisori, sh üldkasutatava televiisori vaatamine ja raadio kuulamine häirida avavanglas viibivate isikute rahu.
- 1.8.14 Eesmärk on vältida kanalisatsiooni ummistuse ja üleujutuse tekkimist. Praktikas on ette tulnud olukordi, kus kinnipeetavad on visanud WC-potti ja pissuaari esemeid, mis ei lagune veega kokku puutumisel, ning selle tulemusel on tekkinud kanalisatsiooni ummistusi.
- 1.8.15 Eesmärgiks keelata toa ehitus- ja sisustuselementidele ja muule Vangla varale kirjutiste, märgete tegemine, kleebiste panemine või kinnitada neile fotosid, reproduktsioone, ajakirjade väljalõikeid, katteid (v.a toas olevale stendile). Säte on vajalik, et ennetada Vangla vara kahjustamist ja tubade korratuks muutmist, mille endise olukorra taastamine tooks Vanglale kaasa asjatuid kulutusi. Fotodega, reproduktsioonidega, ajakirjade väljalõigetega, katetega ja vaipadega püüavad kinnipeetavad varjata

toas lõhnutud kohtasid või teha nende taha peidikuid. Seega raskendaks nimetatud esemete toas kasutamine oluliselt vanglateenistuse järelevalvetoiminguid.

Eesmärgiks keelustada valgustite ja elektrooniliste järelevalveseadmete katmine ja kasutada esemeid selliselt, et need takistavad visuaalset järelevalvet (nt laudadele/kappidele katete asetamine, aknatrellidele fotode asetamine jms) on tagada operatiivne järelevalve kinnipeetavate ja neile määratud tubade visuaalse kontrolli võimalus, hoidmaks ära nt kinnipeetavate enesevigastuste tekitamine, ennetada ja takistada toas oleva Vangla vara lõhkumist või lõhkumise varjamist katete/lappide abil, nt akna lõhkumise varjamiseks. Vanglas on olnud olukordi kus kinnipeetav asetab kaamera peale katte varjamaks toas tegutsemist või siis on olnud katteid, lappe asetatud katkise aknaklaasi varjamiseks.

- 1.8.16 VSKE § 7 sätestab loetelu toa sisustuse hulka kuuluvast, milleks on: 1) ühe- või kahekordsed voodid; 2) isiklike asjade hoiukoht; 3) laud; 4) istekoht igale kinnipeetavale; 5) võimaluse korral valjuhääldi; 6) riidenagi; 7) võimaluse korral pesemiskoht; 8) võimaluse korral WC. Nimetatud esemed on tagatud tubadesse Vangla poolt. Lisaks võib Vangla direktor avavanglas, avavangla osakonnas või uimastisõltuvusvabas osakonnas lubada sätestamata esemeid, kui see on kooskõlas vangistuse täideviimise eesmärkidega. Kinnitusest lahti tulnud või katkine mööbel kujutab endast ohtu nii kinnipeetavale kui ka vanglateenistuse ametnikule. Kinnitusest lahti tulnud või katkisest esemest teatamise kohustus tuleneb VangS § 67 p 3 sätestatust, mille kohaselt peab kinnipeetav teatama viivitamatult vanglateenistuse ametnikule kõikidest asjaoludest, mis võivad ohustada Vangla julgeolekut ja sisekorda ning teise isiku elu ja tervist.
- 1.8.17 Kinnipeetaval on lubatud vallata ainult temale kuuluvaid esemeid ja aineid ning keelatud on esemeid ja ained omandada ja võõrandada teistelt kinnipeetavalt. Sätte eesmärk on, et Vanglas ei toimuks asjade üksteisele andmist ega vahetamist, jms, oluline on ka, et Vangla omaks kinnipeetavate ja neile kuuluvate esemete üle korrektset ülevaadet. Praktikas on tulnud ette, et nt vabanemisel on kinnipeetav oma isiklikud Vanglas olnud asjad andnud teistele kinnipeetavatele.
- 1.8.18 Sätte eesmärk on, et kinnipeetav kasutaks ainult läbi vanglasisese isikuarve liikuvat raha. Selle tulemusel on kinnipeetava sissetulekud vanglateenistuse poolt kontrollitavad, kinnipeetav kogub raha vabanemisefondi ning tasutud saavad ka võlanõuded.
- 1.8.19 Julgeoleku kaalutlustel on väga oluline tagada, et vangid ei viibiks võõras toas. Keeld on vajalik järelevalve tagamiseks ja ennetamiseks kinnipeetavate distsipliinirikumisi (nt kaklusi, vargusi). Viimasel ajal on probleeme tekitanud tubade uste vahel seismine/rääkimine, mis häirib toas elavate kinnipeetavate rahu. Tuba on kinnipeetava jaoks eluruum, kus tuleb ka magada. Kinnipeetavatel, kes töötavad ettevõtetes õhtusel ja öisel ajal, ei ole võimalik ennast öörahu välisel ajal välja puhata, kui kaaskinnipeetavad samal ajal toauksel omavahel aktiivselt suhtlevad. Kinnipeetavatel on võimalik suhelda vabaajaveetmise ruumis, koridoris, majapidamisruumis ja õues jalutusala. *(Täiendatud 28.04.2022 nr 1-1/22/48, jõust. 01.05.2022)*
- 1.8.20. Tubakaseadus (edaspidi TubS) § 29 loetleb suitsetamiseks keelatud kohad. Vangla või selle maa-ala ei ole TubS §-s 29 loetletud. TubS § 30 lg 1 kohaselt otsustab TubS §-s 29 nimetatud juhtudel ruumis või piiratud maa-alal suitsetamise lubamise vastavalt ruumi või piiratud maa-ala valdaja enda äranägemisel, arvestades TubS § 30 lg-d 3 ja 4 ning TubS § 31. TubS § 30 lg 2 p 1 kohaselt on riigi- ja kohaliku omavalitsuse asutuse ruumides suitsetamine lubatud üksnes suitsetamisruumis või suitsetamisalal. VangS § 105 lg-st 1 tulenevalt on vangla Justiitsministeeriumi valitsemisalas olev valitsusasutus, mille ülesandeks on vangistuse, eelvangistuse ja karistusjärgse kinnipidamise täideviimine vangistusseaduses sätestatud korras. Seega on vangla ruumide näol tegemist riigiasutuse ruumidega TubS § 30 lg 2 p 1 mõttes. Eeltoodust tulenevalt näeb kehtiv tubakaseadus ette, et vanglas suitsetamise lubamise otsustab vangla valdaja. Tubakaseaduse eelnõu seletuskirjas on toonitatud, et ruumide või maa-ala valdajal ei ole kohustust suitsetamisruumi ja/või -ala eraldamiseks. Seega ei tulene tubakaseaduse regulatsioonist suitsetaja õigust nõuda, et TubS § 30 lg-s 2 nimetatud kohas oleks suitsetamisruum või -ala ning seega ka suitsetamine lubatud. Vangla territooriumil on suitsetamine keelatud kinnipeetavatele, vanglateenistujatele ja teistele Tallinna Vangla territooriumil viibivatele isikutele. Vanglas suitsetamise keelamise eesmärkideks on 1) tervise kaitse (tervist toetava, mitte kahjustava, elu- ja töökeskkonna loomine); 2) vangla julgeoleku tagamine ning riiklike ressursside säästmine (kulud tervishoiuteenustele); 3) vabanemine sõltuvusest. *(Muudetud 07.05.2021 nr 1-1/21/21, jõust. 11.05.2021)*
- 1.8.21. VSKE § 10 lg 2 kohaselt on kinnipeetavale ettenähtud 8-tunnine pidev uneaeg. Isiklike elektriseadmete kasutamisega öörahu ajal häiritakse teisi kinnipeetavaid. Elektriseadmete lubamisel üksuse juhi loal kuni kell 00.00-ni on vanglateenistusel võimalik hinnata, kas kinnipeetavatele

teataval määral suurema vabaduse võimaldamine öörahuajal aitab kaasa kinnipeetavate valmidusele käituda õiguskuulekalt, aktsepteerida ühiselureegleid ja nendest kinni pidada. Vanglateenistus jätab endale õiguse mitte võimaldada kinnipeetavatele elektriseadmete kasutamist tavapärasest kauem, kui elektriseadmete kasutamine häirib teisi isikuid, pannakse toime vangla julgeolekut ohustavaid või muid õigusrikkumisi, ei aktsepteerita ühiselureegleid ega peeta nendest kinni. *(Muudetud 07.05.2021 nr 1-1/21/21, jõust. 11.05.2021)*

1.8.22. Viimasel ajal on probleeme tekitanud tubade uste vahel seismine/rääkimine, mis häirib toas elavate kinnipeetavate rahu. Tuba on kinnipeetava jaoks eluruum, kus tuleb ka magada. Kinnipeetavatel, kes töötavad ettevõtetes õhtusel ja öisel ajal, ei ole võimalik ennast öörahu välisel ajal välja puhata, kui kaaskinnipeetavad samal ajal toauksel omavahel aktiivselt suhtlevad. Kinnipeetavatel on võimalik suhelda vabaajaveetmise ruumis, koridoris, majapidamisruumis ja õues jalutusala. *(Lisatud 28.04.2022 nr 1-1/22/48, jõust. 01.05.2022)*

1.8.23 Sõda- , rahvuste vahelist konflikti ohustavate või agressor riikide (Venemaa, Valgevene, Põhja-Korea jne) riigijuhtide kujutiste ja sümbolika eksponeerimine võib vanglas esile kutsuda kinnipeetavate allumatusi, massirahutusi ning kinnipeetavate poolseid konflikte ja ründeid kaaskinnipeetavate ja ametnike suunas. Lisaks ohustavad sõda ja agressiooni heaks kiitvad ja õigustavad tegevused karistuse täideviimise eesmärkide saavutamist sest need soodustavad ja suurendavad vaimse kui ka füüsilise vägivalla ning uue kuriteo toimepanemise tõenäosust. Rikkumise tuvastamisel võetakse rikkumisega seotud esemed kinnipeetavalt ära või eemaldatakse kambri. Kui äravõtmine või eemaldamine ei ole võimalik siis rakendatakse vajadusel kinni peetava suhtes täiendavaid julgeolekumeetmeid *(Lisatud 07.06.2022 nr 1-1/22/60, jõust. 10.06.2022)*

1.8.24 Alasti inimkeha kujutavate teoste eksponeerimine on vangla kontekstis sobimatu ning läheb vastuollu VangS § 6 lõikest 1 tulenevate karistuse täideviimise eesmärkidega. Vangistuse eesmärgiks on suunata kinnipeetav õiguskuulekale teele ning kindlasti ei soodusta adekvaatsete väärtushinnangute kujunemist vanglas paljast inimkeha kujutavate teoste avalik ja varjamatu eksponeerimine. Pigem pärsib selline tegevus kinnipeetavate kõlbeliste moraalinormide kujunemist. Lisaks võib paljast inimkeha kujutavate teoste eksponeerimine luua vanglas olukorra, kus (nais)vanglateenistujaid nähakse eelkõige seksuaalobjektidena. Kindlasti võib selline olukord tekitada alandavat, häirivat ja ebamugavat tunnet mõlemas sugupooles ning mis omakorda võib hajutada tähelepanu teenistusülesannete täitmisel. See aga võib soodustada vangla julgeolekut ohustavaid olukordi. Paljast ihu eksponeerivate piltide demonstreerimine ei avalda kinnipeetavate isiksusele mitte mingit elutervet mõju. Sel puudub igasugune hariv ning kõlbelise ja vastutustundliku ühiskonna liikme moraalinorme kujundav sisu, mistõttu ei sobi see kokku eetiliste ja väärtuste normidega. Alasti kehana käsitletakse inimese katmata üla- ja/või alakeha või keha, mis on kaetud napi riietusega. *(Lisatud 07.06.2022 nr 1-1/22/60, jõust. 10.06.2022)*

2 Vangla territoorium, osakonnad ja üksused

2.1 Punktis on välja toodud avavangla hoone asukoht ja selle märgistus.

2.2 Punkt selgitab, millena mõistetakse avavanglat ja on välja toodud välja kinnipeetavate majutamise ja liikumisega seotud ruumid ja hooned. VangS § 12 lg 1 p 1 sätestab, et mehi ja naisi hoitakse eraldi. Nimetatud nõuet tuleb järgida ka avavanglas.

2.3 VangS § 66 lg 1 järgi korraldatakse kinnipeetavate järelevalve viisil, mis tagab käesoleva seaduse ja vangla sisekorraeeskirjade täitmise ja üldise julgeoleku vanglas. Justiitsministri kehtestatud 05.09.2011 määruse nr 44 nr „Järelevalve korraldus vanglas“ § 2 punkti 1 kohaselt on järelevalvetoiminguks vanglas isikute ja ruumide visuaalne või elektrooniline jälgimine. Vangla üldkasutatavates ruumides (nt koridorides, jalutusboksides jne) kasutatakse elektroonilist (video ja audio) jälgimist. Videovalve on oluline julgeoleku tagamise meede vangla üldkasutatavates ruumides. Vanglale annab õiguse töödelda isikuandmeid ilma andmesubjekti nõusolekuta eelviidatud VangS § 66 lg 1. Muuhulgas läbiviidavate toimingute video- ja audiojälgimine kehakaamera abil aitab kaasa osapoolte õiguste kaitsele ning tagab võimaluse tagantjärele operatiivselt lahendada tekkinud pretensioone *(Lisatud 28.04.2022 nr 1-1/22/48, jõust. 01.05.2022)*

3 Vanglasse vastuvõtt ja vanglasisene paigutus

- 3.1 Läbiotsimise kohustus tuleneb VangS § 14 lg 1 sätestatust, mille kohaselt vanglasse saabumisel kuuluvad kinnipeetav ja tema isiklikud asjad läbiotsimisele. Avavanglasse saabumisel teostatava läbiotsimise eesmärk on keelatud esemete ja ainete avastamine ning nende mittesattumine Avavangla territooriumile. Samuti on läbiotsimise eesmärk kinnipeetavaga kaasasolevate asjade välja selgitamine ning nende Vanglas hoidmise lubatavuse lahendamine.
- 3.2 Vangla on kohustatud tagama kinnipeetavale magamistarbed, rätiku(d) ja toidunõud. Väljastatavate esemete arvu määratlemisel on lähtutud Vangla võimalustest ja kinnipeetavate vajadustest. Hügieenipaki väljastamist reguleerib Kodukorra 11.peatükk.
- 3.3 Vangla juhindub keelatud esemetega toimimisel VangS ja VSKE kehtestatud korrast.
- 3.4 Vältimaks kinnipeetavate omavahelisi vaidlusi voodikoha või esemete paigutamiseks ettenähtud riulite üle määrab selle vanglateenistuse ametnik.
- 3.5 Kinnipeetava Vanglasse saabumisel koostatakse temaga kaasasolevatest asjadest ühtne nimekiri. Ühtsest nimekirjast peab nähtuma kinnipeetaval kaasas olevate esemete loetele ja kas ese on kinnipeetavale antud tuppa või paigutatud lattu hoiule. Nimekiri koostatakse kahes eksemplaris, millest üks antakse kinnipeetavale, teine lao eest vastutavale teenistujale. Kinnipeetava üleviimisel teise Vanglasse lisatakse vanglateenistuse käes olev nimekiri kinnipeetava isiklikku toimikusse. Kinnipeetav ja nimekirja koostanud lao eest vastutav ametnik kinnitavad oma allkirjaga ühtse nimekirja õigsust. Vanglas keelatud esemete (VsKE § 64¹ ja Kodukorra punkt 7) kohta tehakse ettepanek esemed Vanglast välja saata, kuna neid ei ole võimalik kasutada toas aga lähedast kaalupiirangu sisse. Lattu paigutatud keelatud esemed eraldatakse teistest kinnipeetava isiklikest esemetest ning paigutatakse plommitud kotti (ühe kinnipeetava kõik asjad asuvad ühel riulil, samal riulil on ka kinnipeetava keelatud esemed kuid need on asetatud plommitud kotti). Väärisesemete ja sularaha äravõtmise kohta koostatakse kviitung. Väärisesemed paigutatakse seifi, sularaha antakse Vangla finants- ja majandusosakonda üle. Kinnipeetava isiklike Vanglas lubatud esemete hoidmine on sätetatud Kodukorra punktis 8.
- 3.6 Vangla peab tegema endast kõik, et ennetada, tõkestada ja avastada rikkumisi. Kuna avavanglas on kinnipeetavatel suurem liikumisvabadus, kui kinnises vanglas paikneval kinnipeetaval, siis peab avavanglas paiknev kinnipeetav olema vabatahtlikult nõus andma esimesel nõudmisel uriini ja/või vereproove võimaliku jooesiseisundi tuvastamiseks.
- 3.7 Avavanglasse saabunud kinnipeetava või temal kaasasolevate esemete desinfektsiooni eesmärk on tõkestada parasiitide ja/või võimalike infektsioonhaiguste levikut ning ennetada antisanitaarse olukorra tekkimist vanglas.
- 3.8 Individuaalses täitmiskavas püstitatud eesmärkide paremaks saavutamiseks täpsustatakse kinnipeetava haridus ja kutseoskused, mille alusel toimub üldjuhul kinnipeetavate hõivamine.

4 Liikumine vangla ja avavangla territooriumil

- 4.1 Kohustus kanda nimesilti tuleneb VangS § 46 lg 1 sätestatust, mille kohaselt on kinnipeetav kohustatud kandma riietusel nimesilti. Nimesilti ei pea kandma, kui liigutakse välja Tallinna vangla territooriumilt nt. lühiajalisele väljasõidule minnes, tööle minnes vms. Nimesilti hoiustatakse kinnipeetava naasmiseni avavanglas.
- 4.2 Loa kinnipeetava Vangla territooriumil liikumiseks annab vanglateenistuse ametnik. Eesmärk on tagada vanglateenistuse ülevaade Vanglas toimuvate kinnipeetavate liikumise üle ja seeläbi Vangla turvalisus. Saatjaga liikumise kohustus tuleneb VsKE § 8 lg 3 sätestatust, mille kohaselt väljaspool oma osakonda võib kinnipeetav liikuda koos saatjaga. Seoses tööülesannetega võib Vangla direktori määratud vanglateenistuja lubada kinnipeetaval liikuda väljaspool oma osakonda ka saatjata. Eesmärk on järelevalve tagamine kinnipeetava üle tema liikumisel Vangla territooriumil ja hoida ära kinnipeetava poolt õigusrikkumiste toimepanemine (nt (kinnipeetava suhtlemine kõrvaliste isikutega, kinnipeetava poolt temale mitte kuuluvate esemete maast üles võtmine või esemete maha viskamine).

- 4.3 Õigus vabalt liikuda avavangla piires tuleneb VangS § 10 lg 1 sätestatust.
- 4.4 Eesmärk on tagada kinnipeetavate tervislik seisund, vältimaks olukordi, kus nt talvel minnakse jalutama lühikeste pükstega ning hiljem selle tagajärjel haigestutakse. Jalutuskäigule minnes on kaasavõetavad esemed piiratud, kuna teiste esemete kaasa võtmine ei ole eesmärgipärane ning raskendab läbiotsimist.
- 4.5 Eesmärk on ära hoida suhtlemist kõrvaliste isikutega ja vastassoost kinnipeetavatega ning hoida vangla distsipliini. Selleks mitte ettenähtud kohtades istumine ja maas lebamine ei ole kooskõlas üldiste käitumisnormidega.
- 4.6 Eesmärk on ära hoida suhtlemist kõrvaliste isikutega, kes ei kuulu antud tööülesande täitmise juurde. Keelatud suhtlemist käsitletakse distsipliini rikkumisena.
- 4.7 Eesmärk on vähendada distsipliinirikumiste toimepanemist jalutusosalal. Vanglateenistuse ametnik võib jalutusosalal viibimise katkestada või lõpetada, kui kinnipeetav paneb toime õigusrikkumise tunnustele vastava teo.
- 4.8 Läbiotsimise alus tuleneb VangS § 68 ja justiitsministri 05.09.2011 määrus nr 44 „Järelevalve korraldus vanglas“ 4 peatükist. Eesmärgiks on ennetada ja takistada keelatud esemete osakonda jõudmist ja sealt väljumist. Peopesade enda suunas asetamisel ei ole kinnipeetaval võimalik vanglateenistuse ametnikku läbiotsimise teostamisel rünnata, samas on ametnikule näha kas kinnipeetaval on peopessa peidetud keelatud esemeid.

5 Päevakava

- 5.1 Päevakava kehtestamise eesmärk on kinnipeetavatele ühiskonnas suurema osa nende liikmete poolt viljeletava mõistliku ajakasutuse ja selle järgimiseks vajaliku enesedistsipliini õpetamine ning päevakava järgi tehtavate erinevate positiivsete tegevuste (õppimine, töö, huvialategevus jne) õpetamine, harjumuseks kujundamine ja kinnistamine. Kinnipeetava tegevuse piiritlemine ajas ja ruumis kasvatab nende õiguskuulekust ning on üheks olulisemaks komponendiks nende vabanemiseks ettevalmistamisel. Avavangla päevakava on lisatud Kodukorrale lisana.
- 5.2 Punkti eesmärgiks on motiveerida avatud režiimil viibivaid kinnipeetavaid kohusetundlikult täitma päevakava, kasvatada neis kohusetundlikkust ning aidata sellega kaasa riskide maandamisele ning seeläbi neid resotsialiseerida. Kuna kinnipeetavate tubades puuduvad WC-d, ei lukustata tubade uksi, tagamaks vaba juurdepääs koridoris paiknevale tualettruumile. Kuna abiruumides viibimine on vanglateenistuse ametniku loata öörahu ajal keelatud, võib abiruumide uksi öörahu ajaks lukustada.
- 5.3 Eesmärk on teavitada kinnipeetavaid asjaolust, et osalemine erinevates hõivetegevustes toimub kodukorras sätestatud aegadel, kuid vanglal on teatud põhjendatud juhtudel õigus teha erisusi.
- 5.4 Eesmärk on teavitada kinnipeetavaid ajast, mil nad on kohustatud töötama ning seetõttu teaksid kinnipeetavad, mis neid igapäevaselt ees ootab, et nad saaksid oma päeva planeerida.
- 5.5 Vangla on kohustatud kinnipeetavatele tagama vangistust reguleerivatest õigusaktidest tulenevad õigused ning seetõttu on teatud õiguste tagamise ajad sätestatud erinevate graafikutega. Eesmärgipärane ei ole erinevaid graafikuid lisada kodukorda kuna graafikud võivad sageli muutuda sõltuvalt vangla hetke töökorraldusest.
- 5.6 Vangla sisekorraeeskirja § 10 lg 2 kohaselt on kinnipeetavaile ette nähtud 8-tunnine pidev uneaeg ja oma äranägemisel kasutatav vaba aeg. Julgeoleku tagamise eesmärgil võib katkestada kinnipeetava uneaega või vabalt kasutatavat aega. Sätte eesmärgiks on tagada igapäevane 8-tunnine uneaeg, välistada kinnipeetavate poolt teiste kinnipeetavate häirimine elektriseadmete kasutamise näol.
- 5.7 Märjukirjadele ja selgitustaotlustele vastamise seaduse § 4 lg 1 kohaselt korraldab riigi- või kohaliku omavalitsuse või muu avalik-õigusliku juriidilise isiku asutuse juht isikute vastuvõtmise selleks päeva ametniku või töötaja poolt või võtab isikud ise vastu selleks ettenähtud ja avalikult teatavaks tehtud vastuvõtuajal. Asutuses tuleb vastuvõtuaeg ette näha igal kuul vähemalt kolme tunni ulatuses. Vastuvõttule soovimise korral on kinnipeetav kohustatud esitama põhjendatud taotluse. Kinnipeetava isiklikult vastuvõttule saamine ei ole kinnipeetava esmane ja ainus küsimuste lahendamise võimalus.

Esmatasandil lahendab kinnipeetaval tekkinud küsimusi inspektor-kontaktisik koostöös teiste vanglateenistuse ametnikega. Õigusaktidest tulenevalt on kinnipeetaval võimalik pöörduda Vangla poole kirjalikult, esitades vastavasisulise kirjaliku pöördumise. Tulenevalt eeltoodust ja piiratud ajaressursist peab kinnipeetav oma taotlust vastuvõtule saamiseks korrektselt ja konkreetselt põhjendama. Samuti tuleb põhjendada, miks on vajalik isikuline vastuvõtt, miks ei ole võimalik probleemi lahendada kirjalikult. Taotluse põhjendus tuleneb vajadusest hinnata kinnipeetava probleemi sisu ning selle lahendamiseks vajamineva juhtimispädevuse taset. Vastuvõtu aeg planeeritakse vastavalt võimaliku probleemi tausta selgitamiseks kuluvale ajale ja arvestades kaasatud vanglateenistuse ametnike tööaja planeeringut.

6 Loendus

- 6.1 VSkE § 10 lg 3 kohaselt viiakse loendus läbi Vangla direktori määratud korras. Korraldus loenduseks antakse suuliselt või helindussüsteemi kaudu. VangS § 66 lg 1 kohaselt kinnipeetavate järelevalve korraldatakse viisil, mis tagab vangistusseaduse ja vanglasisekorraeeskirja täitmise ja üldise julgeoleku vanglas. Loenduse võimalikult sujuva toimumise huvides on vajalik kinnipeetavaid loenduse algamisest teavitada, et nad lõpetaksid muud tegevused ja jõuaks korrastada toad, asemed ja oma välimuse.
- 6.2 VangS § 6 lg 1 Vangistuse täideviimise eesmärk on kinnipeetava suunamine õiguskuulekale käitumisele ja õiguskorra kaitsmine. Korrektne välimus ja kehahoid on üks osa normaalse ühiskonnaliikme igapäevasest olemusest. Selle nõudega tekitame kinnipeetavates harjumuse viisakalt käituda.
- 6.3 VangS § 6 lg 1 kohaselt on vangistuse täideviimise eesmärk on kinnipeetava suunamine õiguskuulekale käitumisele ja õiguskorra kaitsmine. VangS § 66 lg 1 kinnipeetavate järelevalve korraldatakse viisil, mis tagab käesoleva seaduse ja vangla sisekorraeeskirjade täitmise ja üldise julgeoleku vanglas. VangS § 67 p2 kohaselt on kinnipeetav kohustatud mitte takistama vanglateenistuse ametnike kohustuste täitmist ega häirima teisi kinnipeetavaid ja muid isikuid. Kohustus hoida käsi külgedel ehk siis korrektses nähtavas asendis tuleneb vajadusest tagada loendust teostava vanglateenistuse ametniku julgeolek. Ilma kõrvalise toeta seismine on üldtunnustatult viisakas ja harjutab kinnipeetavaid sellise käitumisviisiga. Kinnipeetava rääkimist või liikumist ilma vanglateenistuse ametniku loata, samuti elektriseadmete töötamist võib käsitleda katsena hajutada ametniku tähelepanu või ohustada tema julgeolekut, mistõttu selline käitumine segab olulisel määral vanglateenistuse ametniku kohustuste täitmist.
- 6.4 VangS § 66 lg 1 kohaselt kinnipeetavate järelevalve korraldatakse viisil, mis tagab käesoleva seaduse ja vangla sisekorraeeskirjade täitmise ja üldise julgeoleku vanglas. Justiitsministri 05.09.2011 määruse nr 44 „Järelevalve korraldus vanglas“ § 2 p 5 kohaselt on järelevalvetoiminguks kinnipeetavate ja teiste vanglas viibivate isikute üle arvestuse pidamine ja arvu kontroll vangla kõigil objektidel. Kinnipeetava nime küsimine ning võrdlemine loenduskaardiga peab tagama isikusamasuse tuvastamise ning veendumuse, et iga kinnipeetav paikneb talle määratud kohal vanglas ning nende arv vastab sisevalveplaanis näidatud arvule.
- 6.5 VangS § 45 lg 2 kohaselt kinnipeetav on kohustatud oma tuba ja selle sisustust korras hoidma ning puhastama. Justiitsministri 05.09.2011 määruse nr 44 „Järelevalve korraldus vanglas“ § 14 lg 2 kohaselt valvepiirkonda üle andes: 1) viiakse läbi kinnipeetavate loendus, kui üleantavas valvepiirkonnas viibivad kinnipeetavad; 2) kontrollitakse valvepiirkonnas asuvate tubade ja muude ruumide või rajatiste tehnilist seisukorda. Loenduse läbiviimisel toas on võimalik muuhulgas kontrollida toa tehnilist seisundit ja korrasolekut. Visuaalse kontrolli teostamisel kontrollitakse visuaalselt kinnipeetava tervislikku seisundit, avastamaks temal võimalikke visuaalselt nähtavaid kehavigastusi ning kontrollida toa ja selle sisustuse seisukorda.
- 6.6 VangS § 66 lg 1 kohaselt kinnipeetavate järelevalve korraldatakse viisil, mis tagab vangistust reguleerivate õigusaktide täitmise ja üldise julgeoleku vanglas. Kuna avavanglas loenduse ajal toa ukse ei lukustata, siis on üldise julgeoleku ning korrektse loenduse läbiviimise tagamiseks vajalik, et kinnipeetav oleks loenduse ajal temale määratud toas ning tohib sealt väljuda, kui vanglateenistuse ametnik on selleks loa andnud.

7 Keelatud esemed

- 7.1 VangS § 15 lõike 4 ning justiitsministri 06 detsember 2001. a määrusega nr 92 kinnitatud „Tallinna Vangla põhimäärus“ § 3 lg 2 punkti 7 alusel keelatakse täiendavalt lisaks VSkE § 64¹ sätestatud esemetele ja ainetele Tallinna Vanglas viibivatele kinnipeetavatele VangS § 15 lõikele 2 vastavad esemed. VangS § 15 lg 2 sätestab, et kinnipeetavale on keelatud esemed ja ained, mis (1) **ohustavad inimese julgeolekut**, (2) **sobivad eriti vara kahjustamiseks** või (3) **võivad ohustada vangla julgeolekut**. Sama paragrahvi lõike 3 kohaselt kehtestab kinnipeetavale keelatud asjade loetelu justiitsminister määrusega ning lõike 4 alusel võib vangla keelata täiendavalt aineid ja esemeid, mis ei ole keelatud asjade loetelus, kuid vastavad paragrahvi lõikes 2 sätestatud tingimustele.

Inimese julgeolekut VangS § 15 lg 2 p 1 tähenduses ohustavad esemed või ained, mille kasutamine võib seada ohtu inimese elu ja tervise. Vara kahjustamiseks eriti sobivate esemetena ja ainetena VangS § 15 lg 2 p 2 mõttes tuleb vaadelda sellised, mis on spetsiaalselt eseme seisundit muutvaks mõjutamiseks, mille tagajärjel ese muutub tarvitamiskõlbmatuks. Vangla julgeolekut ohustavate esemete ja ainetena VangS § 15 lg 2 p 3 mõttes tuleb mõista selliseid, mis süvendavad vangla julgeolekuriske. Vangla julgeolekut tuleb siinkohal mõista kõige laiemas tähenduses, sh ohtu kinnipeetavate ja vangla personali elule ja tervisele, vanglas kehtestatud korrale ning vangla inventarile.

VangS § 15 lg 2 sätestab küll üldised tingimused, mille esinemisel võib kinnipeetavale aineid ja esemeid keelata, kuid paragrahvi kolmandast ja neljandast lõikest tuleneb, et keelatud asjade loetelu kehtestab üldjuhul justiitsminister ning vangla võib kehtestada täiendavaid keelde. Seega ei tulene VangS § 15 lg-st 2 otseselt, et kõik nimetatud tingimustele vastavad esemed ja ained on kinnipeetavale keelatud, vaid see eeldab täpsustava üldakti kehtestamist või kindlal otstarbel ja/või juhtumiks üksikakti andmist. Kinnipeetavale keelatud esemete ja ainete loetelu sätestab vangla sisekorraeskiri (VSkE) § 64¹.

VSkE §-s 64¹ toodud keelatud asjade ja ainete nimistu kujutab endast mitteammendavat loetelu nendest asjadest, mille vastavus VangS § 15 lg 2 p-des 1-3 sätestatud alustele on ilmselge ega vaja eraldi tuvastamist. VangS § 15 lg 2 p-des 1-3 sätestatud kinnipeetavale esemete ja ainete keelamise aluste omavaheline täpne piiritlemine ei ole võimalik. Eseme või aine keelamiseks kinnipeetavale piisab, kui see vastab vähemalt ühele VangS § 15 lg-s 2 nimetatud alusele. Samas tuleb silmas pidada, et konkreetse eseme või aine keelatus üle otsustamisel ei saa lähtuda kitsalt eseme või aine sihtotstarbest, kuna ka kinnipeetavale vanglas vaieldamatult lubatud ese või aine võib teatud viisil käsitsetuna osutada VangS § 15 l-s 2 toodud alustele vastavaks. Üksiku eseme või aine keelatus või lubatavuse küsimust lahendades tuleb vastata küsimusele, **kas see on kinnipeetavale vajalik igapäevaliselt**. Igapäevaliselt vajalikena ei ole vaadeldavad asjad, mille lubamine kinnipeetavale on seadusega otseselt jäetud vangla direktori pädevusse kaalutusõiguse alusel. Eitava vastuse korral nimetatud küsimusele tuleb otsustada, kas asi on vaadeldav ohtlikuna VangS § 15 lg 2 p-de 1-3 mõttes.

VangS lähtub põhimõttest, et kinnipeetav võib vanglas omada asju, mille omamine ei ole vastavalt VangS § 15 lg-le 2 keelatud. Keelatud esemete arvestamisel tuleb peale käesolevat loetelu arvestada ka VSkE-s sätestatud nimekirjast. VSkE-s toodud esemeid ja aineid ei ole enamjaolt kodukorras sätestatud loetelus, kui ei olnud vajadust millegi täpsustamiseks.

- 7.1.1 Vedelad ained hõlmavad geele, pastasid, kosmeetilisi vedelikke, vedelaid segusid ning survestatud mahutite sisu, mille all on silmas peetud muuhulgas igasuguseid kreeme, geele, šampoone jm. Tahkete ainete all on silmas peetud muuhulgas pulkdeodorante, seepe jm.

Seesuguste esemete keelamine on vajalik vangla julgeoleku tagamiseks, kuna nende esemete ja ainete läbiotsimine on kas raskendatud või teatud juhtudel isegi teostamatu. Näiteks võib olla tavasigarettidesse keeratud ka kanepitubakas, läbipaistmatusse vedelikku sisaldavasse pudelisse on võimalik kileümbrises peita alkoholi, narkootikume ning muid keelatud esemeid ja aineid. Kuigi vanglal on võimalik kõnealused esemed nii läbi valgustada, manuaalselt läbi otsida kui ka lasta narkoerial üle kontrollida, siis see ei taga seda, et kõik keelatud esemeid ja aineid ka üles leitakse. Näiteks vorsti sisse peidetud narkootilist ainet ei pruugi narkoer ära tunda, samuti ei pruugita seda leida manuaalse läbiotsimise tulemusena ning läbivalgustamine ei aita sellisel juhul samuti. Isegi kui toiduaine tundub visuaalsel vaatlusel olema originaalpakendis, siis ei tähenda see seda, et sinna ei võiks olla peidetud keelatud esemeid või pakendi sisu ei ole asendatud mõne muu ainega. Vanglal ei ole võimalik saata kõiki aineid ekspertiisi, et kindlaks teha, kas tegemist on pakendi originaalsisuga või keelatud ainega.

Lisaks sellele, et toiduainete põhjalikul läbiotsimisel on küsitav hügieeninõuete täitmine, säilib oht, et posti teel saadetud toiduained võivad rikneda. Nimelt tuleneb VSkE § 50 lõikest 1, et kirisaadetised

tuleb kinnipeetavatele kätte anda seitsme tööpäeva jooksul. Osade toiduainete realiseerimise aeg on väiksem kui seitsme tööpäeva ning vanglal ei ole võimalik tagada kirisaadetistes saadetavate toiduainete säilimist, kuna vangla ei tea, mida kirisaadetis sisaldab ning lisaks puuduvad vanglal kirisaadetistes saadetavate toiduainete säilitamise tingimused (sobiva temperatuuriga külmkambrid). Riknenud ainete vangla territooriumil hoidmine seab ohtu nii vanglatöötajate kui ka kinnipeetavate tervise, mistõttu on ohus ka vangla üldine julgeolek. Elementaarsete hügieeninõuete eiramine soodustab haiguste ja parasiitide levikut ning mürgituste teket.

Oluline on siinjuures rõhutada, et sigarette, toiduaineid, hügieenitarbeid jne on kinnipeetavatel võimalik osta kauplusest ning vaid sellisel juhul on tagatud, et kinnipeetavateni ei satu kõnealuses punktis nimetatud esemetega keelatud aineid või esemeid. Samuti tuleb siinjuures arvestada, et vangla tootlustab kinnipeetavaid kolm korda päevas ning puudust kannatavatele isikutele väljastatakse ka hügieenitarbeid. Kuna kinnipeetavatel on võimalik kõnealuses punktis nimetatud esemeid soetada vangla vahendusel kauplusest, vangla tootlustab kinnipeetavaid ning väljastab puudustkannatavatele kinnipeetavatele ka ise hügieenitarbed, siis ei saa kõnealune piirang rikkuda kinnipeetavate õigusi.

7.1.2 Nimetatud esemed ohustavad inimese ja vangla julgeolekut. Analoogne keeld tuleneb ka VSKe § 64¹ p-st 1, mille kohaselt on kinnipeetavatele isikutele keelatud esemed, millega saab tekitada või on võimalik tekitada vigastusi, nagu [---] nõõrid, niidid, võtmed, köied ja traadid. Õigusselguse huvides peab vangla vajalikuks juba olemasoleva regulatsiooni täpsustamist ning leiab, et kuna poomisvahendina, isikute kinni sidumiseks ja vigastuste tekitamiseks on võimalik kasutada ka muid sarnaseid esemeid (nt lips, traksid,) ning esemete küljes olevaid elemente (nt silmaklappide pael), siis tuleb ohutuse tagamiseks ka need esemed keelata. Samuti ei ole punktis nimetatud esemed ohtlikud vaid seetõttu, et nendega on võimalik tekitada vigastusi vaid ka seetõttu, et neid saab kasutada (sh ka lühikesi nõõre, paelu jm) riputuskonksude või aasade valmistamiseks, millega on võimalik keelatud esemeid peita (nt ventilatsioonišahti, WC loputuskasti jne). Kinnipeetava õigused ei saa kõnealuse piiranguga rikutud, sest kinnipeetavatele hädavajalikud esemed jäävad lubatuks.

7.1.3 Arvestades nimetatud materjalidest valmistatud esemete või eseme osade raskust, tugevust, vastupidavust või nendest materjalidest valmistatud esemete purunemisel saadavate kildude teravust, siis sobivad need eriti hästi vangla vara kahjustamiseks (nt seinade kraapimiseks, akende lõhkumiseks jne), vigastuste tekitamiseks (nt vihmavari või taskulamp hoobi andmiseks, killud lõikamiseks, tugev metallist ese hoobi andmiseks jne), seavad ohtu vangla julgeoleku (nõelu kasutatakse tätoveerimiseks, metalloosi tätoveerimisaparaadi või veekeeduseadme valmistamiseks, konkse keelatud esemete riputamiseks ventilatsioonišahti jne).

Kõnealune piirang ei riku kinnipeetavate õigusi, sest vajalikud esemed jäävad lubatuks. Täpsustuseks tuleb välja tuua, et lubatud on küll küünelõikurid, kuid mitte küünetangid. Küünetange võib pidada oma olemuselt ohtlikemaks kui küünelõikureid. Küünetange saab vajaduselt valvuri käest küsida. Lubatuks jääb väike kuni 10 cm diameetriga peegel, sest peeglit on kinnipeetavatel vaja, kuid mida suurem peegel, seda suuremad killud on sellest võimalik saada ning seda rohkem seab see ohtu vangla julgeoleku.

7.1.4 Isevalmistatud esemed võivad olla vangla julgeolekule ohuks erinevatel põhjustel. Nimelt on esemete valmistamisel võimalik nendesse peita keelatud esemeid ja aineid, mida ei ole võimalik ilma eset lõhkumata avastada. Toiduainetest valmistatud esemete puhul rikutakse hügieeninõudeid ning elementaarsete hügieeninõuete eiramine soodustab haiguste levikut, mürgituste teket ning parasiitide levikut, mis seab ohtu vanglas viibivate isikute elu ja tervise. Isevalmistatud elektriseadmete puhul ei saa olla kindel nende töö kvaliteedis ning ebakvaliteetsete elektriseadmete ühendamine vangla vooluvõrku võib kaasa tuua lühised ja elektrikatkestused, mis on ohuks vangla julgeolekule. Kinnipeetava õigused ei saa kõnealuse piiranguga rikutud, sest kõik vajamineva saavad kinnipeetavad osta kas poest või lasta saata maskikirjaga. Neile kinnipeetavatele, kellel puuduvad rahalised vahendid, tagab vangla kõik inimväärseks eluks vajaliku.

7.1.5 Söömiskõlbmatuks muutunud toiduainete säilitamine toas on ohuks vanglas viibivate isikute elule ja tervisele. Nimelt soodustab elementaarsete hügieeninõuete eiramine haiguste ja parasiitide levikut ning mürgituste teket. Samuti raskendab läbiotsimiste teostamist, mis seab ohtu vangla julgeoleku. Kõnealune piirang ei riku kinnipeetavate õigusi, sest vangla tootlustab kinnipeetavaid kolm korda päevas ning kinnipeetaval ei ole vajadust söömiskõlbmatuid toiduaineid toas hoida.

7.1.6 Narkootilised, psühhotroopsed ja muud uimastava või tugeva toimega ained on oma olemuselt inimese tervisele ohtlikud ning nende ainete tarbimise korral ei ole inimene enam võimeline oma käitumist ning

arusaama adekvaatselt hindama (kinnipeetav ei suuda aduda ümbritsevat ega alluda vanglaametnike korraldustele, samuti võib seesuguste ainete tarvitaja käituda ettearvamatult). Samuti võib ainete liigsel manustamisel saabuda üledoos ning tervisekahjustused. Kõnealuses punktis sätestatud esemete ja ainete keelamise vajaduse, lisaks vangla VSKE § 64¹ p-s 4 sätestatud keelule, tingib asjaolu, et määruse tekst keelab vaid narkootilised või psühhotroopsed ja muud uimastava või tugeva toimega ained, kuid julgeoleku tagamise ning õigusselguse huvides peavad olema keelatud ka ained, millest on võimalik keelatud aineid toota või esemed, mis eelpoolnimetatud aineid sisaldavad (nt narkootilise aine sees immutatud paberid, ajalehed vms). Seega tuleneb eelpooltoodust, et kuna kõnealuses punktis nimetatud ained ja esemed seavad ohutu vangla julgeoleku ning isikute elu ja tervise, siis peavad need olema kinnipeetavale keelatud.

7.1.7 Kuna VSKE § 64¹p 7 kohaselt on alkohol ja alkoholi sisaldavad ained keelatud, siis valmistavad kinnipeetavad tihtipeale segu, millest lõpp-produktina soovitakse saada alkoholi sisaldavat vedelikku. Alkoholi sisaldav vedelik on ohuks vangla julgeolekule, sest põhjustab joovet. Joobes kinnipeetav ei ole aga suuteline adekvaatselt hindama enda ümber toimuvat. Toiduainete seesugune käitlemine (nt kääritamine) seab aga ohtu vanglas viibivate isikute elu ja tervise, sest elementaarsete hügieeninõuete eiramine soodustab haiguste levikut, mürgituste teket ning parasiitide levikut.

7.1.8 Vangla sisekorraeskiri keelab vaid retseptiravimid, kuid kuna kontrollimatu ravimite või ainete tarvitamine seab ohtu isikute elu ja tervise kui ka vangla üldise julgeoleku, siis tuleb keelata ka muud ained, mille kontrollimatu tarvitamine võib organismile avaldada negatiivset mõju.

VangS § 52 lg 2 kohaselt on vanglale pandud vastutus kinnipeetava tervise eest (jälgida, ravida, suunata vajadusel eriarstiabi osutaja juurde). Kinnipeetavate tervisliku olukorra hindamise ja ravi ning ravimite määramise pädevus on antud vangla meditsiiniosakonnale. Kontrollimatu ravimite, toidulisandite jm kõnealuses punktis nimetatud ainete tarbimise puhul muutub meditsiiniosakonna töö kinnipeetavate ravimisel oluliselt keerulisemaks, kuna meditsiiniosakonnal puudub ülevaade ja võimalus tuvastada, milliseid kõnealuses punktis nimetatud aineid ja kui palju on kinnipeetav tarbinud.

Ravimite toas hoiustamine ja nende kontrollimatu kasutamine ohustab nii kinnipeetava tervist (üledoseerimine võib kaasa tuua surma, pöördumatu ajukahjustuse vms) kui ka seab ohtu vangla julgeoleku (liigse ravimite tarvitamise tulemusena ei pruugi kinnipeetav aduda ümbritsevat ega alluda vanglaametnike korraldustele samuti võib käituda ettearvamatult, kujutades ennast ohtu kõigile vanglas viibivatele isikutele). Seega on oluline jälgida, et kinnipeetav ravimite manustamisest kõrvale ei hoiaks, st et ta ei koguks arsti poolt väljastatud ravimeid suuremas koguses tarvitamise või „kokteili” kokkusegamise eesmärgil. Vangla poolt väljastatud ravimeid on kinnipeetaval keelatud tuppa koguda ning tablettide kohest manustamist kontrollivad ametnikud.

Samuti on problemaatilised energiajoogid, mis on tugevalt ergutava toimega ning võivad kontrollimatul tarbimisel kaasa tuua tervisekahjustuse või koguni isiku surma ning spordijoogid, mis on samuti organismi stimuleeriva toimega.

Lisaks puudub vanglal võimalus operatiivselt tuvastada, kas kinnipeetavate enda poolt soetatud või väljapoolt saadetud ravimi, vitamiinide, toidulisandite, ravimtaimede, spordijookide, -pulbrite vms pakendites on see aine, mis seal väidetakse olevat. Saadetud ained võivad olla segatud narkootiliste või psühhotroopsete ainetega ning vanglal puudub ülevaade selliselt soetatud ravimite koostise ja kvaliteedi kohta. Narkootiliste ainete tarbimine vanglas on suureks ohuks vangla julgeolekule.

Lubatuks jäävad vanglateenistuja poolt väljastatud ravimid, mistõttu kõnealuse piiranguga ei rikuta kinnipeetavate õigusi ega jäeta neid ravist ilma, vaid luuakse olukord, kus kinnipeetavatel pole võimalik tarbida aineid, mille koostise ja tarbimise üle puudub vanglal kontroll. Kui vangla arst on suunanud kinnipeetava VangS 53 lg 2 alusel eriarstiabi osutaja juurde, kes on talle väljastanud ravimeid, siis nendel juhtudel loetakse need ravimid võrdväärseteks vanglateenistuse arsti poolt väljastatud ravimitega. Energiajoogi ja spordijoogi asemel võib juua vähem tervist mõjutavaid jooke (nt mahla, teed jm).

7.1.9 Kõnealuses punktis nimetatud esemed seavad ohutu vangla julgeoleku ning võivad ohustada ka isiku elu ja tervist. Kinnipeetavate tervisliku olukorra hindamise ja ravi ning ravimite määramise pädevus on antud vangla meditsiiniosakonnale. Kontrollimatu meditsiiniliste abivahendite kasutamine pärsib meditsiiniosakonna tööd isikute ravimisel, kuna meditsiiniosakonnal puudub ülevaade ja võimalus tuvastada missuguseid abivahendeid on kinnipeetav kasutanud. Samuti on meditsiinilistesse abivahenditesse reeglina väga hõlbus peita keelatud esemeid, mistõttu tuleb abivahendite kasutamist

võimaldada ainult nendele kinnipeetavatele, kellel on selleks ka reaalne vajadus. Lisaks võivad meditsiinilised abivahendid sobida ka kaaskinnipeetavate või ametnike ründamiseks (nt elastikside). Süstalt koos nõelaga saab aga kasutada tätoveeringute tegemiseks, mis on vanglas keelatud tegevus jne. Vererõhumõõtja läbiotsimine on kas raskendatud või teatud juhtudel isegi teostamatu. Vererõhumõõtja sisse on võimalik peita keelatud aineid (näiteks narkootilised ained) ja esemeid, mida vanglaametnikul on raske avastada. Keelatud esemete ja ainete vangla territooriumile sattumine seab otseselt ohtu vangla üldise julgeoleku. Samuti võib vererõhumõõtja sisaldada juhtmeid, mida saab kasutada ründerelvana. Vererõhku mõõdab kinnipeetavatel vajadusel meditsiinosakond, mistõttu puudub kinnipeetavatel vererõhumõõtja järele toas vajadus. Nendele kinnipeetavatele, kellel on meditsiinilise abivahendi vms järele vajadus, see lubatakse või väljastatakse, mistõttu ei saa kõnealune piirang rikkuda kinnipeetavate õigusi.

- 7.1.10 Erinevate liikumise abivahendite olemasolu võib luua kinnipeetavale võimaluse liikuda kiiremini kui vanglaametnikud, mis ohustab vangla üldist julgeolekut, kuna kinnipeetavat on tunduvalt raskem kätte saada. Samuti on liikumise abivahendid reeglina tehtud selliselt, et need sobivad erinevate väiksemate esemete peitmiseks (nt ratastoolide, karkude tühimikud jne). Samuti saab neid esemeid või nende osi kasutada inimeste ründamiseks (seavad ohtu isikute elu ja tervise) või siis vangla vara kahjustamiseks (põrandate kriipimine, akende katkilöömine jne). Kõnealune punkt kinnipeetavate õigused ei riku, sest need kinnipeetavad, kes liikumise abivahendeid vajavad, nendele see ka väljastatakse.
- 7.1.11 Aroomi eritavate ainete ja esemetega saab varjata narkootikumide kasutamise ja suitsetamise jälgi (nt viiruk), mis seab ohtu vangla julgeoleku. Samuti on reaalne oht, et tugevatoimelised lõhnaained (nt lõhnakuusk) põhjustavad vanglas viibivatel isikutel allergilisi reaktsioone, mistõttu satub ohtu nende isikute elu ja tervis. Kinnipeetavate õigused ei saa kõnealuses punktis keelatud esemete keelamise tõttu rikutud, sest hädavajalikke esemeid nt pesemistarbeid, on kinnipeetavatel võimalik soetada vangla kauplusest ning puudust kannatavatele kinnipeetavatele väljastab hügieenitarbed vangla.
- 7.1.12 Kondoomide omamine toas seab ohtu vangla julgeoleku (kondoomi kasutades peita keelatud esemeid kehaõõnsustesse, WC-poti loputuskasti jne) ning sobib vangla vara kahjustamiseks (WC-potti visatud kondoom võib tekitada suurelatusliku ummistuse). Kuna aga vangla väljastab vajadusel kinnipeetavatele ise kondome, siis ei riku kõnealune piirang kinnipeetavate õigusi.
- 7.1.13 Elektroonilise sigareti näol on tegemist elektroonilise seadmega, mis koosneb akust, kapslist (padrun), automaiserist (aurustaja) ja akulaadijast. Samas on elektrooniline sigaret määratletud ravimina, kui selle kapsel sisaldab nikotiini. Vanglal puuduvad võimalused kontrollida, mida konkreetselt kapsel sisaldab, seega võivad elektroonilise sigareti vanglasse sattuda keelatud ained, mis seavad ohtu vangla üldise julgeoleku. Ka on selle osadest võimalik valmistada tätoveerimisaparaati. Lisaks on elektroonilisi sigarette vajalik aeg-ajalt laadida, kuid kuna kinnipeetavad ei tohi tubakatooteid toas hoiustada ja vanglaametnike teenistuskohustuste hulka ei kuulu kinnipeetavate elektrooniliste sigarettide laadimine, siis on nende laadimise korraldamine väga keeruline. Kõnealune piirang ei riku kinnipeetavate õigusi, sest kinnipeetaval on soovi korral võimalik suitsetada tavasigarette.
- 7.1.14 Julgeolekukaalutlustel on vanglas tätoveerimine keelatud. Esiteks puuduvad vanglas ohutuks tätoveerimiseks vajalikud tingimused, seadmed ja muu vajaminev. Desinfitseerimisvahendite puudus, ebahügieenilistes tingimustes tätoveerimine, korduvalt sama nõela kasutamine ja HIV positiivsete jm haigust põdevate kinnipeetavate viibimine vanglas soodustaks HIV-i jm haiguste levikut kinnipeetavate seas. Teiseks on tätoveerimine traditsiooniliselt üheks võimaluseks vangla subkultuuri hoidmiseks ja edasikandmiseks. Märgistamiseks alama subkultuuri kihti kuuluvaid kinnipeetavaid on vanglas ette tulnud juhtumeid, kus neid tätoveeritakse vastu nende tahtmist. Seega on tätoveeringute tegemisel kasutatavad seadmed, ained või esemed (sh šabloonid, nõelad, tätoveeringute pildid ja õpetused, kopeerpaber jm) ohuks vangla julgeolekule ning isikute elule ja tervisele.
- 7.1.15 Kõnealuses punktis nimetatud esemeid on lihtne kohandada tätoveerimisaparaadiks. Tätoveeringute tegemine seab aga ohtu vangla julgeoleku kui ka vanglas viibivate isikute elu ja tervise. Lisaks on tegemist seadmetega, mille sisse on võimalik peita keelatud esemeid ja aineid, sest neid on keeruline läbi otsida. Samuti sisaldavad need reeglina traati, juhett jm osi, mida on võimalik kasutada vigastuste tekitamiseks, vangla vara lõhkumiseks või esemete peitmiseks. Kõnealune säte ei riku isikute õigusi seepärast, et hügieeni eest hoolitsemiseks võib alternatiividena kasutada tavalist raseerijat või hambaharja.

7.1.16 Kõnealusel punktis nimetatud esemed on vajalik keelata, sest vangla ei suuda tagada nende sihipärast kasutamist ning reeglina on neid esemeid väga keeruline ka läbi otsida.

Kõnealusel sättes nimetatud esemed on ohtlikud mitmel põhjusel. Esiteks võib välja tuua, et geelpliatsid, tint, pastapliatsid, sulepead jm sobivad eriti hästi tätoveeringute tegemiseks, mis seab ohtu isikute elu ja tervise. Erinevate värvide kasutamise võimalused nimelt ahvatlevad kinnipeetavaid rohkem tätoveerima (eriti noori), sest värvilised tätoveeringud on atraktiivsemad.

Teiseks sobivad need esemed eriti hästi vara kahjustamiseks, sest nendega on võimalik seintele ja ruumielementidele teha joonistusi, kraapeid vms. Joonistuste ja kraabete eemaldamine elementi rikkumata on reeglina keeruline ning sageli on elemendi ülevärvimine ainsaks võimaluseks taastada algupärane olukord.

Kolmandaks sobivad kõnealusel esemed väikesemõduliste keelatud esemete ja ka ainete peitmiseks (nt nõel, narkootilised ained), kuid neid esemeid on tülikas ja vahel ka võimatu eset kahjustamata läbi otsida, mistõttu seavad need ohtu vangla julgeoleku.

Neljandaks on osa sättes nimetatud esemetest (nt sulepead) võimalik kasutada ründerelvana, mis on ohuks isikute elule ja tervisele.

Viiendaks lisame, et must pastapliats võimaldab efektiivsemalt dokumente võltsida ning parandada või täiendada märkamatuks dokumendile trükitud kirja. Samuti ei ole musta pastapliatsiga kirjutatud dokumendi puhul võimalik alati operatiivselt vahet teha, kas tegemist on originaaldokumendi või koopiaga. Võltsimise tulemusena satub ohtu vangla julgeoleku.

Kuna kinnipeetavatel on siiski vaja millegagi kirjutada, siis ei ole võimalik kõiki kirjutusvahendeid keelata. Seega jäävad lubatuks sinised pastapliatsid, mida võib kinnipeetaval toas olla kuni viis. Kinnipeetavatel puudub vajadus rohkemate pastapliatsite järele ning ebavajalike esemete rohkus toas takistab läbiotsimiste teostamist ning soodustab esemete mittesihipärast kasutamist. Nimelt on kirjutusvahendite ükshaaval läbiotsimine aeganõudev ja raskendatud, kuna neid võib mõnel kinnipeetaval koguneda vanglas viibimise ajal kümneid, kui mitte sadu. Kinnipeetava õigused ei saa rikutud kui talle jääb tuppa maksimaalselt viis sinist pastapliatsit, millega kirjutada. Kõnealusel keeluga ei võeta kinnipeetavatel ka joonistamisvõimalust, sest lisaks sinistele pastapliatsitele jäävad lubatuks ka 12 värvipliatsit ning 2 harilikku pliatsit.

Liimi keelamine on samuti vajalik mitmel põhjusel. Esiteks on liim levinud vahend toksikoloogilise joobe saavutamiseks, mis seab ohtu nii isikute elu ja tervise kui ka vangla üldise julgeoleku, teiseks on liimi sisse võimalik peita asju, mida on läbiotsimisel väga keeruline avada ning kolmandaks kasutatavad kinnipeetavad liimi vangla ehituselementidele piltide kleepimiseks, mis on keelatud tegevus ja mida sageli ei ole võimalik vara kahjustamata eemaldada.

Käärid, klammerdaja ja auguraud sisaldavad metallist osasid, mis on vanglas keelatud. Käärid on vangla kontekstis väga ohtlikud ning neid on võimalik kasutada ründerelvana. Kuna tegemist on suhteliselt teravate esemetega, siis on kääridega võimalik tekitada vägagi tõsiseid vigastusi. Samuti, kuna käärid on teravad esemed, siis sobivad need eriti hästi vangla vara kahjustamiseks nt riiete või madratsi katkilõikamiseks, seinte, põranda ja mööbli kriipimiseks jne. Ka klammerdajaga on võimalik tekitada vigastusi, nt klambrid lüüa klammerdajaga teise isiku kehasse. Samuti on klammerdajaga võimalik kahjustada vangla vara nt klammerdada linu, T-särke jm, millelt klambrite eemaldamine võib osutuda äärmiselt ressursimahukaks. Lisaks sisaldab klammerdaja metallist osi, millega on võimalik kriipida vangla vara. Paberite kokkuklammerdamise asemel on isikul võimalik kasutada dokumentide kooshoidmiseks plastmassist kirjaklambreid ning vangla poolt lubatud mappe. Auguraud on metallist ese, millega on samuti võimalik kahjustada vangla vara (nt kraapida, augustada linu jne). Reeglina on augurauad rasked, mistõttu on võimalik neid kasutada ründerelvana hoobi andmisel teisele isikule. Samuti sisaldavad klammerdajad reeglina metallist vedrusid, mis sobivad isevalmistatud elektriseadme pistiku tegemiseks. Vajadusel saab kinnipeetav paberitesse augu teha ka nende vahenditega, mis talle on lubatud.

Metallist kirjaklambrid on keelatud seetõttu, et nende abil on võimalik avada käeraudu, samuti kasutatakse traati vee keetmiseks ning elektriseadmete valmistamiseks. Lubatuks jäävad vanglateenistuse vahendusel soetatud plastikust kirjaklambrid. Väljapoolt saadetud kirjaklambrite puhul puudub vanglal veendumus ja võimalus kontrollida, et tegemist ei oleks metallkirjaklambriga, mis on pelgalt kaetud plastikuga.

Teipi ja kleeplinti on võimalik kasutada isikute kinnisidumiseks või keelatud esemete kleepimiseks raskestiligiipäasetavasse kohta (nt ventilatsioonišahti).

Seinanätsu, plastiliini ja savi on keeruline läbi otsida, mistõttu saab neid kasutada keelatud esemete peitmiseks. Samuti on neid analoogselt kleeplindi või teibiga võimalik kasutada keelatud esemete peitmisel (kleepides esemed raskestiligiipäasetavatesse kohtadesse), vangla vara kahjustamiseks ning piltide, plakatite ja dekoratsioonide ülesriputamiseks (seinte katmine on vanglas keelatud tegevus).

7.1.17 Vanglateenistus ei suuda piisaval määral tagada kontoritehnikas sisalduvate ainete ja osade sihipärasest kasutamist. Seesugustes esemetes leiduvaid aineid (tahm, tint jms) on võimalik kasutada tätoveeringute tegemiseks ja seada seeläbi ohtu inimese julgeolek ning vangla vara kahjustamiseks. Samuti on kontoritehnikasse võimalik peita mitmesuguseid keelatud esemeid, mida vanglateenistusel ei ole võimalik avastada. Lisaks on kontoritehnikast võimalik saada osad, millest ehitada tätoveerimisaparaat või muid seadmeid. Tehnikaga käib reeglina kaasas ka juhe, mida saab kasutada ründerelvana. Kinnipeetavad saavad kõik vajalikud dokumendid koostada käsikirjas ning muud toimingud teostada vahenditega, mis ei ole ohtlikud.

Põhjendatud vajadus kalkulaatori omamiseks toas on õppetöös osalevatel kinnipeetavatel. Sellistel juhtudel ei anta kinnipeetavale julgeolekukaalutlustel kasutada toas isikliku kalkulaatorit, vaid väljastatakse vangla kalkulaator. Samuti võib kalkulaatori kasutamise vajadus kinnipeetaval tekkida kaupluse lehel olevate summade kokku arutamiseks. Ka sellistel juhtudel võimaldatakse kinnipeetavatel kasutada vangla kalkulaatorit. Kalkulaatori puhul on tegemist spetsiaalse tehnikaga, mis teadupoolest koosneb erinevatest omavahel traatidega ühendatud mikroskeemidest ning paljudest muudest osadest, millest on võimalik konstrueerida erinevaid vanglas keelatud esemeid. Vanglal pole võimalik läbi viia korduvaid kontrole tuvastamiseks, kas kalkulaator on avatud, selle sisu modifitseeritud või sellest osad eemaldatud. Arvestades seda, et kalkulaatorist saadav kasu on isikule olematu või suhteliselt minimaalne, kuid kalkulaatori väljastamine seab ohtu vangla julgeoleku, siis ei ole võimalik kalkulaatorit lubada toas kasutamiseks kõigile kinnipeetavatele.

7.1.18 Kõvade või mitmekordsest paberist või papist kaante vahele on võimalik peita erinevaid keelatud esemeid ja aineid ning nende avastamine on väga keeruline ning mis seab ohtu vangla julgeoleku. Samuti võivad nimetatud punktis nimetatud esemed olla ohuks isikute elule ja tervisele. Kõvade kaantega registraatoritega on võimalik tekitada teistele isikutele kehavigastusi. Peale selle on üldjuhul registraatoris olev köitmise osa metallist, ning metalli sisalduvad esemed on keelatud. Isikutel on lubatud kasutada paberite hoidmiseks läbipaistvast õhukesest painduvast plastikust mappe, mis ei sisalda kummipaelu või metallist osi. Kiletaskud on kinnipeetavatele keelatud seepärast, et varasemalt on kiletaskuid kasutatud toaste alt keelatud esemete ja ainete tuppa ja toast välja toimetamiseks. Mapid aga toakse alt läbi ei mahu, mistõttu mapid ei sea vangla julgeolekut ohtu sellisel määral nagu teevad seda kiletaskud.

7.1.19 Foto-, margi- ja muu albumi ning pildiraam on ohuks vangla julgeolekule, sest nende vahele on võimalik peita (nt kleepida) keelatud aineid või esemeid ning sellest tulenevalt oleks peidetud esemete avastamiseks vajalik läbi viia aja- ja töömahukas läbiotsimine. Nimelt on vaja eemaldada kõik albumis olevad pildid või margid ning läbi vaadata iga albumi lehekülg. Kõvade kaantega albumi puhul on keelatud esemeid võimalik peita kaante sisse. Albumikaasi pole aga võimalik läbi otsida ilma albumit vigastamata. Pildiraam tuleb samuti igal läbiotsimisel lahti võtta ning läbi otsida. Järjepideval lahtivõtmisel on oht, et pildiraam või pilt saab vigastada. Fotosid on kinnipeetaval võimalik hoida näiteks mapis.

7.1.20 Nimetatud esemete keelamine on vajalik vangla julgeoleku tagamiseks, kuna nende läbiotsimine on raskendatud. Vanglas viibib kinnipeetavaid, kellel on diagnoositud narkosõltuvus ning kes seetõttu üritavad leida erinevaid viise, kuidas toimetada vanglasse narkootilisi aineid. Ajalehtede, ajakirjade ja muu kirjanduse lehtede vahele on võimalik kleepida keelatud aineid ning sellest tulenevalt oleks vajalik iga lehekülje eraldi kontrollimine, mis on aja- ja töömahukas. Samuti ei pruugi lehele kleebitud aine olla visuaalselt tuvastatav ning seega on võimalik keelatud aine sattumine vanglasse. Narkootiliste ainete sattumine vangla territooriumile seab otseselt ohtu vangla julgeoleku.

Oluline on siinjuures rõhutada, et VangS § 30 lg 2 kohaselt on kinnipeetavatel võimalik tellida mõistlikus koguses perioodilisi väljaandeid vanglateenistuse vahendusel, mis tagab selle, et vanglasse ei satu ajalehtede, ajakirjade või muu kirjanduse vahel keelatud aineid. Samuti võimaldatakse VangS § 30 lg 1 kohaselt kinnipeetavale vanglas võimalus lugeda üleriigilisi päevalehti ning ajakirju. Lisaks on

kinnipeetavatel võimalik vanglas jälgida nii raadio- kui ka televisioonisateid, mille vahendusel on kinnipeetavatel võimalik olla kursis päevakajaliste uudistega ning külastada raamatukogu.

- 7.1.21 Muusikaline- ja 3D kaart on keelatud vangla julgeoleku tagamiseks, sest kaardi vahele saab peita keelatud esemeid või aineid, mida ei ole võimalik kaarti kahjustamata leida. Lisaks võib muusikalise kaardi elektroonilist sisu kasutada tätoveerimisaparaadi osana. Kinnipeetavaile võib saata tavalisi kaarte, seetõttu ei riku piirang kinnipeetavate õigusi. (*Täiendatud 28.04.2022 nr 1-1/22/48, jõust. 01.05.2022*)
- 7.1.22 Esemed, mis on oma eesmärgilt mõeldud ruumi dekoreerimiseks, sisustamiseks ja pindade kinnikatmiseks (sh seinavaibad, seinakalendrid, linikud, kleebised, plakatid jne) seavad ohtu vangla julgeoleku. Nimelt on seinte jm pindade kinnikatmine vanglas keelatud, sest see takistab visuaalse järelevalve teostamist ning raskendab läbiotsimist (dekoratsioonide, kunstlillede jm vahele võimalik peita keelatud esemeid ja aineid, mida on keeruline avastada, samuti saab kõnealuses punktis nimetatud esemeid kasutada peidikute varjamiseks jne). Seega ei ole isikul kõnealuseid esemeid võimalik vanglas eesmärgiäraselt kasutada. Esemete lubamine, mida ei ole toas võimalik kasutada eesmärgipäraselt, koormab aga asjatult tuba ning takistab läbiotsimise teostamist.
- 7.1.23 Kuna mänguasjade ja mängu osade sisse on võimalik peita keelatud esemeid ja aineid, mida on keeruline avastada, siis on tegemist vangla julgeolekut ohustavate esemetega. Samuti tuleks üldjuhul mängud ja mänguasjad läbiotsimise käigus lõhkuda, sest vastupidisel juhul ei oleks neid võimalik läbi otsida. Samuti ka pusledel on väga palju osi ning selleks, et veenduda, et ühegi osa taha või sisse ei oleks midagi peidetud, tuleb kõik tükid eraldi läbi vaadata. Selleks, et kinnipeetavate õigused ei saaks kõnealuse piiranguga kahjustatud on isikutel võimalik teatud lauamänge soetada vangla vahendusel ning neid vanglasse saabumisel kaasa võtta. Lubatud on mõistlikus koguses mänguasjad emaga vanglas viibivale lapsele, et tagada lapse areng.
- 7.1.24 Vangla elektrisüsteemi iseärasustest tulenevalt võib üle 1 kW elektriseadmete kasutamine kaasa tuua ülekoormuse elektrisüsteemile, mis omakorda ohustab vangla üldist julgeolekut. Kuna kinnipeetavad kannavad oma karistust reaalsetes, müüridega piiritletud hoonetes ning nende liikumine on piiratud, kujutab hoonete elektrisüsteemi rike olulist riski kinnipeetavate ja vanglateenistujate elule ja tervisele. Nii veekeetjaid, telereid jm elektriseadmed, mida kinnipeetavatel on vaja kasutada, valmistatakse ka alla 1 kW võimsusega, mistõttu ei riku piirang kinnipeetavate õigusi rohkem kui piirangust saadav kasu kaasa toob. Elektriseadmed tuleb soetada vangla vahendusel mitmel põhjusel. Nimelt elektriseadmed, mis ei ole soetatud vanglateenistuse vahendusel, võivad ohustada vangla julgeolekut, kuna vanglateenistusel puudub usaldusväärne teave seadme päritolu kohta ning vangla ei saa seadet kahjustamata kontrollida esemesisesid peidikuid, mis võib kaasa tuua olukorra kus vangla territooriumile toimetatakse keelatud aineid ja esemeid. Vanglas lubatud elektriseadme põhjalikuks kontrolliks võib osutada vajalikuks nende avamine. Kuna vanglal puudub vastava kvalifikatsiooniga spetsialist, kellel oleks õigus elektriseadme sh arvuti garantiiajal (või muul ajal) seda avada ning seetõttu võib oskamatuses elektriseadme sootuks ära rikkuda. Lisaks ei kehti üldjuhul elektriseadme avamisel garantiitähajal selleks mittevolitatud isiku poolt enam esemete ostmisel antud müügigarantii. Kuna kinnipeetaval on vajalikke elektriseadmeid võimalik soetada vanglateenistuse vahendusel ning neid vanglasse saabumisel kaasa võtta, siis ei riku kõnealune piirang kinnipeetavate õigusi.
- 7.1.25 Televiisor on oma olemuselt vangla julgeolekut ohustav ese. Nimelt on sellesse võimalik peita keelatud esemeid ning samuti takistab toas paiknev televiisor järelevalve teostamist. Kuna aga televiisor on kinnipeetavate jaoks vajalik seade, siis selle ärakeelamine ei ole mõistlik. Mida suurem on aga televiisor, seda rohkem see järelevalve teostamist segab ning seda ajamahukam on seda läbi otsida. Samas tagab ka väike televiisor kinnipeetavale võimaluse telesaadete jälgimiseks ning täidab oma eesmärgi. Seega suurest televiisorist saadav kasu ei ületaks oluliselt väikesest televiisorist saadavat kasu, kuid suur televiisor seaks oluliselt rohkem ohtu vangla julgeoleku.
- 7.1.26 Toiteallikas on vanglas keelatud seepärast, et see seab ohtu vangla julgeoleku. Nimelt on toiteallikatesse võimalik peita mitmesuguseid esemeid, mida on toiteallikat avamata võimatu leida. Toiteallika avamine võib aga toiteallika rikkuda. Kuna on esemeid, mille kasutamiseks on patareid vajalikud, siis neid ei ole võimalik täielikult ära keelata. Patareisid on kinnipeetaval võimalik soetada vanglateenistuse loal. Üksnes siis saab vangla olla veendunud selles, et patareidesse ei ole midagi peidetud.
- 7.1.27 Kõnealuses punktis nimetatud esemed seavad ohtu vangla julgeoleku ning võivad ohustada isikute elu ja tervist. Iseparandatud elektriseadmete puhul ei saa olla kindel nende töö kvaliteedis ning

ebakvaliteetsete elektriseadmete ühendamine vangla vooluvõrku võib kaasa tuua lühised ja elektrikatkestused. Kuna kinnipeetavad kannavad oma karistust reaalsetes, müüridega piiritletud hoonetes ning nende liikumine on piiratud, kujutab hoonete elektrisüsteemi rike olulist riski kinnipeetavate ja vanglateenistujate elule ja tervisele. Mittetöötavate seadmete küljest eemaldatakse tõenäoliselt osasid, mida on võimalik kasutada teiste esemete ja seadmete valmistamiseks (nt tätoveerimisaparaat). Esemete ja seadmete osade lubamine toas on ohtlik, sest isikud saavad kõnealustest osadest kokku panna teisi seadmeid ja esemeid ning pärast kasutamist need uuesti lahti võtta. Seesugust toimimist ei saa vangla aktsepteerida, sest see seaks ohu vangla julgeoleku ja vanglas viibivate isikute elu ja tervise.

7.1.28 Signaali ja levi edastajad võimaldavad kinnipeetavatel vaadata või kuulata saateid, mis ei ole vanglas aktsepteeritud (nt vanglas keelatud pornograafilise sisuga filmid,), mis seab ohu vangla julgeoleku või suhelda kontrollimatult välismaailmaga, mis lisaks vangla julgeolekule ohustab ka väljaspool vanglat viibivate isikute julgeolekut. Samuti on ohtlikud mitmesugused seadmed internetilevi püüdmiseks, sest interneti kasutamine on vanglas keelatud. Käesoleval hetkel on vanglas lubatud piisavalt raadio- ja televisioonikanaleid, et kinnipeetavate info ja meelelahutusvajadust rahuldada. Õigusaktide ja kohtulahenditega on isikutel võimalik tutvuda spetsiaalselt neile kohandatud arvutites. Seega ei saa piirang rikkuda isikute õigusi.

7.1.29 Kinnipeetavatele on interneti kasutamine vanglas keelatud (v.a spetsiaalsetes kohandatud arvutites õigusaktide ja kohtulahenditega tutvumiseks), sest kontrollimatu interneti kasutamine ei sea ohu mitte ainult vangla julgeolekut vaid ka väljaspool vanglat viibivate isikute julgeoleku. Sisuliselt on kõnealuses punktis keelatud keelatud juba VSKE § 64¹ p-iga 10, mis sätestab, et kinnipeetavale on vanglas keelatud mobiiltelefonid ja muud elektroonilised või tehnilised sidepidamisvahendid, sealhulgas raadiosaatjad, pihu- ja personaalarvutid, mille kaudu on võimalik infot edastada ja vastu võtta, kuid õiguselguse huvides täpsustab vangla kõnealuse sätte sõnastust. Vangla leiab, et kui esineb risk, et mingi seadme kaudu, kas siis otseselt (seadme algkonfiguratsioonis) või kaudselt (seda seadet hiljem modifitseerides), on võimalik infot edastada ja vastu võtta, siis ei ole ega saagi olla selle omamine vanglas lubatud. Selline tõlgendus tuleneb sellest, et tänasel päeval võimaldavad enamasti kõik personaalarvutid infot edastada ja vastu võtta. Kui ka vanemad personaalarvutid algkonfiguratsioonis ei pruugi seda võimaldada, siis osutub interneti saamine võimalikuks läbi selle, et arvutile pannakse juurde väikesed lisad, näiteks USB-liidesega nn internetipulgad või muud arvuti sisesed seadmed, mis ei pruugi olla tuvastatavad. Paraku ei ole ka välistatud, et kinnipeetavad kasutavad ebaseaduslikke viise selleks, et nendeni jõuaks riistvara (nt USB-netipulk), mida siis saadakse arvutiga ühendada. Kuna väikseim WiFi pulk on mõõtmetega ca 1,5 x 2 x 0,8 cm ehk tegemist on väga väikesemõõtmelise esemega, siis on ametnikel neid väga keeruline avastada ja tõenäosus, et need kinnipeetavateni jõuavad, väga suur. Vangla ei suuda välistada keelatud esemete sattumist vanglasse, mistõttu ei saa välistada sülearvutiga ühendatava riistvara jõudmist kinnipeetavateni. Nimelt ükskõik kui hoolsalt vanglateenistuse ametnikud enda tööd ka ei teeks ja vanglasse saabuvald kirju, pakke ja inimesi ei kontrolliks, siis kõiki keelatud esemeid ei ole kunagi võimalik avastada. Isegi kui vangla suudaks tõendada, et konkreetse esemega ei ole võimalik konkreetsel ajahetkel infot edastada ja vastu võtta, siis ei ole välistatud, et teatud modifikatsioonide tulemusena see osutuks võimalikuks. Vanglal ei ole võimalik teostada VangS § 6 lg-s 1 sätestatud õiguskorra kaitse kohustust ja VangS § 66 lg-s 1 sätestatud järelevalve kohustust, sest ei saa eeldada, et vangla peab näiteks viima läbi iganädalaselt ekspertiise tuvastamiseks, kas seadet on modifitseeritud või ümber ehitatud. Samuti ei pruugiks ka ekspertiisid midagi tuvastada, sest kuna modifitseerimist saab teostada väga hõlpsasti, siis on kinnipeetaval enne ekspertiisi võimalik internetipulk vms seade eemaldada. Oluline on siinjuures veel see, et ekspertiise peaks läbi viima selleks infotehnoloogilist erialalist pädevust omavad isikud, keda vanglates aga ei ole. Kinnipeetavatele ei ole arvuti kasutamiseks hädavajalik, sest neil on võimalik kõik arvutiga tehtav teostada ilma arvutita. Näiteks on kirju võimalik kirjutada käsitsi, teavikuid saab laenutada raamatukogust või lasta postiga saata, filme saab vaadata televiisorist, muusikat saab kuulata raadiost jne.

7.1.30 Erinevad andmekandjad on mitmeti ohtlikud. CD-d ja DVD-d on teravate servaga ning neid on võimalik kasutada löikerelvana endale või teistele vigastuste tekitamiseks (seavad ohu isikute elu ja tervise). VHS ja audiokassettide sees on kilejas lint, mida on samuti võimalik kasutada ründerelvana. Selleks, et kinnipeetavad saaksid andmekandjaid kasutada, on vanglal eelnevalt vaja veenduda, et andmekandjad ei sisaldaks vägivalda, rassismi, vihkamist ega pornograafilisi vms vangla julgeolekut ohustavaid teoseid. Sellise veendumise tagab ainult põhjalik kontroll. Põhjalik andmekandja läbikuulamine või vaatamine on ebamõistlikult suure ajakuluga toiming ning nõuab täiendava tööjõu rakendamist ja segab suuresti vanglateenistuse ametnike põhitööd. Lisaks on kassettide sisse võimalik peita esemeid, kuid nende avastamine ilma kassetti avamata ei ole võimalik. Kasseti avamine aga on

raskendatud, ajamahukas ja võib kasseti rikkuda. Seega ohustavad VHS kassetid vangla üldist julgeolekut. Märgistamata ning isevalmistatud andmekandjate puhul on omaniku tuvastamine keeruline ning võimaldab kinnipeetavatel kergemini vahetada andmekandjaid, neid teistele laenata või laenutada. Selline tegevus on aga Tallinna Vangla kodukorra kohaselt keelatud. Isikutel on võimalik kuulata muusikat raadiost ning telesaateid ja filme jälgida telerist, mistõttu ei saa pidada CD-sid, DVD-sid ja VHS-e vanglas hädavajalikeks esemeteks. Tundmatu päritoluga infokandjate kasutamine riigiarvutites on keelatud, kuna arvutisüsteemide halvamine tundmatu viirusega ohustab olulisel määral vangla julgeolekut. SIM-kaardid on samuti infokandjad ning on sihipäraselt kasutatavad vaid mobiiltelefonis. SIM-kaardid võimaldavad koos mobiiltelefoniga luua lubamatuid ja vangla üldisele julgeolekule ohtlikke kontakte. Enamasti ei ole SIM-kaarti võimalik ilma telefonita sihipäraselt kasutada. Kuna mobiiltelefonid on vanglas keelatud, siis SIM kaartidel pole isikute jaoks mingisugust praktilist väärtust. SIM kaartide lubamine pigem soodustaks mobiiltelefonide levikut vanglas, sest kui SIM kaart on isikul juba olemas, siis see tekitab ahvatlusi omandada ka telefon. SIM-kaardid võimaldavad koos mobiiltelefoniga luua lubamatuid ja vangla üldisele julgeolekule ohtlikke kontakte. Samal põhjusel on keelatud ka muud infokandjad.

- 7.1.31 Elektroonilisi ja digitaalseid mängu on väga erinevaid ning paljude mängude mängimiseks on vajalik mängukonsoolide või muude tarvikute/seadmete olemasolu. Sellistesse seadmetesse on võimalik peita keelatud esemeid või aineid ja neid on võimalik ümber ehitada muuks otstarbeks (nt sidevahendiks, interneti kasutamiseks vm), kuid elektroonika kontrollimine ja läbiotsimine on vanglas raskendatud. Vanglateenistuse ametnikud ei ole elektroonikaspetsialistid ning erialaseid teadmisi omamata on üksnes vaatluse tulemusel keeruline hinnata, kas seade on ümber ehitatud või mitte. Keelatud ainete ja esemete leidmiseks on vajalik seadmete lahti võtmine, kuid seetõttu kaotavad uued elektroonikaseadmed garantii. Samuti võib esemete lahti võtmine põhjustada nende rikkeid, mis omakorda võivad vanglale kaasa tuua varalise kahju nõudeid. Mängukonsoolide mängud on ka enamjaolt vägivaldse sisuga. Nimetatud mängude omamine ja mängimine annab kinnipeetavatele valed väärtushinnangud ning võib õhutada vägivalda. Mängude mängimine tekitab hasarti (sõltuvust), mängimine on ebaratsionaalne ajakasutus ja vangistuse täideviimise eesmärke saaks muude tegevustega hoopis tulemuslikumalt realiseerida. Kuigi arvutimängud ei ole otseselt hasartmängud, on neil hasartmängule iseloomulike tunnuseid, mis võivad mõjutada ka täiskasvanud isiku psüühikat. Arvutimängude mängimine võib tekitada sõltuvust ja soovi veeta rohkem aega mängides ning selle võimaluse puudumisel põhjustada ärrituvust ja negatiivset hoiakut ümbritseva suhtes. Ärritunud olek mõjutab kinnipeetavate omavahelist suhtlemist ja põhjustab kiiremini konfliktide tekkimist, mis ohustab vangla üldist julgeolekut. Kinnipeetavatel on muul viisil võimalik oma vaba aega sisustada. Seega tuleneb eelpooltoodust, et kõnealuses p-s nimetatud esemed on ohuks vangla julgeolekule,
- 7.1.32 Kõnealuse eseme keelamine on vajalik vangla julgeoleku tagamiseks, kuna selle läbiotsimine on kas raskendatud või teatud juhtudel isegi teostamatu. Kaalu sisse on võimalik peita keelatud aineid ja esemeid, mida vanglaametnikul on raske avastada. Samuti on kaalu seest võimalik saada erinevaid osi, millest ise valmistada seadmeid (veekeetja, tätoveerimisaparaat). Seega tuleneb eelpooltoodust, et kaal on vangla julgeolekut ohustav ese. Vajadusel kaalub kinnipeetavaid meditsiini osakond. Toiduained on paigaldatud reeglina pakenditesse, millele on kogus peale märgitud. Seega puudub kinnipeetavatel vajadus omada toas kaalu.
- 7.1.33 Naisteriideid vabatahtlikult kandev kinnipeetav langeks suure tõenäosusega kaaskinnipeetavate vaenu ja mõnituste ohvriks. Samuti võib juhtuda, et nõrgemaid kinnipeetavaid võidakse nende alandamiseks ja teiste meelelahutuseks sundida kandma naisteriideid. Mõlemat liiki juhud on ohuks vangla julgeolekule ja isikute elule ja tervisele, sest toovad kaasa nii psüühilisi kannatusi kui ka füüsilisi arveteklaarimisi.
- 7.1.34 Seesugused jalanõud on ohuks vanglas viibivate isikute elule ja tervisele, sest neid on võimalik kasutada ründerelvana ning sobivad eriti hästi vara kahjustamiseks (nt motosaapad akende lõhkumiseks). Isikutel ei ole keelatud kanda jalanõusid, mis ei ole vangla julgeolekule ohtlikud, mistõttu ei saa piirang rikkuda kinnipeetavate õigusi.
- 7.1.35 Nimetatud esemete keelamise eesmärk on vangla üldise julgeoleku tagamine. Kõnealuses punktis sätestatud esemed seaksid ohtu vangla julgeoleku. Kui kinnipeetavate asjad on kottides, kohvrites, karpides või kastides siis on vanglateenistuse ametnikel raskendatud asjade efektiivne jälgimine ja läbiotsimine. Nimelt on kotid sageli mitmekordsete õmbluste-, voltide-, taskutega, mitmekordse või tugevdatud põhjaga jne. Seesugustesse kottidesse ja kohvritesse on eriti hõlbus peita keelatud esemeid ja aineid. Samuti võivad karpidel olla mitmekordsed põhjad, topeltseinad jne. Selliste esemete igakülgne kontrollimine ning sellistes esemetes hoitavate esemete igakülgne kontrollimine on

aeganõudev ja keerukas, mistõttu on takistatud läbiotsimiste kiire ja efektiivne teostamine. Lisaks karbid reeglina tugevamast materjalist ning teravate nurkade või servadega, mida saab kasutada isikute ründamiseks. Plastikust alustest ja kannudest on võimalik saada suuri teravaid kilde, mida on võimalik kasutada isikute ründamiseks. Kinnipeetavatel on võimalik hoida asju vanglat vähem ohustaval viisil toas selleks ette nähtud kohas, s.o kapis, nagis või kilekottides. Kilekotte lubatakse maksimaalselt viis, sest rohkemateks puudub reaalne vajadus ning iga täiendava kilekoti lubamisega tупpa kaasneb oht vangla julgeolekule. Nimelt tuleb läbiotsimistel iga kilekott ning selle sisu põhjalikult läbi kontrollida ning mida vähem on kilekotte, seda efektiivsemini on võimalik läbiotsimist teostada. Lisaks on praktika näidanud, et ebavajalikke esemeid hakatakse tihtipeale kasutama mittesihipäraselt. Näiteks on kilekottidest võimalik punuda nõör. Nööri on võimalik kasutada ründerelvana, rিপুতусаasade valmistamiseks jne. Kuna toit säilib kõige paremini spetsiaalsetes plastikust toidukarpides, siis jääb lubatuks maksimaalselt kaks karp, mille kogumaht ei ületa ühte liitrit. Piirang on vajalik vangla julgeoleku tagamiseks. Nimelt on kontrollimatul hulgal karpe mittevajalikud ja raskendavad läbiotsimise teostamist. Kinnipeetavat toitlustatakse kolmel korral päevas, mistõttu puudub tal vajadus suurel hulgal toitu säilitada. Kui kinnipeetav aga otsustab mitmekümnes karbis toitu säilitada, siis on keelatud esemete avastamine nendest karpidest väga keeruline ja seab ohtu vangla julgeoleku. Lisaks on ka karpide purustamisel võimalik saada teravaid kilde, mida saab kasutada ründerelvadena. Vangla poest ostetud toitu või jooki on võimalik säilitada lisaks säilituskarpidele ka originaalpakendites.

- 7.1.36 Nimetatud esemete keelamise eesmärk on vangla üldise julgeoleku tagamine. Kellade keelamine on vajalik, kuna tuvastamaks, kas kella sisse on peidetud keelatud aineid või esemeid, on vaja kella korpus avada. Korpuse avamine võib aga kahjustada kella mehhanismi selliselt, et kell lakkab töötamast. Kuna käekellad on väikesemõdulised ning tõenäosus, et nendesse on peidetud keelatud esemeid, on väike, samuti seepärast, et isikud saaksid kella vaadata, jäävad lubatuks käekellad. Kuna päevakavas ette nähtud toimingutest teavitatakse kinnipeetavaid valjuhääldi teel ning lubatuks jäävad käekellad, siis ei too kõnealune piirang kaasa kinnipeetavate õiguste rikkumist.
- 7.1.37 Päikesepriilide kandmine raskendab oluliselt kinnipeetava operatiivset tuvastamist ning võimaldab kandjal varjata füüsilise arveteklaarimise tulemusena tekkinud vigastusi. Vigastustele õigeaegne reageerimata jätmine ja arstiabi hilinenud andmine seab ohtu kinnipeetava elu ja tervise, kinnipeetavate vahelise arveteklaarimisele igeaegne reageerimata jätmine seab ohtu seada vangla julgeoleku tervikuna. Kõnealune säte ei riku kinnipeetavate õigusi, sest meditsiinilise näidustuse olemasolul lubatakse või väljastatakse kinnipeetavale päikesepriilid.
- 7.1.38 *(Kehtetuks tunnistatud 28.04.2022 nr 1-1/22/48, jõust. 01.05.2022)*
- 7.1.39 Kõrvatropide ja –klappide kasutamine seab ohtu vangla julgeoleku. Nimel ei taju nende kasutaja enda ümber toimuvat selgelt, mis seab ohtu neid esemeid kasutavate isikute elu ja tervise, kui ka vangla üldise julgeoleku. Näiteks ei kuule isik, tema ligiduses toimuvat kaklust, töötavat suitsuandurit, ametnike korraldusi jne. Lisaks sisaldavad kõrvaklapid juhtmeid, mida on võimalik kasutada ründerelvana. Ilma juhtmeta kõrvaklappe on võimalik seadistada selliselt, et nende abil on võimalik edasi anda ja vastu võtta informatsiooni. Seesugune kontrollimatu teabe edastamine võib ohtu seada väljaspool vanglat asuvate isikute turvalisuse.
- 7.1.40 Usuliste vajaduste rahuldamiseks ei ole kinnipeetaval vajalik rohkem kui ühte komplekti palvehelmeid. Samas on aga palvehelmed üks artikleid, millega kinnipeetavad äritsevad. Esimete müümine, vahetamine jmt on aga vanglas keelatud ning võib tekitada kinnipeetavate vahelisi võlasuhteid, mis aga omakorda ohustavad vangla üldist julgeolekut. Lisaks sisaldavad palvehelmed niiti/nööri, mis on vanglas keelatud. Mitmete palvehelmeste olemasolul on võimalik piisavalt pikk nõör/niit saada, et ohustada vanglas viibivate isikute julgeolekut. Kõnealune piirang ei riku kinnipeetavate õigusi, sest usuliste vajaduste rahuldamiseks jääb lubatuks üks komplekt palvehelmeid.
- 7.1.41 Relvamaketi ja -imitatsiooni omamine loob vanglas viibivatele isikutele pettekujutelma, mis häirib tugevalt vangla tööd ning seab ohtu vangla julgeoleku. Nt ei pruugi vanglateenistuja esmapilgul aru saada, kas teda ähvardatakse maketiga või päris relvaga, mistõttu ei ole tal võimalik operatiivselt reageerida ning ähvardajat kahjutuks teha. Lisaks on relvamakettide ja -imitatsioonide sisse võimalik peita erinevaid esemeid ning reeglina ei ole neid võimalik eset kahjustamata läbi otsida.
- 7.1.42 Filtrid seavad ohtu vangla julgeoleku, sest filtritesse on väga hõlpsasti võimalik peita keelatud esemeid ja aineid ning reeglina ei ole võimalik filtrit vigastamata seda läbi otsida. Kuna üldjuhul on veefiltris vee puhastamiseks vajalikud graanulid või aine, siis võib filtri originaalsisu hõlpsasti asendada

narkootilist ainet sisaldavaga ning vanglal ei ole võimalik seesugust asendust tuvastada. Kinnipeetavatel võib olla põhjendatud vaid veefiltri kasutamine ning kuna neid on võimalik soetada vangla vahendusel kauplusest, siis ei saa kinnipeetavate õigused rikutud.

- 7.1.43 Küttekehad on vanglas keelatud, kuna seavad ohtu vangla julgeoleku ja vanglas viibivate isikute elu ja tervise. Küttekeha ebaõige kasutamine võib põhjustada tulekahju, sellega rünnates on võimalik kaaskinnipeetavaid ja ametnike kõrvetada, küttekehasse on võimalik peita keelatud esemeid, mille leidmine seadme seest, ilma seadet kahjustamata, on võrdlemisi keeruline ning reeglina sisaldavad küttekehad juhet, mida on samuti võimalik kasutada ründerelvana. Kuna vanglas on sisetemperatuur piisavalt kõrge, siis puudub vajadus ruumide täiendavaks kütmiseks. Vee keetmiseks jääb lubatuks veekeetja.
- 7.1.44 Kõnealusel punktis nimetatud esemete omamine toas seab ohtu vangla julgeoleku. Nimelt on vanglal oluliselt lihtsam tagada vangla julgeolekut siis kui kinnipeetavatel on kasutusel vangla poolt väljastatud esemed. Seesugustesse esemetesse on reeglina keerulisem midagi peita ning neid on lihtsam läbi otsida, sest vangla teab eseme eripärasid. Väljapoolt kaasa võetud või saadetud esemetesse võib olla peidetud keelatud esemeid, samuti võivad need olla immutatud narkootilise ainega vms. Lisaks ei toimu vangla poolt väljastatud esemetega reeglina mingisugust äritsemist nagu isiklike esemetega. Kuna isikul ei jää kõnealusel piirangu tõttu oma õigused teostama, vaid ta saab neid teostada esemetega, mille on vangla väljastanud, siis ei riku kõnealusel piirang kinnipeetava õigusi.
- 7.1.45 Nende esemete ühiseks jooneks on see, et need esemed ohustavad vangla üldist julgeolekut. Seesuguste esemetega, mille läbiotsimine on väga ajamahukas või keeruline (näiteks margialbumid) on oht, et vanglateenistuse ametnikel jäävad esemesse peidetud keelatud esemed avastamata. Osa esemeid on seesugused, mida ei ole võimalik ilma eset lõhkumata läbi otsida (näiteks mänguasjad) või on väga suur tõenäosus, et ese läbiotsimisel puruneb. Kuna ese tuleb läbiotsimiseks lõhkuda või see puruneb ning esemeid, mis ei ole terved, kinnipeetavatele kätte ei anta, siis kaob nende esemete omandamiseks igasugune eesmärk ja mõte. Teatud esemete põhjalik läbiotsimine toob endaga kaasa hügieeniprobleemid (läbiotsimisi teostatakse ka käsitsi eset läbi otsides), mistõttu ei ole ka seesuguste esemete kätteandmine mõeldav. Kinnipeetavale vajalikud esemed väljastab kinnipeetavale kas vangla või on tal võimalik need ise poest soetada. Seesugune toimimine tagab selle, et vanglasse ei saabuks ja toas ei säilitataks mittevajalikke esemeid, mis takistaksid tubade läbiotsimist ja seaksid seeläbi ohtu vangla julgeoleku.
- 7.1.46 Antud keeld on vajalik, kuna vangla peab arvestust kinnipeetavate isiklike asjade üle. Kontrollimatu asjade soetamine võib tekitada lubamatu kaubanduse ning samuti on kinnipeetavatel võimalik üksteisele asju anda, mis on keelatud tegevus. Samuti väljastatakse vajadusel kinnipeetavale vajalikud riideesemed ja jalatsid humanitaarabi korras.
- 7.1.47 Ventilaatorid on vanglas keelatud, kuna seavad ohtu vangla julgeoleku ja vanglas viibivate isikute elu ja tervise. Ventilaatoritesse on võimalik peita keelatud esemeid, mille leidmine ventilaatori seest on võrdlemisi keeruline ning ventilaator võib läbiotsimise käigus puruneda. Reeglina sisaldavad ventilaatorid ka juhet, mida on võimalik kasutada ründerelvana ning samuti on ohtlikud ka töötava ventilaatori tiivikud. Lisaks võib jahutamiseks mõeldud ventilaatori mittemööduka ja kontrollimatu kasutamise tulemusel külmetuda. Kuna vangla siseruumides on ventilatsioon ehituslikult tagatud, siis puudub kinnipeetavatel vajadus kasutada isiklikku ventilaatorit.
- 7.1.48 Iga käärimisprotsessi tulemusena tekib tootes väike kogus alkoholi, mis ei tee väikese protsendilise alkoholisaldusega joogist küll alkoholset jooki, kuid arvestades seda, et alkohol on sõltuvust tekitav aine, ei ole mõistlik vanglas tolereerida ükskõik milliste jookide tarbimist, mis sisaldavad alkoholi ka minimaalses koguses, kuigi need ei ole seaduse mõistes alkoholne jook. Kinnipeetaval on võimalik kaupluse külastamisel valida jook, mis ei sisalda alkoholi. Alkoholivabad joogid, mis nimetuse poolest meenutavad alkoholseid jooke (näiteks: alkoholivaba õlu, siider, vein jms) on kinnipeetavatele keelatud kuna, ametnikel ei ole võimalik kontrollida nende tegelikku koostist ja alkoholi sisaldust. Lisaks ei ole kinnipeetaval eluliselt vajalik soetada kauplusest käesolevas punktis käsitletud jooke, kuna kinnipeetaval on võimalik kaupluse külastamisel soetada jook, mis ei meenuta nimetuse poolest alkoholi sisaldusega jooki. Lisaks kannab vanglas karistust palju sõltuvusprobleemidega kinnipeetavaid ning alkoholivabade jookide, mis välimuselt sarnanevad alkoholsetele jookidele, lubamine ei ole eesmärgipärane ning võib sõltuvusprobleemidega kinnipeetavale negatiivselt mõjuda.
- 7.1.49 Kinnipeetav võib ühe kalendrikuu jooksul teha sisseoste kuni ühe kuu miinimumpalga määra ulatuses. Eeltoodust tulenevalt ei ole otstarbekas kinnipeetaval omada sularaha suuremas summas

kui seda on ühe kuu miinimumpalga määr. Sularaha koguse piirmäära kehtestamine on vajalik, et kinnipeetav õpiks kasutama oma raha efektiivselt ja eesmärgipäraselt. Suuremas summas sularaha omamine võib tuua vanglas kaasa võlasuhted ning see võib ohustada vangla julgeolekut. Samuti ei ole suuremas summas sularaha omamine mõistlik, kuna kinnipeetav saab vajadusel sularaha juurde taotleda. Sularaha, mis ületab miinimumpalga määra, paigutatakse kinnipeetava vanglasisesele isikuarvele.

7.1.50 Survestatud mahutit (pudelit, pakendit jne) ei ole võimalik läbi otsida ilma, et nimetatud ese ei saaks rikutud. Läbiotsimise võimatuse tõttu on survestatud mahuti ohuks vangla julgeolekule ning ohuks isikute elule ja tervisele, sest ei ole võimalik kindlaks teha, mida ese tegelikult sisaldab.

7.1.51. Vangla järelevalve ja julgeoleku tagamise taktikast ja meetodikast informeeritud kinnipeetaval on võimalik ohustada otseselt vangla julgeolekut. Oht väljendub keelatud esemete ja ainete vanglasse smuugeldamises või peitmises selliselt, et vangla neid järelevalvetoimingute käigus ei avasta. Teiseks on kinnipeetaval järelevalve taktikat ja meetodikat teades võimalik vanglast põgenemist või mõnda muud rikkumist selliselt planeerida, et ametnikel ei pruugi olla võimalik seda takistada moel, millega ei kaasneks kinnipeetava/-te, vanglateenistuja, kolmanda isiku või ühiskondliku õigushüve olulist kahju. Kriminogeensete riskide hindamise meetodikat teades on kinnipeetaval võimalik riskihindamise tulemusi sellisel määral manipuleerida, et ametnikul võivad jääda tema kuriteo toimepanemise põhjusriskid välja selgitamata ning talle määratakse ettenähtust madalam kohtlemistase. Sellega kaasneb oht, et kinnipeetav pääseb vabadesse kuriteo põhjusriskide maandamiseta, mis avaldub omakorda suuremas korduvkuritegevuse tasemes ja ohus ühiskonna turvalisusele. Erakorraliste sündmuste lahendamise taktika ja meetodika info võimaldab kinnipeetaval planeerida ja teostada korrarikkumist või rünnet nii, et selle operatiivne ja vähese kahjuga lahendamine ei ole võimalik. Selline olukord toob kaasa kõrge ohu vangla teenistujate, kinnipeetavate, kolmandate isikute ja ühiskonna õigushüvedele ning vajaduse kaasata olukorra lahendamiseks rohkem ressursi.

8 Isiklikud esemed ja nende hoidmine

8.1. Üldsätted

8.1.1 Tulenevalt VSKe § 61 sätestatule Vanglasse vastuvõtmisel paigutatakse kinnipeetavaga kaasas olevad asjad (kui tegemist ei ole Vanglas keelatud esemetega) Lattu hoiule või antakse kinnipeetava soovil tema juurde tuppa, arvestades esemete kaalupiirangut ja isikliku riietuse kandmise piirangut. Kinnipeetav annab isiklikud riided, mille kandmiseks tal puudub luba, Lattu hoiule. Kinnipeetava juurde tuppa ning Lattu hoiule antavatest asjadest koostatakse ühtne nimekiri, millest peab nähtuma, kas asi on kinnipeetava käes või laos. Asjad antakse Lattu hoiule ja väljastatakse kinnipeetavale Laos oleva nimekirja alusel. Asjade hoiuleandmist ja Laost väljastamist kinnitavad lao eest vastutav teenistuja ja kinnipeetav allkirjadega. Vangla poolt kinnipeetavale kasutamiseks antud esemeid hoiab kinnipeetav üldjuhul toas, kuid mõningatel juhtudel on võimalik anda ka neid esemeid Lattu (näiteks jope, kui selle kasutamise hooaeg saab läbi, jms).

8.1.2 Kinnipeetavatele on loodud sellised tingimused, mis võimaldavad hoida toiduained ainult köögis, kus neid ka kasutatakse. Toiduainete toas hoidmine ei ole eesmärgipärane ning võib mõningal juhul olla ka antisanitaarne. Toiduaineid tuleb hoida ainult köögis, selleks ettenähtud kastis või külmikutes.

8.1.3 Esemete Laost väljastamiseks või lattu paigutamiseks esitab kinnipeetav vormikohase taotluse. Isiklikud riideesemed, mille Lattu paigutamist kinnipeetav taotleb, tuleb eelnevalt puhtaks pesta. Halvasti lõhnavate või määrduvad esemete Lattu paigutamisest võib keelduda, kuna vanglateenistus ei saa võimaldada tekkida Vanglas antisanitaarset olukorda. Määrduvad ning halvasti lõhnavate esemete lattu paigutamine võib tuua kaasa parasiitide või nakkushaiguste leviku, mistõttu selliseid esemeid ei ole võimalik Lattu paigutada. Tulenevalt VSKE § 62 lg 1 sätestatule võib hügieeninõuete täitmise tagamiseks Vangla direktor või tema poolt määratud direktori asetäitja arsti ettepanekul tehtud otsuse alusel hävitada kinnipeetavale kuuluvaid asju, kui ta on sellest kinnipeetavale allkirja vastu teatanud.

8.1.4 Vastavalt VSKE § 62 lg 2 sätestatule kui kinnipeetava asjade kaal ületab 30 kilogrammi, tehakse kinnipeetavale ettepanek saata piirkaalu ületav kogus asju lähedastele või muudele isikutele väljaspool Vanglat. Kui kinnipeetav sellest keeldub, hävitatakse piirkogust ületavad asjad, arvestades võimaluse korral kinnipeetava soovi. Tulenevalt sätestatust annab Vangla kinnipeetavale võimaluse saata

Vanglast välja esemeid, mida kinnipeetav enam vangistuses ei vaja, ilma, et ta peaks need hävitama või kinnipeetava lubatud isiklike asjade kaal ületaks seaduses ettenähtud piirmäära.

8.1.5 vt. komm 8.1.4

8.1.6 Eesmärk on välistada olukord, kus teine kinnipeetav saaks enda valdusesse võõraid esemeid. Samuti aitab kõikide asjade kaasavõtmine omada Vanglal paremat ülevaadet kõigist kinnipeetavale kuuluvatest esemetest.

8.1.7 Laos ei hoiustata kinnipeetava hügieeni-, kehahooldus- või puhastusvahendeid, kuna kinnipeetavale on kaupluse teenus tagatud üldjuhul kaks korda kuus ning vajadusel on võimalik neid esemeid soetada kauplusest, mistõttu puudub vajadus nimetatud esemete varumiseks Lattu. Toiduainete ja kuivainete (sh tee ja kohv) Laos hoiustamiseks puuduvad Vanglal vajalikud tingimused. Ladu on ettenähtud kinnipeetavate isiklike esemete, milleks on riided, jalatsid, tarbeesemed, elektroonika, jms, hoiustamiseks. Toiduainete, kuivainete (sh tee ja kohv) ladustamine eeldab teatavaid säilitamistingimusi, millised Vanglal puuduvad. Toiduained ja kuivained (sh tee ja kohv) võivad hakata laos rikkuma, mis võib tuua endaga kaasa Laos antisanitaarse olukorra, samuti võivad hakata levima parasiidid.

Sotsiaalministri 17.02.2005 määruse nr 19 „Ravimite säilitamise ja transportimise tingimused ja kord“ sätestab ravimite säilitamiseks teatud nõuded, nt säilitamiskoha, niiskus- ja temperatuurivahemiku. Kinnipeetavate asjade laos sellised tingimused puuduvad, mistõttu ei ole võimalik ravimeid seal hoiustada. Vangla ei suuda tagada ravimite kvaliteedi säilimist ja mittesaastumist. Lisaks võivad ravimid isiku kinnipidamise ajal aeguda ja muutuda kasutamiskõlbmatuks, mistõttu ei ole nende laos hoidmine otstarbekas. Seetõttu laos ravimeid ei hoiustata ning vangla tagab ise kinnipeetavale vajalikud ravimid.

Süütamisvahendeid laos ei hoiustata, kuna need võivad ohtu seada vangla julgeoleku ja vanglas viibivate isikute elu ja tervise. Näiteks tulemasin, mille sees on vedelkütus, võib seismisel lekkima hakata ja tekitada tuleohtliku olukorra. Samuti on tuletikud on kergesti süttivad esemed ja tuleohtu minimeerimiseks tikke laos ei hoiustata.

8.1.8 Antud punkti eesmärgiks on täpsustada raha väljastamise kord, kui raha läheb vaja muuks kui sisseostudeks või väljasõidule kaasa võtmiseks.

8.2 Kinnipeetavail on keelatud:

8.2.1 Eesmärk on, et Vangla omaks ülevaadet kinnipeetaval toas või Laos olevatest isiklikest esemetest. Ihupesu ja sokkide ära viskamisel piisab sellest, kui vanglateenistuse ametnik veendub, et asjad visatakse kinnipeetava poolt minema ja vanglateenistuse ametnik märgib selle taotlusele. Kõik muud asjad, mis on märgitud kinnipeetava isiklike asjade toas olevate esemete nimekirja ja mida kinnipeetav soovib mahakanda (hävitada), tuleb esitada laole koos vastavasisulise taotlusega. Praktikast on olnud juhtumeid, kus kinnipeetav taotleb maha kanda jalanõud, kuid mõni aeg hiljem ilmuvad need välja teise kinnipeetava kasutusest. Peale selle jääb iga esitamata hävitatud ese asjade kogukaalu arvele ning see tähendab, et kui kinnipeetaval on kaalupiirang täis, mistõttu ei saa ta uusi asju lisada oma esemete hulka. Selline regulatsioon aitab ühest küljest luua kinnipeetava asjadest tõesema pildi ning teisest küljest distsiplineerib kinnipeetavaid esitama taotluse juurde ka vastavaid esemeid, mitte manipuleerima oma tegeliku varade seisuga.

8.2.2 VSKE § 57 lg 1 kohaselt on kinnipeetaval õigus hoida enda juures või kinnipeetavate isiklike asjade laos vanglasse saabumisel kaasa võetud asju ja vanglateenistuse vahendusel soetatud isiklike asju, sellest tulenevalt on igasugune muu viis esemete enda valdusesse saamisel keelatud. Toa suurusest ja ehitustehnilistest võimalustest lähtuvalt lubab vanglateenistus ühte tuppä ühe televiisori kinnipeetavatele kasutamiseks, seega ei saa vanglateenistus asetada kinnipeetavat olukorda, kus kinnipeetav on sunnitud rikkuma kodukorra nõuet kasutades (vaadates, kuulates) kaas kinnipeetavale tuppä kasutada lubatud televiisorit, eelduseks on loomulikult toakaaslase luba selleks.

8.2.3 Eesmärk on tagada keelatud või ebaseaduslikul viisil omandatud esemete mitte sattumine Vanglasse. Praktika on näidanud, et kinnipeetavad saavad arestimajadest ja kohtutest ebaseaduslikult erinevaid esemeid (s.h ka keelatud esemeid) ning üritavad neid Vanglasse tuua. Esemed, mis kinnipeetav on eelnevalt kirjeldatud viisil saanud võetakse ära ja vanglateenistus viib läbi distsiplinaarmenetlust.

- 8.2.4 Kinnipeetaval on õigus Vanglas kasutada elektriseadmeid, mis on tehase toodang, töökorras ning vastavad Eesti Vabariigi kehtestatud elektriseadmete standarditele. Tegemist on julgeolekuriski maandamisega, et elektriseadme kasutamise tõttu ei satuks ohtu Vangla turvalisus. Numbritega märgistatud turvakleebise eesmärk on siduda konkreetne elektriseade selle omanikuga. Elektriseadmete liitekohtadele paigaldatud turvakleebis võimaldab vanglateenistusel avastada kinnipeetavate poolt elektriseadmete lahtivõitmisi (praktikas on tulnud ette, et kinnipeetav peidab elektriseadme sisse keelatud esemeid). Töökorras seade võimaldab selle ohutu kasutamise ning tagab Vangla elektrisüsteemi tõrgeteta töö. Televisori kasutamine eeldab kaabli olemasolu, mistõttu peab kinnipeetav sellega elektriseadet soetades arvestama. Elektriseadme kasutamise loa taotlemine ja elektriseadme kasutamine toimub kinnipeetava enda initsiatiivil, mistõttu Vangla ei ole kohustatud kaablit väljastama, vaid tagab TV kasutamiseks vajaliku väljundi.
- 8.2.5 Rikutud elektriseadme kasutamine on Vanglas keelatud, kuna sellega kaasneb oht inimese elule ja tervisele ning Vangla turvalisusele. Rikutud elektriseadme võtab vanglateenistus ära ning ese kuulub vastavalt kinnipeetava soovile Lattu paigutamisele, hävitamisele või Vanglast välja saatmisele. Saatmiskulud kannab kinnipeetav. Sätestatu eesmärk on tagada, et kinnipeetaval ei oleks toas tema elule ja tervisele ohtlikke elektriseadmeid ning nende olemasolu korral on kinnipeetaval kohustus ise Vanglat sellest esimesel võimalusel teavitada. Kui elektriseadme turvakleebis on rikutud tuleb elektriseade koheselt anda üle vanglateenistusele. Kinnipeetaval on õigus kasutada isiklike elektriseadmeid, mis on varustatud vangla turvakleebistega. Turvakleebised paigaldatakse elektriseadmete erinevatele väljunditele ja ühenduskohtadele, tagamaks, et kinnipeetavad ei prooviks elektriseadmeid ümber ehitada ega kasutada seadmetes keelatud esemeid (näiteks mälukaarti). Elektriseadmes keelatud andmekandjate või muude esemete kasutamise ja elektriseadmete ümber ehitamise vältimiseks ei tohi kinnipeetav turvakleebiseid rikkuda ega neid eemaldada.
- 8.2.6 avavanglas on igal kinnipeetaval toas isiklik riidekapp, öökapp ja riul. Tööriideid on võimalik hoida selleks eraldi ettenähtud riietusruumis. Esemete hoidmine väljaspool kappe ja riulit on seega ebavajalik ning see raskendab ka toa ja esemete läbiotsimist ning on seega ohuks vangla julgeolekule.
- 8.3 Elektriseadme taotlemise ja kasutamise erisused
- 8.3.1 Tuppa elektriseadme saamiseks esitab kinnipeetav inspektor-kontaktisikule taotluse, kus tuleb näidata ära elektriseadme nimetus, mark, asukoht taotlemise hetkel ja elektriseadme võimsus. Elektriseadme kasutamise kulud katab kinnipeetav. Elektriseadme kasutamise kulude arvestusperioodi pikkuseks on üks kuu ning kulude arvestamise aluseks on elektriseadme võimsus. Elektriseadmete kasutamise kulude määrad, nende arvestamise ja hüvitamise kord on kehtestatud VSKE §-des 59¹, 59² ja 59³. Mitme seadme kasutamisel maksab kinnipeetav iga seadme kasutamise eest. Kui kinnipeetav viibib ajutiselt Vanglast eemal, annab ta oma elektriseadme vanglateenistuse lattu hoiule. Vanglateenistus vähendab kinnipeetava poolt makstavat tasu proportsionaalsest ajaga, millal isik ei kasutanud elektriseadet, kui kinnipeetav taotleb summa vähendamist ja tasub 0,63 eurot arvestusega seotud lisakulud. Koos elektriseadmete kasutamise loa taotlusega teeb kinnipeetav Vanglale taotluse, et elektriseadmete kasutamise kulud arvataks tema isikuarvelt maha. Kinnipeetava poolt isiklike elektriseadmete kasutamisest tekkinud kulu arvab Vangla finantsteenistus kinnipeetava isikuarvelt Vangla kasuks maha arvestuskuule eelneva kuu 15. kuupäevaks.
- 8.3.2 Omavalmistatud, ümberehitatud, parandatud või katkise juhtmega seadmete omamine toas on keelatud.
- 8.3.3 Kuna Vangla ei ole elektrivarustusega tegelev asutus ei saa ka Vangla võtta vastutust elektriseadmete kahjustuse eest, mis on tekkinud elektrivoolu katkestusest, pinge muutustest või elektriseadmete tehnilistest rikestest. Vangla vastutab vaid juhul kui kahjustus on tekkinud Vangla õigusvastase tegevuse tõttu.
- 8.3.4 Elementaarne on, et kinnipeetav on kohustatud kasutama elektriseadet vastavalt selle kasutamishandile, vastasel korral võib kinnipeetav seada ohtu enda või kogu Vangla turvalisuse. Luba elektriseadme kasutamiseks antakse kinnipeetavale, kes on vastavasisulise taotluse Vanglale esitanud. Elektriseadme kasutamise loa saanud kinnipeetav võib elektriseadet kasutada vaid oma toas

kuhu ta on vanglateenistuse poolt paigutatud ning tal ei ole lubatud viia elektriseadet teise tuppa ega anda elektriseadet teisele isikule kasutada.

- 8.3.5 Elektriseadme kasutamisloa saamisel tekib kinnipeetaval kohustus tasuda elektriseadme kasutamisega kaasnevad kulutused ja mitte panna elektriseadme kasutamisega toime õigusrikkumisi. Kui kinnipeetav ei täida eelmärgitud kohustusi on vanglateenistusel õigus võtta elektriseade ära ja otsustada elektriseadme kasutamisloa kehtetuks tunnistamine.
- 8.3.6 Kinnipeetaval on õigus esitada vabas vormis taotlus parandust vajava olmeelektronika saatmiseks remondifirmasse. Olmeelektronika transpordi ja remondikulud katab kinnipeetav.
- 8.4 – 8.6 Vastavalt VangS § 46 lg-le 2 võib avavanglas viibiv kinnipeetav kanda isiklikku riietust. Loetletud riideesemete koguste määramise eesmärk on tagada, et isiklike riietusesemeid hoitakse toas mõistlikus koguses, arvestades esemete kulumist ning hügieeninõuete tagamist. Jalanõude hulk oleneb nende kasutamise konkreetsest otstarbest (sportimine, töötamine ja toas viibimine). Tarbeesemeid ning hügieeni-, kosmeetika- ja puhastustarbeid võimaldatakse tuppa mõistlikus koguses, arvestades, et kinnipeetaval võimalik neid vajaduspõhiselt regulaarselt kauplusest juurde soetada. Kui vangla ei piiraks toas lubatud isiklike esemete kogust, võib tuppa koguneda liialt palju esemeid ja see raskendaks oluliselt läbiotsimisi ning järelevalve teostamist.
- 8.7 Punkt selgitab, et punktides 8.4 – 8.6 nimetatata esemeid võib toas hoida ainult siis, kui vangla on selleks andnud kirjaliku loa.

9 Kinnipeetava toitlustamine

- 9.1 Sotsiaalministri 31.detsembri 2002.a määruse nr 150 „Toidunormid kinnipidamisasutustes“ § 1 kohaselt käesoleva määrusega kehtestatakse päevased toidunormid kinnipidamisasutustes kinnipeetavatele.
- 9.2 VangS § 47 sätestatu kohaselt kinnipeetava toitlustamine korraldatakse vastavuses elanikkonna üldiste toitumistavade ja silmas pidades elutegevuseks vajalikku toidutarvet. Kinnipeetava toitlustamine peab olema korrapärane ja vastama toiduhügieeni nõuetele. Vangla toidukava koostamist ja toitlustamist jälgib arst. Arsti ettekirjutusel kindlustatakse kinnipeetavale dieettoitlustamine. Võimaluse korral lubatakse kinnipeetaval järgida oma religiooni toitumistavasid. Sotsiaalministri 31.detsembri 2002.a määruse nr 150 „Toidunormid kinnipidamisasutustes“ § 4 sätestab toidunormid erivajadustega kinnipeetavatele, mille kohaselt haigete ning muude erivajadustega kinnipeetavate toidunormi määrab tervishoiutöötaja, kes arvestab seejuures käesoleva määruse ja sotsiaalministri määrustega kehtestatud tervisekaitsenõudeid. Kinnipeetavad, kelle kehamassiindeks on alla 18,5 kg/m², naised pikkusega üle 180 cm ja mehed pikkusega üle 190 cm peavad saama lisaks tabelis 1 esitatud normikohasele toiduenergiavajadusele toitu, mis katab toiduenergia lisavajaduse 1260 kJ ehk 300 kcal. Lihavaba toidu võimaldamise eesmärk on, et kinnipeetav saaks vältida liha sisaldavate toitude söömist, kui seda ei võimalda tema tervislik seisund, usulised või veendumuslikud vaated. Kui kinnipeetav ostab Vangla kauplusest liha sisaldavaid toitaineid, lõpetatakse temale määratud lihavabatoidu väljastamine ning kinnipeetavale määratakse tavatoidlustamine.
- 9.3 Kinnipeetaval on õigus keelduda Vangla poolt temale pakutavast toidust. Kinnipeetava poolt vastavasisulise kirjaliku taotluse esitamise korral ei väljastata temale toiduportsjonit ning vanglateenistuse ametnik fikseerib kinnipeetava tahte toidust loobumise kohta.
- 9.4 Kui kinnipeetav on avaldanud soovi saada Vangla pakutavat toitu, lasub Vanglal kohustus tagada kinnipeetavale vanglapoolne toitlustamine.
- 9.5 Tavatoidu asendamise vajadus võib tekkida kui kinnipeetavat ei ole võimalik toitlustada vanglas ning sellisel juhul väljastatakse kinnipeetavale kuivtoidupakk
- 9.6 Vanglal on kohustus väljastada kinnipeetavale menüüs ettenähtud toiduosad selleks menüüs ettenähtud toidukordade ajal, et kinnipeetavale oleks tagatud iga toidukorra ajal toidunormile vastav kogus toitu.
- 9.7 Kinnipeetava toitlustamine toimub üldjuhul avavangla korrustel olevates köökides ning söömine toimub päevaruumis olevate laudade taga. Toidu viimine tuppa on keelatud, kuna see võib põhjustada

antisanitaarsed olukorda ning see võib häirida kaaskinnipeetavat, kes toas puhkab, õpib, vaatab televiisorit jne.

- 9.8 Avavanglas on kinnipeetavatel lubatud vabal ajal valmistada köögis endale ise toitu ning söömine toimub päevaruumis olevate laudade taga. Toidu viimine tuppa on keelatud, kuna see võib põhjustada antisanitaarsed olukorda ning see võib häirida kaaskinnipeetavat, kes toas puhkab, õpib, vaatab televiisorit jne. Toidu valmistamise võimaluse olemasolu toetab kinnipeetavate taasühiskonnastamist ning on üheks osaks isaseisvalt toimetuleku oskustest. *(Muudetud 07.05.2021 nr 1-1/21/21, jõust. 11.05.2021)*
- 9.9 Majandustöödele määratud kinnipeetava tööülesanneteks on tagada üldkasutatavate ruumide puhtus üldiselt, mitte koristada iga kinnipeetava järel individuaalselt. Kui kinnipeetav valmistab köögis endale toitu, siis on ta kohustatud kohe peale igat söögikorda pesema puhtaks kõik temale väljastatud ning ka üldkasutatavad söögiriistad mida ta kasutas, samuti koristama ruumis enda tegevuse tagajärjel tekkinud segaduse. Vanglas on reeglina sooja vee varustus tagatud, mistõttu on kinnipeetavatel võimalik oma toidunõud ise pesta. Vältimaks nakkushaiguste levikut on vanglateenistuse ametnikul õigus keelata toidu väljastamist pesemata toidunõudesse.
- 9.10 Toidunõude hoidmine ainult köögis on praktikas toonud kaasa selle, et need lähevad kinnipeetavatel omavahel segamini ja kaovad ära. Hoides toidunõusid toidukastis toiduainete peal võivad need puruneda. Niisiis on mõistlik, et kinnipeetavatel on võimalik toidunõusid hoida ka talle määratud toas talle määratud riulil. *(Muudetud 07.05.2021 nr 1-1/21/21, jõust. 11.05.2021)*
- 9.11 Igale kinnipeetavale on ettenähtud talle mõeldud portsjon ja vangla väljastab igale kinnipeetavale toidu individuaalselt. Selleks, et kinnipeetavale oleks tagatud päevaseks tarbimiseks ettenähtud toidunorm, on keelatud temale väljastatud toidu andmine teisele kinnipeetavale. Nii on ka toidujagamise üle järelevalvet teostaval ametnikul ülevaade, kes on toidu vastu võtnud.
- 9.12 Eesmärk on, et kinnipeetav ei väljendaks alusetult rahulolematust Vangla poolt pakutava toidu suhtes (näiteks toit ei maitsenud, jms). Kui kinnipeetavale on väljastatud ebakvaliteetne toit (näiteks on toidus kõrvalised esemed, jms) on kinnipeetav kohustatud viivitamatult sellest teavitama vanglateenistuse ametnikku ning andma vanglateenistuse ametniku kätte ebakvaliteetse toidu.

10 Jäätmete käitlemine

- 10.1 Kinnipeetava eluruum on avavanglas tuba. Kinnipeetava olmetegevusega kaasneb muuhulgas olmejäätmete tekkimine. Jäätmeseaduse § 31 lg 1 sätestatule vastavalt korraldab kohaliku omavalitsuse üksus jäätmete sortimist, sealhulgas liigiti kogumist, et võimaldada nende taaskasutamist võimalikult suures ulatuses. Jäätmete sorteerimine on oluline keskkonna seisukohast. Vangla on kehtestanud kinnipeetavale kohustuse sortida jäätmeid nende tekkekohas ning loonud tingimused jäätmete liigiti kogumiseks. Liigiti kogutud jäätmete kambris ettenähtud kohta paigutamine on vajalik jäätmete kambrist väljaandmise lihtsustamiseks. Nõustamise ja kontrollimisega tagatakse prügi sorteerimine ning see, et kinnipeetavad on teadlikud, kuidas seda teha. Kinnipeetav saab jäätmeid ära anda kindla regulaarsusega, et nende eluruumi ei tekiks jäätmete kogumist (ladestumist), mis võib takistada vanglateenistuse ametnikul teostada järelevalvet või ohustada kinnipeetava tervist.
- 10.2 Kuna patareid kuuluvad ohtlike jäätmete hulka, siis toimub nende käitlemine erikorras ehk seetõttu peab kinnipeetav patarei andma vanglateenistuja kätte, kes selle ettenähtud kohta paigutab.
- 10.3 Vastavalt Tallinna jäätmehoolduseeskirja § 10 lg-le 5 peab tagatisrahaga pakendi vastuvõtmine olema korraldatud vahetult müügikohas või selle teenindusmaa piires. Kuna kinnipeetavatel on lubatud käia üksnes neis kauplustes, mis on vangla poolt määratud, on neil võimalik tagatisrahaga pakendid ehk pandipakendid kaupluse küllastamise päeval samas müügikohas ära anda.

11 Olmeküsimused

11.1 Vanglasiseste olmeküsimuste lahendamine

11.1.1 Vanglasiseseid olmeküsimusi lahendavad vanglateenistuse ametnikud, tulenevalt nende ametikoha põhistest kohustusest ja pädevusest. Kinnipeetava probleemide esmane edastaja ja lahendaja on avavangla üksuse juhi määratud ametnik koostöös teiste vanglateenistuse ametnikega. Juhul kui kinnipeetava probleemi lahendamine ei kuulu üksuse juhi määratud ametniku pädevusse, edastab ta selle lahendamiseks Vangla vastavale struktuuriüksusele. Kinnipeetaval vangistusega seoses tekkinud probleemid lahendatakse avavangla üksuse juhi määratud ametniku poolt või tema vahendusel. Vanglale kinnipeetava poolt esitatud taotlus peab olema vanglateenistusele arusaadav, mistõttu on vajalik, et taotlus oleks kirjutatud selgesti loetavas käekirjas ning selle sisu peab olema selgelt ja üheselt väljendatud. Kui esitatud taotlus on ebakorrektselt vormistatud või ebatäpne, peab seda lahendav vanglateenistuse ametnik asuma täpsustama puudulikult esitatud andmeid ning taotlust ei ole võimalik esimesel võimalusel lahendada.

11.1.2 Tulenevalt Vangla töökorraldusest on blankette mõistlik jagada loenduste ajal, kuna sellel ajal käiakse igas toas kõikide kinnipeetavate juures ning viimastel on piisavalt vaba aega blankettide täitmiseks. Kinnipeetava poolt täidetud blanketid korjab hommikuse loenduse ajal kokku vanglateenistuse ametnik.

11.1.3 Kinnipeetav esitab Vanglale taotlusi vaid enda nimel, sest ta saab oma pöördumises taotleda vaid konkreetselt temasse puutuvate probleemide lahendamist. Tulenevalt keeleseaduse §-st 10 toimub riigiasutuste asjaajamine eesti keeles. Sellest tulenevalt tuleb pöördumised esitada eesti keeles.

11.1.4 Märgukirjale ja selgitustaotlusele vastamise seaduse § 6 kohaselt vastatakse märgukirjale või selgitustaotlusele viivitamata, kuid mitte hiljem kui 30 kalendripäeva jooksul selle registreerimisest. Eriolukorral vajaduse korral lähtuvalt vastamise keerukusest võib vastamise tähtaega pikendada kuni kahe kuuni. Isikut teavitatakse vastamise tähtaja pikendamisest ja pikendamise põhjusest. Erandina tuleb käsitleda seadustes ette nähtud kindlaid tähtaegu, millest ei ole lubatud kõrvale kalduda (nt tuleb teabenõue täita viivitusega, kuid mitte hiljem kui viie tööpäeva jooksul).

11.1.5 Reguleeritakse, missugustele osakondadele võimaldatakse pöördumisi esitada kinnises ümbrikus. Teistele osakondadele/valdkondadele adresseeritud pöördumiste kinnises ümbrikus esitamine ei ole otstarbekas ega vajalik, mistõttu vangla selleks ümbrikke ei taga. (*Lisatud 28.04.2022 nr 1-1/22/48, jõust. 01.05.2022*)

11.2 Riiete ja jalanõude korrashoid

11.2.1 Isikliku riietuse kandmise õiguse- ja kohustuse selle puhtuse tagamiseks tuleneb VangS § 46 lg 2 sätestatust, mille kohaselt kannab kinnipeetav avavanglas isiklikku riietust, mille puhastuse, korrashoiu ja reeglipärase vahetuse tagab kinnipeetav omal kulul. Kui kandmiskõlblikud isiklikud riided puuduvad, annab vanglateenistus kinnipeetavale vangla riietuse.

11.2.2 Punktis on kehtestatud kord ja tingimused, kuidas toimub riideesemete väljastamine vähekindlustatud kinnipeetavale.

11.2.3 Hügieeni tagamiseks kindlustab Vangla kinnipeetavale Vangla poolt väljastatud voodipesu ja käterätikute vahetuse üldjuhul iga neljateistkümnepäeva järel. Juhul, kui tekk, madrats või padi on määratud, on kinnipeetaval õigus taotleda nende pesemist üks kord aastas. Juhul kui tekk, padi või madrats on muutunud kasutuskõlbmatuks, on kinnipeetaval võimalus esitada taotlus esemete vahetamiseks.

11.2.4 Vangla väljastatud riideesemete ja voodipesu puhastamine toimub vangla kulul. VangS § 46 kohaselt võib Vanglateenistuse ametnik lubada ka kinnipeetaval kanda isiklikku riietust, kui viimane kindlustab oma kuludega riietuse puhastuse, korrashoiu ning reeglipärase vahetuse. Isiklike riiete korrashoiu peab tagama kinnipeetav ise. Isiklike riiete pesemiseks vajalikke vahendeid saab kinnipeetav osta kauplusest. Seetõttu toimub kinnipeetava riiete pesemine kinnipeetava kulul. Voodivarustuse pesemise keelamine on vajalik voodivarustuse, rätikute ning pesumasinate ja kuivatuskappide säästmiseks. Korrapärane voodipesu ja rätikute vahetamine üldjuhul kahenädalase intervalliga on piisav hügieeni tagamiseks. Kui kinnipeetav ise voodivarustust ja rätikuid peseb, võib ta soovida seda

teha liiga sageli, mis vähendab oluliselt voodivarustuse ja rätikute kasutusaega ning kulutab otstarbetult elektrit ja pesumasinat. On ka oht, et kinnipeetav peseb neid hoopis liiga harva, mistõttu ei pruugi olla tagatud hügieeninõuete täitmine. Vangla poolt korraldatud voodipesu/rätikute regulaarne vahetus ja pesemine selle olukorra välistab. Voodivarustuse kuivatuskappi kuivama panemine koormab kappi liigselt (kapp saab liiga täis), mis põhjustab kuivatuskapi ventilaatori läbipõlemist. Seadmete sage remont on majanduslikult kulukas ja rikete korral ei saa kinnipeetavad oma isiklikke riideid pesta ja kuivatada, mille puhtuse eest hoolitsemise kohustus on neil endil (Täiendatud 28.04.2022 nr 1-1/22/48, jõust. 01.05.2022)

11.2.5 Punktis on ette nähtud võimalus anda isiklikud riided pesemiseks pesumajja. Kindlat hinnakirja ei ole võimalik kodukorras ette näha, kuna riiete pesemise hind sõltub suures osas elektri ja vee hinnast.

11.2.6 Säte täpsustab, milliseid esemeid pesemisele ei võeta. Üleriideid võidakse pesta erandjuhtudel, kui kinnipeetav kinnitab taotlusel oma allkirjaga, et on teadlik esemete pesemise võimalikest tagajärgedest.

11.2.7 Riided võetakse pesemisele vaid kirjaliku taotluse alusel. Kinnipeetav peab andma nõusoleku, et tema isikuarvelt arvestatakse maha pesu pesemise teenuse raha.

11.3 Hügieenitarvete vajaduspõhine väljastamine

11.3.1 Vastavalt VangS § 50 lg 1 peab kinnipeetav hoolitsema oma hügieeni eest. Isikutele, kellel selleks rahalised võimalused puuduvad, väljastab Vangla puuduolevad elementaarsed hügieenivahend. Kinnipeetaval, kellele ei ole piisavalt vahendeid võimaldatakse taotleda hügieenitarbed väljastamist. Punktis täpsustatakse, millisel ajal saab taotlusi esitada.

11.3.2 Hügieenipakk sisaldab tualettseepi, majapidamisseepi, hambapastat, hambaharja, ühekordseid raseerijaid, šampooni ja naissoost kinnipeetavale hügieenisidemeid. (Muudetud 28.04.2022 nr 1-1/22/48, jõust. 01.05.2022); (Muudetud 07.06.2022 nr 1-1/22/60, jõust. 10.06.2022)

11.3.3 Punktis sätestatakse, millistel tingimustel on kinnipeetaval õigus hügieenitarbed saada. Rahalise piiri kehtestamine on vajalik selleks, et kinnipeetav oma rahalisi vahendeid kasutaks kaupluses eesmärgipäraselt ja soetaks eelkõige ise vajalikud hügieenivahendid. Vastasel juhul kulutab kinnipeetav kaupluses raha muudele esemetele, eeldades, et Vangla tagab talle hügieenivahendeid. Hügieenipaki komplekteerimisel on arvestatud vahendite keskmist kulu.

11.4 Ruumide korrashoid

11.4.1 Punktis on sätestatud kinnipeetava kohustus hoida enda kasutuses olevad ruumid korras, et tagada hügieen vanglas.

11.4.2 Punktis on märgitud, millised vahendid tagab vangla, et kinnipeetavatel oleks võimalik hoida korras oma tuba.

11.5 Teenuste eest raha broneerimine

11.5.1 Vangla vahendusel on kinnipeetaval võimalik kasutada mitmeid teenuseid, nt pesu pesemine, koopte tegemine, jne.

11.5.2 Kinnipeetav peab arvestust pidama, et broneeringu mahaarvamiseks vajaminev summa on kontol olemas. Ülevaade finantsseisust on vajalik, kui kinnipeetav soovib tellida mitut teenust. Kui broneeringul selgub, et kõikidele teenustele ei jätku vabasid vahendeid ja kinnipeetav ei otsusta ise, millest loobuda, jääb viimasena tellitud teenus osutamata. Vangla broneerib raha kohe pärast kinnipeetavalt teenuse kasutamise avalduse saamist. Raha broneeritakse ette sellel eesmärgil, et kinnipeetav ei saaks vanglasisesel isikuarvel vabaks kasutamiseks olevat rahasummat muul otstarbel eelnevalt ära kulutada kui teenuse osutamiseks vaja minev summa on broneeringust maha arvestatud. See broneering kaitseb Vanglat selle olukorra eest, kus kinnipeetav saab tellitud kauba kätte kuid selle eest tasumiseks enam nõutavat summat ei ole. Vastavalt VSKE § 54 saab kinnipeetav kasutada oma

vabakasutuskontol olevat raha, milleks kirjutatud taotlus peab sisaldama: 1) isikuarvelt mahaarvatava summa suurus märgitakse nii numbrite kui ka sõnadega, välja arvatud juhul, kui taotluses taotletakse kestvat mahaarvamist ja summa suurust on võimalik arvutada muudel alustel; 2) kas soovib raha välja võtta sularahas või ülekannet muule arveldusarvele või raha kinni pidamist vangla kasuks või sisseostude tegemiseks; 3) kui soovib ülekannet, siis arveldusarve number ning arveldusarve omaniku nimi; 4) asjade ostmise korral nende nimetus ja kogus; 5) avaldaja nimi ja allkiri ning kuupäev.

11.5.3 Teenuse eest broneeritud summa arvestatakse kinnipeetava vanglasiseselt isikuarvelt maha peale teenuse osutamist.

11.6 Rahaülekanded

11.6.1 Punkti alusel on kinnipeetaval võimalik teha vangla vahendusel pangaülekandeid (tasuda riigilõive, laene, saata raha perekonnale jne). Vastavalt VangS § 44 lg 4 on kinnipeetaval õigus vabanemistoetust hoiustada sama paragrahvi lõikes 3 sätestatud suuremas summas, samuti kasutada tema vanglasiseseks kasutamiseks jäetud summasid rahaliste nõuete täitmiseks, saata tema perekonnaliikmele või ülalpeetavale või kanda tema arvelduskontole pangas. Selleks tuleb kirjutada taotlus.

11.6.2 Riigilõivu tasumiseks võib seaduses olla sätestatud tähtaeg, mistõttu riigilõivuga seostud ülekanne teostatakse Vangla poolt esimesel võimalusel.

11.6.3 Vastavalt VSKE § 54 saab kinnipeetav kasutada oma vabakasutuskontol olevat raha, milleks kirjutatud taotlus peab sisaldama: 1) isikuarvelt mahaarvatava summa suurus märgitakse nii numbrite kui ka sõnadega, 2) kas soovib raha välja võtta sularahas, teostada ülekannet muule arveldusarvele, raha kinni pidamist vangla kasuks vms. 3) kui soovib ülekannet, siis arveldusarve number ja ning arveldusarve omaniku nimi; 4) asjade ostmise korral nende nimetus ja kogus; 5) avaldaja nimi, allkiri ja kuupäev.

12 Suitsetamine

12.1 Sätestatu eesmärk on selgitada, kuidas toimub Vanglas sigarettide käitlemine. Kuna vangla territooriumil on suitsetamine keelatud, paigutatakse kinnipeetavale kuuluvad sigaretid selleks vanglateenistuse poolt ettenähtud lukustatavasse kappi, mis avatakse ja lukustatakse kinnipeetava juuresolekul vanglateenistuse ametniku poolt.

12.2 - 12.3 Tubakaseadus (edaspidi TubS) § 29 loetleb suitsetamiseks keelatud kohad. Vangla või selle maa-ala ei ole TubS §-s 29 loetletud.

TubS § 30 lg 1 kohaselt otsustab TubS §-s 29 nimetatud juhtudel ruumis või piiratud maa-alal suitsetamise lubamise vastavalt ruumi või piiratud maa-ala valdaja enda äranägemisel, arvestades TubS § 30 lg-d 3 ja 4 ning TubS § 31. TubS § 30 lg 2 p 1 kohaselt on riigi- ja kohaliku omavalitsuse asutuse ruumides suitsetamine lubatud üksnes suitsetamisruumis või suitsetamisalal. VangS § 105 lg-st 1 tulenevalt on vangla Justiitsministeeriumi valitsemisalas olev valitsusasutus, mille ülesandeks on vangistuse, eelvangistuse ja karistusjärgse kinnipidamise täideviimine vangistusseaduses sätestatud korras. Seega on vangla ruumide näol tegemist riigiasutuse ruumidega TubS § 30 lg 2 p 1 mõttes. Eeltoodust tulenevalt näeb kehtiv tubakaseadus ette, et vanglas suitsetamise lubamise otsustab vangla valdaja. Tubakaseaduse eelnõu seletuskirjas on toonitatud, et ruumide või maa-ala valdajal ei ole kohustust suitsetamisruumi ja/või -ala eraldamiseks. Seega ei tulene tubakaseaduse regulatsioonist suitsetaja õigust nõuda, et TubS § 30 lg-s 2 nimetatud kohas oleks suitsetamisruum või -ala ning seega ka suitsetamine lubatud.

Vangla territooriumil on suitsetamine keelatud kinnipeetavatele, vanglateenistujatele ja teistele Tallinna Vangla territooriumil viibivatele isikutele. Vangla territooriumil suitsetamise keelamise eesmärkideks on 1) tervise kaitse (tervist toetava, mitte kahjustava, elu- ja töökeskkonna loomine); 2) vangla julgeoleku tagamine ning riiklike ressursside säästmine (kulud tervishoiuteenustele); 3) vabanemine sõltuvusest.

Kuna suitsetamise piirang ei laiene väljapoole vangla territooriumi ning kinnipeetav võib väljapool vangla territooriumi suitsetada, tuleb vanglal korraldada kinnipeetavate sigarettide ja tuletikkude hoiustamine suitsulaekas. Vangla üldise julgeoleku tagamiseks, territooriumil suitsetamise, tubadesse sigarettide ning keelatud esemete ja ainete sattumise vältimiseks ei või kinnipeetav väljapoole vanglat

kaasa võetud sigarette vanglasse tagasi tuua, sest sigarettide sisu kontrollimine neid kahjustamata on võimatu. Vanglasse tagasi võib kinnipeetav tuua üksnes tuletikud, mis paigutatakse suitsulaekasse. Kuna sigarette ja tuletikke võib kinnipeetav hoiustada suitsulaekas, tuleb kinnipeetaval kauplustest sigarette ja tuletikke soetada koguses, mis suitsulaekasse ära mahub.

- 12.4 Kui kinnipeetav ei ole ennast deklareerinud suitsetajana, siis ei ole tal vajadust sigarette ega tikke osta ning talle pole eraldatud ka nende esemete hoidmiseks mõeldud lukustavat kappi.

13 Kokkusaamised, telefonikõned, postisaadetised ja perioodiliste väljaannete tellimine

13.1 Lühiajaline kokkusaamine

- 13.1.1 Sätestab kõik võimalikud lühiajalise kokkusaamise registreerimise kanalid. Vajalik selleks, et kinnipeetavale oleks teada, milliseid teid pidi kokkusaamist saab registreerida.

- 13.1.2 Sätestab lühiajaliste kokkusaamiste toimumise ajad kinnipeetavatele.

- 13.1.3 Kokkusaamisele saabunud isik peab vähemalt 15 minutit enne kokkusaamiseks määratud aja algust täitma pääsلاس taotluse. Dokumentatsiooni koostamiseks ning vanglasse sisenemise kontrolltoimingute tegemiseks vajalik miinimum aeg. Kohustus esitada kokkusaamisele tulles kehtiv isikut tõendav dokument on meeldetuletav eesmärk, et vältida olukordi kus kokkusaamisele saabunud isik esitab vanglasse sisenemisel kehtivuse kaotanud dokumendi.

- 13.1.4 Sätestab loetelu isikut tõendavatest dokumentidest, mis on nõutavad lapsele. Regulatsioon vajalik selleks, et kõigile oleks üheselt arusaadav ja teada isikut tõendavate dokumentide loetelu, millega vangla territooriumile kokkusaamisele pääseb.

- 13.1.5 Regulatsioon annab tegevusjuhise kuidas kokkusaaja peaks käituma temaga kaasasolevate kinnipeetavale vanglas keelatud esemetega ning kus vanglas on tal neid kokkusaamise ajal võimalik hoiustada.

- 13.1.6 Keelatud on suitsetada kokkusaamisruumides ja suitsetamistarvete kaasavõtmine kokkusaamisele. Keeld on põhjendatud kinnipeetava õigusega suitsetada ainult selleks ettenähtud kohas.

- 13.1.7 Kokkusaamisele ei lubata isikut, kelle suhtes on kahtlus, et ta on alkoholijoobes või narkootilise või psühhotropse aine mõju all ja kes ei täida vanglateenistuse ametniku korraldusi ning keeldub järgimast vanglas kehtivaid eeskirju. Regulatsiooni eesmärgiks on tagada, et vangla territooriumile ei pääseks joobes isikud ning isikud kes on vanglateenistuse ametnike suhtes ebaviisakad või üritavad vangla territooriumile toimetada kinnipeetavatele keelatud esemeid.

- 13.1.8 Vanglal on õigus kokkusaamine katkestada (v.a kaitsjaga), kui kokkusaamisel rikutakse vangla sisekorda reguleerivaid õigusakte või ühiskonnas üldtunnustatud moraalinorme või ohustatakse vangla julgeolekut.

- 13.1.9 -13.1.10 Regulatsioon annab kokkusaamisi korraldavale vanglateenistuse ametnikule õiguse kokkusaaja korrariikumise korral, kokkusaamine katkestada ning informeerib kokkusaajaid, millised võivad olla kokkusaamisel toimepandud korrariikumise tagajärjed. Regulatsiooni lisaeesmärgiks on ennetada võimalike rikkumiste toimepanemist kokkusaajate poolt.

13.2 Telefonikõned

- 13.2.1 Alus tuleneb VSKE § 51 lg 2 sätestatust, mille kohaselt kinnipeetavale võimaldatakse telefoni kasutada vähemalt üks kord nädalas. Telefoninumbri valib kinnipeetav või selleks määratud teenistuja. Kui kinnipeetaval ei ole õigust oma osakonna piires vabalt liikuda kodukorras ettenähtud ajal saavad nad helistada taotluse alusel.

- 13.2.2 Tulenevalt VangS § 29 lg 21 on vanglateenistus kohustatud kontrollima, kellega kinnipeetav telefoni teel suhtleb. Kui kinnipeetav annab või teeb teatavaks temale vangla poolt väljastatud kõnekaardi numbri ja PIN koodi teisele kinnipeetavale või kasutab teisele kinnipeetavale väljastatud kõnekaardi numbrit ja PIN koodi, on vanglateenistusel raske või mõnel juhul ka võimatu kontrollida kellega

kinnipeetav telefonitsi suhtleb. Samuti võib eelkirjeldatud tegevus tuua kaasa kinnipeetavate vahelisi võlasuhteid ja seeläbi võib ohtu sattuda vangla julgeolek.

- 13.2.3 Kuivõrd on esinenud korduvaid olukordi, kus mõni kinnipeetav helistab ebamõistlikult pikalt, mistõttu teised kinnipeetavad ei saa telefoni kasutada, on vajalik selgitada, et telefonikõned peavad olema mõistliku pikkusega. Kui telefonikõned on vangla hinnangul järjepidevalt ebamõistliku pikkusega ning ühiselu ei toimi, kuna mõni kinnipeetav suhtleb telefoniga ebamõistlikult pikalt, on käesoleva punkti alusel avavangla juhil õigus kehtestada telefonigraafik telefonikõnede osas mõistliku pikkuse kõnede ning helistamisvõimaluse tagamiseks kõigile avavangla kinnipeetavatele. *(Muudetud 07.05.2021 nr 1-1/21/21, jõust. 11.05.2021)*

13.3 Kirjavahetus

- 13.3.1 VSKE § 47 kohaselt saadab kinnipeetav kirjad enda kulul (edaspidi erakirjavahetus). Erandiks on Õiguskantsler, vanglad, Presidendi Kantsleile, prokurör, uurija või kohtutele adresseeritud kirjad (edaspidi ametlik kirjavahetus), mille saatmiskulud tagab vangla.

13.3.2 Erakirjavahetus

VSKE § 48 kohaselt annab kinnipeetav oma kirja vanglateenistuse ametnikule üle avatud ümbrikus. Vanglateenistuja kontrollib ümbriku sisu, kinnipeetav kleebib vanglateenistuse ametniku juuresolekul ümbriku kinni, kirjutab ümbriku tagaküljele oma nime ja vanglateenistujale üleandmise kuupäeva. Saatja nime märkimine tagab kirja võimalikul tagastamisel (näiteks vale aadress) kirja tagasi saamise.

Ametlik kirjavahetus

Kirjavahetus, mille eest tasub Vangla, edastatakse vanglateenistujale kinniselt. Kinnipeetav kirjutab vanglateenistuse ametniku juuresolekul saadetavale ümbrikule asutuse täpse aadressi, tagaküljele enda ees- ja perekonnanime ning üleandmise kuupäeva.

- 13.3.3 Arvestades kogu Vangla lõikes läbi viidavaid erinevaid järelevalvetoiminguid on selle sujuvuse huvides kehtestatud ajakava, mis ajal mingid toimingud teostatakse.

- 13.3.4 – 13.3.5 Punktide eesmärk on kirjeldada, kuidas toimub kinnipeetavale adresseeritud kirja kättetoimetamine.

- 13.3.6 Selgitab kinnipeetavale erinevate pöördumiste vanglale üleandmise korda.

- 13.3.7 Sätestab selle, et üldjuhul toimub kogu kinnipeetava kirjavahetus kinnipeetava kulul, välja arvatud õiguskantslerile, vanglatele, Presidendi kantseleile, prokurörile, uurijale või kohtule adresseeritud kirjad, mis saadetakse vangla kulul. Kirjavahetuse mõiste hõlmab nii saatmiskulusid kui ka kulutusi kirjatarvetele (ümbrik, paber, kirjutusvahend jne). Sõna „saadetakse“ all mõistetakse kirja saatmisega ehk edasi, aadressaadi kätte toimetamisega kaasnevaid kulusid, milleks on ümbriku, kirjamargi, käsiposti jt analoogsete tasuliste teenuste maksumus. Seega ei ole vangla kohustatud varustama kinnipeetavaid kirjapaberiga.

- 13.3.8 Ümbrikute otstarbeka kasutamise eesmärgil väljastatakse ümbrikud kirju koguvate ametnike poolt vahetult enne kirja vastu võtmist.

- 13.3.9 Tagamaks ka neile kinnipeetavatele, kelle isikuarvel puudub raha või on seda ebapiisavalt ja keda vangla ei suuda tööga kindlustada võimalust pöörduda oma õiguste kaitseks õiguskantsleri, vanglate, Presidendi kantseleile, prokuröri, uurija või kohtu poole, on vajalik anda vanglapoolset abi tasuta kirjapaberi näol. Vangla eelarveraha säästliku ja sihipärase kasutamise eesmärgil tuleb piirata tasuta jagatava paberi arvu mõistliku piirini.

13.4 Perioodiliste väljaannete tellimine

13.4.1 - 13.4.3 Tulenevalt VangS § 30 lg 2 sätestatule on kinni peetaval lubatud vanglateenistuse vahendusel tellida mõdukuse piires isiklike vahendite arvelt ajalehti, ajakirju ja muud kirjandust, kui see ei ohusta vangistuse täideviimise eesmärgi või Vangla julgeolekut või sisekorda.

14 Lühiajaline väljasõit ja väljaviimine

14.1 Alus lühiajaliseks väljasõiduks tuleneb VangS § 32 sätestatust. Regulatsioon vajalik, sest tulenevalt VSKE § 80 lg 2 lühiajaliste väljasõitude taotlused tuleb läbi vaadata kuu aja jooksul ning Vanglal peab olema piisav aeg hinnata kinni peetava poolt taotluses märgitud väljasõidu eesmärgi, kontrollida kinni peetava poolt taotluses esitatud väljasõidul külastatavate isikute/asutuste andmete õigsust, mille põhjal teha lõplik otsustus. Tulenevalt VangS § 32 lg 7 lühiajalise väljasõidu aeg arvestatakse kinni peetava karistusaja hulka. Seega peab olema ka väljasõidu ajal karistuse kandmine eesmärgistatud tegevus (lahendatakse töö-, õppimis-, eluaseme jm probleeme), mis aitab maandada kuritegelikust käitumisest tulenevaid riske ning seetõttu peab kinni peetav taotluses olema põhjendanud väljasõidu vajalikkust. Vangistuse jooksul peab Vangla tagama kinni peetava üle järelevalve ning kuna väljasõidu aeg kuulub karistusaja hulka, on ka väljasõidu jooksul kohustuslik järelevalve tagamine. Seda võimaldab vaid korrektselt täidetud väljasõiduplaan, mille abil on Vanglal võimalik tuvastada kinni peetava liikumistrajektorit ja viibimiskohad. Puudulike andmetega esitatud väljasõiduplaan ei pruugi olla piisavalt motiveeritud, et veenduda väljasõidu eesmärgipärasuses, ning võimaldada Vanglal järelevalve tagamist kinni peetava üle.

14.2 VangS § 32 lg-d 1, 2 sätestavad, et lühiajalise väljasõidu loa võib vanglateenistuse ametnik anda kahekümne üheks kalendripäevaks aastas. Seadus ei reguleeri, mis ajast täpsemalt lühiajaliste väljasõitude arvestust peetakse. Seega regulatsioon vajalik täpsustamiseks, millist ajavahemikku Vangla lühiajaliste väljasõitude arvestamisel hindab.

14.3 Tulenevalt VangS § 32 lg 7 väljasõidukulud kannab kinni peetav. Kinni peetava lühiajalisele väljasõidule lubamine reeglina sisaldab kinni peetavale rahalisi kulutusi (nt transpordikulud, jms), et väljasõidu eesmärkide täideviimine oleks tagatud peab kinni peetaval olema piisavalt rahalisi vahendeid. VangS § 15 lg 1 kohaselt võtab vanglateenistus vanglasse vastuvõtmisel kinni peetavaga kaasas olevad isiklikud asjad ja tema isikut tõendavad dokumendid hoiule. Seega tuleb kinni peetaval isikut tõendava dokumendi kasutamiseks esitada vastavasisuline taotlus.

14.4 VangS § 32 lg 4¹ kohaselt vanglateenistuse ametnik võib käskkirjaga määrata kohad, kus kinni peetav võib või peab väljasõidul viibima, ning ajad, millal kinni peetav on kohustatud või ei tohi määratud kohtades viibida, või tegevused, mis on väljasõidul välistatud või mida kinni peetav on kohustatud tegema. Tulenevalt VangS § 32 lg 7 lühiajalise väljasõidu aeg arvestatakse kinni peetava karistusaja hulka. Seega peab olema ka väljasõidu ajal karistuse kandmine eesmärgistatud tegevus (lahendatakse töö-, õppimis-, eluaseme jm probleeme), mis aitavad maandada kuritegelikust käitumisest tulenevaid riske. Vangla ülesanne on tagada ka kinni peetava poolt väljasõidul viibimise ajal õiguskorra kaitse, mille tagamist kontrollitakse politsei või vanglateenistuse ametnike poolt. Kinni peetav on kohustatud teavitama käskkirjas toodud vanglateenistuse ametnikku erakorralistest asjaoludest, väljasõiduplaani või asukoha muudatustest, kuna vanglateenistus peab olema muutustest teadlik, vältimaks olukorda, et vanglateenistusel puudub ülevaade kinni peetava tegevusest ja asukohast.

14.5 Kuna tulenevalt VangS § 32 lg 7 loetakse väljasõidu aeg karistusaja hulka on isik viibides väljasõidul jätkuvalt kinni peetava staatuses. VSKE § 64¹ keelab kinni peetaval omada narkootilisi, psühhotroopseid ja muid uimastava või tugeva toimega aineid Vanglas. KarS § 330 kohaselt kinni peetava poolt alkohoolse joogi või muu piiritust sisaldava aine valmistamine, omandamine, valdamine on keelatud ja karistatav kriminaalkorras. Samad piirangud kehtivad ka KarS § 331 kohaselt narkootiliste või psühhotroopsete ainete tarvitamise juhul.

14.6 Väljasõidu ajal karistuse kandmine peab olema eesmärgistatud tegevus (lahendatakse töö-, õppimis-, eluaseme jm probleeme), mis aitavad maandada kuritegelikust käitumisest tulenevaid riske. Samuti

võib kinnipeetavale anda kaasa ka töölehe, mida ta on kohustatud täitma ning mis aitab kaasa väljasõidu eesmärkide saavutamisele.

- 14.7 Tulenevalt VSKE § 57 lg 1 on kinnipeetaval õigus hoida enda juures või kinnipeetavate isiklike asjade laos vanglasse saabumisel kaasa võetud asju ja vanglateenistuse vahendusel soetatud isiklike asju. VSKE § 74 lg 1 kohaselt teeb kinnipeetav sisseoste vanglateenistuse kontrolli all. Kinnipeetava poolt väljasõidul soetatud esemed ei ole saanud vanglateenistuse kontrolli all, mistõttu pole need ka Vanglas lubatud. Kui kinnipeetaval on enda käes või kinnipeetavate isiklike asjade laos esemeid, mida ta ei soovi vanglas enam hoida, on võimalus väljasõidule minnes need asjad kaasa võtta, mida vanglasse peale väljasõitu enam ei lubata.
- 14.8 Kuna väljasõidu ajal karistuse kandmine peab olema tegevus, mis aitab maandada kuritegelikust käitumisest tulenevaid riske, siis hinnatakse lühiajaliselt väljasõidult tagasi tulles kinnipeetava ja inspektor-kontaktisiku koostöös selle eesmärgipärasust.
- 14.9- 14.10 Kinnipeetava erakorralise lühiajalise väljasõidu taotluse menetlemisel rakendatakse lühiajalise väljasõidu üldtingimusi VangS § 32 lg 5, VSKE § 79 lg4, § 80 lg 3, § 81 lg 2 toodud erisustega. Tulenevalt VangS § 32 lg 5 sätestatust abikaasa, isa, ema, vanaisa, vanaema, lapse, lapsendaja, lapsendatu, venna või õe parandamatult raske haiguse või surma või muu erakorralise perekondliku sündmuse korral võib vanglateenistuse ametnik anda kinnipeetavale loa kuni seitsmepäevaseks väljasõiduks. Vastavalt VSKE § 80 lg 3 sätestatule erakorralise perekondliku sündmuse puhul toimuva väljasõidu taotluse rahuldamine otsustatakse taotluse saamisest alates kolme tööpäeva jooksul.

15 Kinnipeetavate sisseostud

- 15.1 Sisseoste võimaldatakse teha vähemalt üks kord kuus. Üldjuhul võimaldab Vangla kinnipeetaval külastada kauplust kaks korda kuus.
- 15.2 Avavangla kinnipeetav võib sisseoste teha ka väljaspool Vanglat. Sisseoste võib kinnipeetav ühes kuus teha Vabariigi Valitsuse kehtestatud kuupalga alammäära piires. Arsti ettekirjutusel võidakse kinnipeetavale keelata teatud toiduainete ostmine täielikult või osaliselt, kui need võivad kahjustada kinnipeetava tervist.
- 15.3 Kaupluse külastamine toimub väljaspool vanglat, vangla korraldamisel. Kinnipeetavatel on lubatud külastada ainult vangla poolt eelnevalt kooskõlastatud kaubanduskeskust. Täpsem marsruut ning külastada lubatud kaubanduskeskused ja ajad määratakse käskkirjas ning märgitakse ära väljasõidutunnistusel.
- 15.4 Kinnipeetaval on õigus Vanglas kasutada elektriseadmeid, mis on tehase toodang, töökorras ning vastavad Eesti Vabariigis kehtestatud elektriseadmete standarditele. Tegemist on julgeolekuriski maandamisega, et elektriseadme kasutamise tõttu ei satuks ohtu Vangla turvalisus. Töökorras seade võimaldab selle ohutu kasutamise ning tagab Vangla elektrisüsteemi tõrgeteta töö.
- 15.5 Tegemist on julgeolekuriski maandamisega. Avatud pakendiga kauba kaasavõtmine on keelatud, kuna praktikas on esinenud juhtumeid, kus nendesse on peidetud keelatud esemeid. Seega on tulenevalt julgeoleku tagamise vajadusest põhjendatud avatud pakendiga kauba vanglasse kaasa võtmise keelamine. Samuti on nende läbiotsimine ajakulukas ja pärsib efektiivset töökorraldust.
- 15.6 Sularaha saamiseks või raha kandmiseks vanglasiseselt isikuarvelt kinnipeetava kasutuses olevale pangakaardile teeb kinnipeetav taotluse. Selleks, et vangla jõuaks taotlused õigeks ajaks menetletud, tuleb taotlused esitada hiljemalt 3 tööpäeva enne kaupluse külastamist. Sularaha väljastatakse ja ülekanne teostatakse enne kaupluse külastamist.
- 15.7 Kaupluse teenuse puudumise korral on Vangla vahendusel kinnipeetavatele võimalik tagada vaid esmaseid vajadusi rahuldavaid esemeid. Eesmärk on tagada kinnipeetavale võimalus suhelda oma lähedastega ja hoolitseda igapäevase hügieeni eest.
- 15.8 Riideesemed, jalatsid, vaba aja sisustamise vahendid ja muud elektriseadmed pannakse kirja kinnipeeturegistrisse ja kantakse kinnipeetava isiku asjade ühtsesse nimekirja. Elektriseade paigutatakse Lattu ning selle tuppa saamiseks tuleb vanglateenistuselt taotleda elektriseadme

kasutamisluba. Pärast loa saamist paigaldab vanglateenistuse ametnik elektriseadmele vajalikud turvakleebised, mille unikaalne number seotakse elektriseadme soetanud kinnipeetavaga.

- 15.9 Kinnipeetaval on õigus tuua avavangla territooriumile poest ostetud kaupa (va vanglas keelatud esemed), kui tal on ette näidata kauba soetatamist tõendav poe ostutšekk. Juhul, kui kinnipeetaval ostutšekki ei ole, võetakse esemed ära.
- 15.10 Vastavalt VangS § 48 lg-le 1 võib kinnipeetav vanglas lubatud toiduaineid, hügieenitarbeid ja muid kaupu osta oma isikuarvel oleva raha eest.
- 15.11 Kinnipeetav võib kauplusest kaupu soetada üksnes enda tarbeks. Sarnaselt Kodukorra punktis 8.2.2. sätestatule ei või kauplusest soetatud kaupu teistele kinnipeetavatele võõrandada, saata või kasutada anda. Arvestades, et vangla toitlustab kinnipeetavaid kolm korda päevas ja kaupluse külastust võimaldatakse regulaarselt, puudub vajadus suurtes kogustes varude soetamiseks.

16 Õppimine, töötamine ja programmides osalemine

- 16.1 Taasühiskonnastavate tegevuste peamine rõhk vangistusajal on õppimisel ja töötamisel. Hariduse omandamist ja töökohustust Vanglas reguleerivad VangS §-d 34- 43. Hariduse omandamise ja töötamise eesmärgiks on suurendada kinnipeetava iseseisvat toimetulekuvõimet pärast karistuse kandmisest vabanemist. Haridustaseme tõstmine, tööharjumuse- ja oksuste omandamine ning säilitamine tagavad parema konkurentsivõime tööturul. Kinnipeetavaid suunatakse sotsiaalprogrammidesse, mille kestvus on lühiajalisem ning suunamine toimub vangistusaja teatud etappides olenevalt programmi eesmärgist (nt vabanemiseelne programm läbitakse vahetult enne vabanemist). Kõik sotsiaalprogrammid on loodud kindlate oskuste õpetamiseks, seega ei suunata isikut nendesse programmidesse, mis ei tulene individuaalsest täitmiskavast. Kuna sotsiaalprogrammide kestvus on lühiajaline, ei peaks need segama põhihõivet so õppimist või töötamist. Usuliste vajaduste rahuldamine on oma olemuselt laiema tähendusega, kui vaid usutalituste läbiviimine. Kaplanid viivad läbi nõustamisi ja sotsiaalprogramme, mis aitavad kaasa isiku hoiakute kujundamisele, eneseanalüüsile ja eesmärkide seadmisele.
- 16.2 Kinnipeetava kohusetundlik suhtumine Vangla poolt pakutavatesse tegevustes aitab kaasa töö- ja õppimisharjumuse tekkimisele ning annab kinnipeetavale võimaluse tõsta enda teadmisi ja kvalifikatsiooni.
- 16.3 Õppimine
  - 16.3.1 Individuaalse täitmiskava alusel tagatakse igale kinnipeetavale individuaalne lähenemine ja plaan, milles nähakse ette erinevate tegevuste perioodid ja prioriteedid. See tagab iga kinnipeetava jaoks järjepidevuse hariduse omandamisel ja sealt tööhõivesse suundumisel.
  - 16.3.2 Kuna kinnipeetavad paigutatakse avavanglasse eesmärgiga, harjutada neid iseseisvaks eluks, toimub ka nende hariduse omandamine väljaspool vanglat olevates õppeasutustes.
  - 16.3.3 Hariduskorraldaja või inspektor-kontaktisik saab määratleda kinnipeetava haridustaseme ja eelnevad tööoskused ning vastavalt sellele anda nõu haridustee jätkamise osas. Samuti on konsultatsioon vajalik ülevaate saamiseks, millised on õppimisvõimalused ja milliseid dokumente on vaja õppima asumiseks koolile esitada.
  - 16.3.4 Õppetöö sujumaks läbiviimiseks toimub hariduse omandamine kindlaks määratud koolis ning selle tunniplaani alusel. Selleks väljastatakse kinnipeetavale väljasõidutunnistus, mille alusel ta koolis viibib.
  - 16.3.5 Õppetöö käigus tehakse erinevaid esemeid, mis tuleks kirja panna ka toas olevate esemete nimekirja. Samuti on osad valmistatud esemed keelatud Vanglas (nt savist tehtud nõud vms), mis tähendaks, et Vangla peaks iga kord hakkama valminud eset üle hindama, mis tähendaks suurt ressursikulu. Eeltoodust tulenevalt keelab Vangla koolis õppetöökäigus valmistatud esemete omandamise või omamise.
  - 16.3.6 Kinnipeetavale antakse käskkirjaga koolis käimiseks luba, milles nähakse vangla julgeoleku tagamiseks ette lisakohustused ja piirangud.

16.4 Töötamine

- 16.4.1 Tulenevalt VangS § 38 lg 1 sätestatust kindlustab vanglateenistus võimaluse korral kinnipeetava tööga, arvestades kinnipeetava füüsilisi ja vaimseid võimeid ning oskusi. Kui kinnipeetavat ei ole võimalik kindlustada tööga, rakendatakse teda võimaluse korral vangla majandustöödel. Sama paragrahvi lg 2 kohaselt kinnipeetavate kindlustamiseks tööga võib vanglateenistus rajada vangla territooriumil või väljaspool seda kaitseid, võimaldada kinnipeetavatel töötada väljaspool vanglat või rakendada neid vangla majandustöödel. Väljaspool vangla territooriumit töötamise eelduseks on kinnipeetava paiknemine avavanglas.
- 16.4.2 Kuna vangla sõlmib ettevõtetega koostöölepingud ning et taga sinna tööjõudu, siis lähtutakse ka kinnipeetavate tööhõive korraldamisel nende tööandjate tööjõuvajadused, kellega vanglal on sõlmitud alalised partnersidemed koostöölepingu näol. Kinnipeetav võib taotleda enda töölelubamist ka muu tööandja juurde, täites selleks nõuded, mis on kirjas kodukorra punktides 16.4.2.1 – 16.4.2.3. Avavanglasse on paigutatud need kinnipeetavad, kelle osas on Vangla hinnanud põgenemisohu väheseks. Lubades avavanglasse paigutatud kinnipeetava tööle väljaspool Vangla territooriumi on Vangla ennekõike veendunud, et kinnipeetav suudab ja saab väljaspool Vanglat iseseisvalt ning ilma pideva järelevalveta hakkama.
- 16.4.3 Töögraafiku eesmärk on ennekõike töö planeerimine vastavalt Vangla ja tööandja vajadusele. Lisaks annab töögraafiku järgimine võimaluse planeerida ka vanglateenistuse ametnikel oma ressursi, samuti hallata teavet kinnipeetavate asukohast ja ajakasutusest. Vangla majandustöödel töötavate kinnipeetavate tööaja arvestuse eesmärk on tagada kinnipeetavale töötasu vastavalt realselt töötatud ajale.
- 16.4.4 Nimetatud esemed lubatakse kaasa võtta kuna töökohal on pesemiseks mõeldud ruumid, mistõttu on sellise erisuse lubamine otstarbekas. Lisaks soodustab selline lahendus kinnipeetavate parema ja efektiivsema hügieeni tagamise. Samuti on lubatud kaasa võtta sigarette. Julgeoleku tagamiseks ning tõhusa läbiotsimise läbiviimiseks ei ole kinnipeetaval vanglasse tagasi saabudes lubatud kaasa tuua hügieenitarbeid, toiduaineid ega sigarette.
- 16.4.5 VangS § 41 lg 3 kohaselt kannab tööandja kinnipeetava töötamisel väljaspool vanglat kinnipeetava töötasu vanglateenistuse arveldusarvele.
- 16.4.6 Kinnipeetav lubatakse tööle käskkirja alusel, milles nähakse ette tööl käimisega seonduvad piirangud ning kohustused.
- 16.4.7 Avavangla peab soodustama tegevusi, mis on vajalikud väljaspool vanglat tegutsemisel, et tekiks harjumus käituda samal viisil ka pärast vanglast vabanemist. Vastava sätte kodukorda lisamine on vajalik, et kinnipeetavad käituksid kohusetundlikult ning teavitaksid oma tööandjat iseseisvalt, kui neil ei ole võimalik õigeks ajaks tööle jõuda. *(Muudetud 07.05.2021 nr 1-1/21/21, jõust. 11.05.2021)*

16.5 Sotsiaalosakonna tegevused

- 16.5.1 Käesolevas punktis märgitud tegevusi viiakse läbi kinnipeetavaga juhtumipõhiselt, aluseks on riskihindamine ja individuaalne täitmiskava. Juhtumipõhine töökorraldus tagab selle, et kinnipeetavale tagatakse täpselt nende riske maandavaid tegevusi.
- 16.5.2 Eesmärk on tagada efektiivne töö kinnipeetavaga nii individuaalselt kui ka grupitööna, mistõttu on mõistlik kinnipeetav, kes selle täitmist takistab, teatud ajaks või lõplikult tegevusest eemaldada.

17 Kehakultuuriga tegelemine, huvitegevus, raamatukogu kasutamine ning muud vaba aja veetmise võimalused

17.1 Kehakultuuriga tegelemine

- 17.1.1 Kinnipeetavate kehakultuuriga tegelemine seisneb eelkõige aeroobsetes tegevustes (jooksmine, pallimängud, harjutuste sooritamine erinevatele lihasgruppidele jms). Kinnipeetava hea tervislik seisund on üks eeldusi pärast Vanglast vabanemist tööturule naasmiseks ja taasloomumiseks ühiskonda.
- 17.1.2 Avavanglas paiknevatel kinnipeetaval võimaldatakse Vangla tegeleda kehakultuuriga õues olevatel spordirajatistel või selleks määratud kohas siseruumides. Avavanglas kehakultuuriga tegelemisel on võimalik harrastada aeroobseid tegevusi (näiteks kõndimine, harjutuste sooritamine erinevatele lihasgruppidele, jms). Väljakul on võimalik harrastada meeskondlike sportmänge (näiteks korvpall jms). Vanglas on kehakultuuriga tegelemise eesmärgiks kinnipeetava füüsilise säilitamine, mitte tegelemine saavutusspordiga.
- 17.1.3 Kehakultuuriga tegelemise vahendite kasutamine eesmärgipäraselt ja heaperemehelikult aitab hoida ära kinnipeetavate vigastamist või spordivahendite lõhkumist.
- 17.1.4 Kinnipeetava poolt kehakultuuriga tegelemise alal toime pandud distsipliinirikumise tõttu on vanglateenistuse ametnikul õigus lõpetada kehakultuuriga tegelemine, kuna ohtu võib sattuda Vangla julgeolek.
- 17.1.5 Kinnipeetav vastutab oma tegevuse eest ka kehakultuuriga tegelemisel ning ei tohi tekitada olukorda, kus ohtu satuks tema enda või teiste isikute elu või tervis. Kui kinnipeetav on kehakultuuriga tegelemise käigus viga saanud tuleb koheselt teavitada vanglateenistuse ametnikku, et korraldada vigastatud kinnipeetavale vajadusel võimalikult kiiresti arstiabi.
- 17.1.6 Avavangla õuealal kehakultuuriga tegeledes võib kinnipeetaval tekkida janu ja vajadus vett juua. Janu kustutamiseks lubatakse kinnipeetavalt õuealale kaasa võtta 1 plastikust pudel mahutavusega kuni 1,5 liitrit joogivett. Vältimaks keelatud ainete sattumist tubadesse ja prügi sattumist õuealale on mõistlik, et kinnipeetav siseneb õuealalt siseruumidesse ainult tühja plastikust pudeliga.
- 17.2 Raamatukogu kasutamine ja raadio ja telesaadete jälgimine
- 17.2.1 Raamatukoguteenuse pakkumine Vanglas tagab kinnipeetava arenguks vajaliku informatsiooni kättesaadavuse, soodustab haridustaseme ja üldise harituse tõusu.
- 17.2.2 Vajalik ennekõike selleks, et kinnipeetavatel oleks ühtne arusaam raamatute laenutamise korrast ja võimalustest.
- 17.2.3 Antud sätte eesmärk on tagada see, et raamatu laenutanud isikul lasuks ainuvastutus raamatu säilimise ja kasutamise eest. Samuti on nii tagatud teave selle kohta, millised on tagajärjed, kui raamatut ebasihhipäraselt kasutatakse. Edasilaenutamise puhul oleks kasutajaid rohkem ning Vanglal puuduks reaalne ülevaade, kes raamatut konkreetsel hetkel haldab.
- 17.2.4 Kaks nädalat on mõistlik aeg maksimaalselt laenutatud teavikute läbilugemiseks või -töötamiseks ning vajadusel uute võtmiseks. Teaviku tagastamise tähtaja pikendamise piirangu seadmise eesmärk on ennekõike see, et üks kinnipeetav ei hoiaks liiga kaua raamatuid enda käes ning teistel kinnipeetavatel oleks mõistliku aja möödudes neid siiski võimalik laenutada.
- 17.2.5 Koolis õppivad kinnipeetavad on eelisjärjekorda seatud, kuna nende õppetegevus eeldab ennekõike teatud perioodi või aega, iseseisvalt õppija saab oma õppimiskulgu vabamalt määratleda. Tähtaja

seadmine kursuse või semestri kaupa tagab selle, et kinnipeetav kogu õppe vältel saaks vajaliku materjaliga tutvuda.

- 17.2.6 Eesmärk on tõsta kinnipeetavate vastutust teavikute hoidmisel ja sätestada sanktsioonid nende rikkumiste korral.
- 17.2.7 Selliselt on tagatud see, et raamatud oleksid kinnipeetava, kes need laenas, valduses. Vastasel juhul ei ole Vanglal ülevaadet, kus Vangla vara asub.
- 17.2.8 Eesmärk on tagada olukord, et Vangla vara jääks Vangla territooriumile ning ei satuks võõraste isikute valdusesse.
- 17.2.9 Kinnipeetavatel on võimalik jälgida telesaateid ja kuulata raadiosaateid isiklike tehnikavahendite vahendusel. Samuti on vangla paigaldanud vastava tehnika ka üldkasutatavatesse ruumidesse.
- 17.2.10 Punkti eesmärk on selgitada, et seadmed tuleb pärast kasutamist välja lülitada.

17.3 Huvitegevus

- 17.3.1 Huvitegevuse sisuks on huvist lähtuv juhendatud tegevus, et omandada teadmisi ja oskusi. Läbi huvihariduse arenevad olulised isikuomadused nagu töökus, sihikindlus, saavutusvajadus, vastutus- ja kohusetunne.
- 17.3.2 Kuna tegemist on tihtipeale ohtlike ja kinnipeetavale igapäevaselt kasutamiseks mõeldud keelatud esemetega, on põhjendatud nende esemete ainult huvitegevuse ruumides kasutamine. Lisaks on tegemist Vangla varaga, mis peab asuma kohas, kuhu Vangla on nende kasutamise ette näinud.
- 17.3.3 Huvitegevuse vahendid on Vangla vara ning kinnipeetav asudes huviringi, peab sellega arvestama, et valminud produktide kaasaviimine ei ole võimalik. Huvitegevuse eesmärk on ennekõike käelise tegevuse arendamine.

18 Usuvabaduse tagamine *(Muudetud 28.04.2022 nr 1-1/22/48, jõust. 01.05.2022)*

- 18.1 Eesti Vabariigi põhiseaduse § 40 on igaühel on südametunnistuse-, usu- ja mõttevabadus. Kuulumine kirikutesse ja usuühingutesse on vaba. Riigikirikut ei ole. Igaühel on vabadus nii üksinda kui ka koos teistega, avalikult või eraviisiliselt täita usutalitusi, kui see ei kahjusta avalikku korda, tervist ega kõlblust. Vastavalt VangS § 62 sätestatule tagab vanglateenistus kinnipeetavale usuliste vajaduste rahuldamise. Vastavalt kirikute ja koguduste seaduse (KiKoS) § 9 lg 1 sätestatule kinnipidamisasutustes viibijal on õigus täita usulisi talitusi vastavalt oma usutunnistusele, kui see ei kahjusta avalikku korda, tervist, kõlblust, vanglas kehtestatud korda ega teiste seal viibivate isikute õigusi. 17.09.2020 kiitis heaks Eesti Kirikute Nõukogu usuvabaduse miinimumstandardid vanglates, mis täpsustab kinnipeetavatele tagatavate usuvabaduse tagavate nõuete ja meetmete miinimumi. *(Muudetud 28.04.2022 nr 1-1/22/48, jõust. 01.05.2022)*
- 18.2 KiKoS § 9 lg 2 sätestab, et jumalateenistusi ja usulisi talitusi ravi-, õppe- ja hoolekandetasutustes korraldab usuline ühendus omaniku või asutuse juhi, kinnipidamisasutustes vangla direktori, kaitseväes struktuuriüksuse ülema ning Kaitseliidus maleva pealiku loal.
- 18.3 Eesti Vabariigi põhiseaduse § 40 on igaühel südametunnistuse-, usu- ja mõttevabadus. Kuulumine kirikutesse ja usuühingutesse on vaba. Riigikirikut ei ole. Igaühel on vabadus nii üksinda kui ka koos teistega, avalikult või eraviisiliselt täita usutalitusi, kui see ei kahjusta avalikku korda, tervist ega kõlblust. Vastavalt VangS § 62 sätestatule tagab vanglateenistus kinnipeetavale usuliste vajaduste rahuldamise. Vastavalt kirikute ja koguduste seaduse (KiKoS) § 9 lg 1 sätestatule kinnipidamisasutustes viibijal on õigus täita usulisi talitusi vastavalt oma usutunnistusele, kui see ei kahjusta avalikku korda, tervist, kõlblust, vanglas kehtestatud korda ega teiste seal viibivate isikute õigusi.
- 18.4 Kaplan vestleb eelnevalt kinnipeetavaga, selgitamaks välja tema usulised vajadused ja kas isik on motiveeritud osalema jumalateenistusel jt religioossetel üritustel.

- 18.5 Kui kinnipeetav soovib individuaalset nõustamist või ärakuulamist kaplani poolt, on tal selleks Vangla poolt ka võimalus tagatud. Kaplan, vastavalt oma hinnangule ja töökorraldusele, organiseerib kinnipeetavale vajadusel individuaalse vastuvõtu.
- 18.6 Vangla tagab oma võimaluse piires kinnipeetavale, olenemata tema usutunnistusest, vajadusel kohtuda sama religiooni esindajaga, arvestades KiKoS § 9 lg 1 sätestatud erisusi.
- 18.7 Usulise sümbolika väljastamise vajaduse kinnipeetavale otsustab vangla kaplan. Kinnipeetavale vangla poolt väljastatud usulise sümbolika üle peab vangla arvestust. Pühapiltide arvu piiramine on põhjendatud ja vajalik, kuna nende liigne kogus raskendab oluliselt järelevalve toimingute teostamist, nimelt toa visuaalset kontrolli ja läbiotsimist. Piirang ei ole ebamõistlik, kuna maksimaalselt 3 pühapilti (Jumalaema, Jeesus Kristus, üks kaitsepühak) on piisav kogus usuliste toimingute tegemiseks ja suurem hulk pühapilte võib mõjuda häirivamalt ilma usulise orientatsioonita või teise usulise orientatsiooniga kinnipeetavatele. Tegemist on võrdse kohtlemise ja tasakaalu tagamisega usuvabaduse rakendamisel. Usulise sümbolika väljastamise vajaduse kinnipeetavale otsustab vangla kaplan. Kinnipeetavale on võimalik saata vanglasse religioosset sümbolikat maksikirjaga. Maksikirjaga saadetud religioosne sümbolika peab vastama kodukorras sätestatud tingimustele ning kätte andmine toimub kaplani loal. *(Muudetud 28.04.2022 nr 1-1/22/48, jõust. 01.05.2022)*
- 18.8 Eesmärk on, et kinnipeetavad ei kasutaks religioosset sümbolikat mitte usutava kohaselt ja teisi kinnipeetavaid ja vanglateenistujaid häirides. Näiteks palvehelmeid võib kinnipeetav kasutada oma toas, elusektsioonis, jalutades ja kabelis, mitte aga olles koolis, sotsiaalprogrammis või osaledes mõnes muus vangla poolt organiseeritud tegevuses.

19 Meditsiiniline teenindamine

- 19.1 Alus tuleneb VangS § 49 sätestatust, mille kohaselt tervishoid vanglas on riigi tervishoiusüsteemi osa. Tervishoiuteenust vanglas korraldatakse tervishoiuteenuste korraldamise seaduse alusel. Kinnipeetavale tervishoiuteenuste osutamist rahastatakse riigieelarvest Justiitsministeeriumi kaudu. Seega, kõik nõuded kinnipeetavate ravi kvaliteedile lähtuvad samadest alustest, mis vabaduses viibivatele isikutele. Tulenevalt põhiseaduse § 28 on kinnipeetaval õigus tervise kaitsele. Samas, aga lasub ka kinnipeetaval vastutus enda tervise eest hoolitsemisel, tugevdades organismi ja ennetades haiguste teket (mitte suitsetamine, regulaarne kergem füüsiline koormus töötamise või sportimise näol, isikliku hügieeni pidamine, toa korrashoid, igapäevane värskes õhus viibimine, ettenähtud raviskeemi korrektne täitmine jms). Meditsiiniosakonna tegevust litsentseerib ja teostab järelevalvet Terviseamet.
- 19.2 Tulenevalt tervishoiuteenuste korraldamise seaduse (edaspidi *TTKS*) § 2 lg.1-st on tervishoiuteenus tervishoiutöötaja tegevus haiguse, vigastuse või mürgituse ennetamiseks, diagnoosimiseks ja ravimiseks eesmärgiga leevendada inimese vaevusi, hoida ära tema tervise-seisundi halvenemist või haiguse ägenemist ning taastada tervist. *TTKS* § 3 lg 1 kohaselt on tervishoiutöötajad: arst, hambaarst, õde ja ämmaemand, kui nad on registreeritud Terviseametis ning sama seaduse § 3 lg 2 kohaselt võib tervishoiutöötaja osutada tervishoiuteenuseid omandatud eriala piirides, mille kohta talle on väljastatud Terviseameti tõend tervishoiutöötajana registreerimise kohta. Terviseamet on väljastanud Tallinna Vanglale tegevusloa, mis hõlmab järgmisi ambulatoorse arstiabi teenuseid: peremeditsiiniteenus, psühhiaatriateenus, infektsioonhaiguste teenus, hambaraviteenus, radioloogiateenus, günekoloogiateenus, oftalmoloogiateenus, neuroloogiateenus, üldkirurgiateenus, dermatoveneroloogiateenus, uroloogiateenus ja hooldusraviteenus. Teenuse maht sõltub eelarvelistest vahenditest. Kui kinnipeetava tervislik seisund vajab tervishoiuteenust, milleks puudub vanglal tegevusloa või vastav meditsiinitehnika, siis suunab meditsiiniosakond ta tervishoiuteenuse osutaja juurde kel on vastav tegevusloa ja kellega on sõlmitud leping. Plaanilise tegevuse juures lähtutakse eelarvelistest vahenditest ja eesmärkide prioriteetsusest. Erakorralise seisundi puhul lähtutakse vaid kinnipeetava tervislikust seisundist.
- 19.2.1 Kinnipeetavate registreerumisel järjekorda lähtutakse probleemi tõsidusest ja erakorralisusest, st. kohest sekkumist vajavate probleemide korral kutsutakse kinnipeetav vastuvõtule esimesel võimalusel, plaaniliste uuringute või konsultatsioonide korral asetab arst kinnipeetava järjekorda. Selline tegevus tagab töö sujuvuse, kinnipeetavad ei kuhju ühele vastuvõtule, samas erakorralist sekkumist vajavad seisundid lahendatakse koheselt, välistades ohtu püsiva tervisekahjustuse tekkeks või surmaks. Kui kinnipeetav ei soovi oma terviseprobleemi avaldada, võib ta avaldada soovi arsti vastuvõtule ilma selgitusteta. Sellisel juhul läheb ta üldjärjekorra lõppu.

- 19.3 Vastavalt VangS § 133 on vanglaametnik kohustatud vangla direktorile või kõrgemale kohalviibivale vanglaametnikule viivitamatult teatama kõikidest karistuse täideviimisel esilekerkivatest tähtsatest juhtudest, mis puudutavad vangla sisekorraeeskirjade täitmist ja vangla julgeolekut, samuti tähelepanekutest kinnipeetava kohta, mis aitavad kaasa karistuse täideviimise eesmärkide saavutamisele. Kinnipeetava haigestumisest, vigastusest või mürgistusest on vanglaametnik kohustatud viivitamata informeerima arsti või õde. Haigestumine on äkki tekkinud tervises seisundi muutus, mis vajab kohest sekkumist. Vältimatut abi vajavad seisundid-olukorrad, kus 24 tunni jooksul meditsiiniabi andmata jätmisel võib tekkida püsiv tervises seisundi halvenemine või surm.
- 19.4 Kui kinnipeetav esitab tervishoiuteenuse osutajale oma tervise kohta valeandmeid, siis ei ole võimalik isikule panna õiget diagnoosi ning määrata vastavat ravi. Tagajärjeks võib olla vale ravi määramine ja see võib osutada eluohtlikuks.
- 19.5 Üldjuhul annab vangla kinnipeetavale talle määratud ravimid iseseisvaks manustamiseks. Nii ei pea kinnipeetavad ravimeid manustama ainult loenduse ajal, vaid saavad seda teha paindlikumalt, näiteks enne sööki või vahetult enne magamaminekut. Arvestades, et kinnipeetavad jätkavad enamast vabaduses neile vanglas määratud raviskeemidega, on otstarbekas tõsta juba vanglas viibides kinnipeetavate vastustust määratud ravi efektiivsuse eest. Iseseisvaks manustamiseks ei anta kinnipeetavatele narkootiliste ja psühhotropsete ravimite nimekirja kuuluvad ravimid. Samuti ei anta ravimeid iseseisvaks manustamiseks juhul, kui ravim on kinnipeetavale hädavajalik, kuid vanglal tekib ravimi ebaõige manustamise või väärkasutuse kahtlus. Ravimid määratakse ja jagatakse meditsiinosakonna poolt ravimipinalitesse, mistõttu on väga täpselt teada kes, millal ja millist ravimit peab manustama. Ravimi esmakordsel määramisel selgitab meditsiinitöötaja kinnipeetavale mis ravimiga on tegemist, milline on tema oodatav ravitoime, millised on võimalikud kõrvaltoimed ja kuidas ravimit võetakse. Seega ei ole ravimite manustamise juures vajalik meditsiinitöötaja kaasamine. Samamoodi manustavad ravimeid kodustes tingimustes kõik inimesed. Eelduseks on, et ravi vajav inimene on huvitatud tervenemisest ja jälgib täpselt talle antud juhiseid. Meditsiinosakonna poolt ettenähtud raviskeemi järgimine on väga oluline paranemise protsessi osa. Kui kinnipeetav ei järgi raviskeemi võib see kaasa tuua haiguse ägenemise, ravimi suhtes resistentsuse tekke ning raskemate haiguste puhul ka eluohtliku seisundi. Samuti on väga oluline koheselt teavitada meditsiinosakonda, kui arsti poolt ettenähtud ravimid ei sobi, tekkivad kõrvalnähud vms ning tekib vajadus raviskeemi muutmiseks. Kui kinnipeetav ei järgi raviskeemi või keeldub ravimite kohesest manustamisest vanglateenistuse ametniku juuresolekul, siis kaalub meditsiinosakond ravi lõpetamist, kuna sunniviisiliselt ei ole õigust isikut ravida v.a juhul, kui tegemist on eluohtliku seisundi ning erakorralise meditsiiniabi osutamisega ning isik ei ole ise võimeline enda ravimise enda otsustama. Kõiki ravimeid ei või, tulenedes nende farmakodünaamikast ja farmakokineetikast, purustada kuivõrd selle häirumisel võib ravim osutada mitte oodatud toimet. Seetõttu on meditsiinosakonnal õigus otsustada ravimite, mis ei kuulu narkootiliste ja psühhotropsete ravimite nimekirja, purustatud või lahustatud kujul andmise vajaduse sõltuvalt konkreetsest ravijuhust. Kui esineb kahtlus, et ravimeid manustatakse ebaõigelt, on meditsiinosakonnal õigus otsustada ravimi andmine viisil, mis võimaldab ravimi manustamise üle paremat järelevalvet. Vedeliku kujul olevat ravimit on täpsem ja lihtsam doseerida, samuti on kinnipeetaval raskem ravirežiimi rikkuda.
- 19.5.1. Vangla väljastab kinnipeetavale talle määratud ravimi(d) kindlaksmääratud perioodiks (umbes nädalaks). Ravimid pannakse doosi kaupa ravimipinalisse, millest kinnipeetav peab ise võtma vajaliku annuse ravimit ja manustama selle õigeaegselt. Tühja ravimipinali tagastab kinnipeetav meditsiinosakonnale, kust saab vastu täidetud ravimipinali uueks perioodiks. Kui kinnipeetavale määratakse uus ravim, siis lisab meditsiiniõde kinnipeetava juuresolekul uued ravimid pinalisse ja märgib sellele täiendava raviskeemi. Selline töökorraldus välistab olukorra, kus kinnipeetav paneb ise ravimid valesti pinalisse ja neid ebaõigesti manustab.
- 19.5.2. Ravimipinalile kantakse kinnipeetava nimi, toa number ja raviskeem põhjusel, et oleks võimalik tuvastada kellele ja millal on ravim(id) väljastatud ning kuidas ravimit võtma peab. Väljaspool vanglat töötaval kinnipeetaval peab olema võimalus talle määratud ravim(id) näidustatud koguses kaasa võtta. Kinnipeetav on ise kohustatud jälgima, et vastav ravimi(te) kogus oleks tal kaasaskantavas ravimitopsis olemas.
- 19.5.3. Lisaks ravimitele väljastatakse kinnipeetavale iseseisvaks manustamiseks ka talle arsti poolt näidustatud vitamiinipreparaadid ja toidulisandid. Vitamiinipreparaadid ja toidulisandid väljastatakse originaalpakendis, millele märgitakse kinnipeetava nimi, toa number ja soovitatav annustamisskeem, et oleks tuvastatav, kellele need väljastatud on ning kuidas neid võtma peab.

- 19.5.4. Ravi tulemuslikkuse saavutamiseks on tähtis, et kinnipeetav järgiks meditsiinosakonna poolt ette nähtud juhiseid. Vastasel juhul võib haigus ägeneda või tuua kaasa eluohtliku olukorra. Kui kinnipeetav peab ravimit võtma tavapärasest erinevalt, näiteks tingimata enne või pärast sööki või rohkem kui kolm korda päevas, siis selgitab meditsiinosakond kinnipeetavale ravimi võtmise tingimusi.
- 19.5.5. Kaitsmaks vangla julgeolekut ja sisekorda ning vanglas viibivate isikute elu ja tervist, võib loetletud asjaolude ilmnemisel kehtestada kinnipeetavale väljastatud ravimite manustamine viisil, mis ei sea ohtu kinnipeetava tervist ega põhjusta ravimi manustamise viibimist, kuid välistab kinnipeetavale või teistele isikutele vigastuse või infitseerumisohu tekke.
- 19.6 Ravimid väljastatakse vaid plastiktopsid, vältimaks teravate servadega või purunemisohtlikke materjale, millega kinnipeetaval on võimalik end tahtlikult või tahtmatult vigastada. Ravimtopside kantakse kinnipeetava nimi, toa number ja väljastamise kuupäev põhjusel, et oleks võimalik tuvastada kellele ja millal on ravim väljastatud.
- 19.7 Glükomeetri testribade arvuline piiratus on vajalik eelarveliste vahendite tasakaalus püsimiseks. Süstlanõelu vahetatakse öe poolt vastavalt vajadusele üks -ühele st. uued vanade vastu (st. andes nt 2 nõela, annab kinnipeetav öele vastu 2 kasutatud nõela). Seega võib toas olla sõltuvalt päevas tehtavate süstete arvust maksimum arv nõelu. Nõelte vahetamiseks tuleb kinnipeetav avatud sektori korral trellukse juurde, kinnises sektoris toimub nõelte vahetamine läbi luugi. Toas võib olla vaid 1 insuliini pliiatssüstal ühe toimeaine kohta, kuivõrd tagavarasüstlad vajavad säilitamist külmiku temperatuuril. Lantsetinõelu vahetab öde vastavalt vajadusele, üks ühele uued vanade vastu, st andes nt 10 lantsetinõela, annab kinnipeetav vastu 10 kasutatud nõela.
- 19.7.1. Pliiatssüstal, süstlanõelad ja lantsetinõelad on teravad torkavad vahendid ja võivad potentsiaalselt olla infitseerunud, ravimi vale kasutuse korral ka ohtlikud, viies veresuhkru taseme liialt madalale. Seetõttu tuleb välistada nende vahendite sattumine valedesse kättesse. Tervishoiutöötaja selgitab kinnipeetavale talle määratud ravirežiimi tagamaks ravimi korrektne doseerimine ja õigeaegne manustamine. Kaitsmaks vangla julgeolekut ja sisekorda ning vanglas viibivate isikute elu ja tervist, võib loetletud asjaolude ilmnemisel kehtestada diabeedihaigele kinnipeetavale väljastatud ravimite manustamine või tarvikute kasutamise piiramine viisil, mis ei sea ohtu diabeedihaige kinnipeetava tervist ega põhjusta ravimi manustamise viibimist, kuid välistab diabeedihaigele kinnipeetavale või teistele isikutele vigastuse või infitseerumisohu tekke.
- 19.8 Ravist keeldumise fikseerimine on vajalik, kuna sellisel juhul vastutab kinnipeetav oma edaspidise tervisliku seisundi eest ise. Vanglal puudub õigus kinnipeetavat sunniviisiliselt ravida, va juhul, kui on tegemist eluohtliku seisundiga.
- 19.9. Kinnipeetaval on keelatud:
- 19.9.1 tarvitada retseptiravimeid ilma arsti ettekirjutuseta, jätta ettenähtud ajal tarvitamata arsti poolt määratud ja/või muu vanglateenistuja poolt antud ravimid (kaasa arvatud käsimüügiravimid) ja omada ravimeid toas, välja arvatud meditsiinosakonna poolt plastikust topsides väljastatud tablettidest erinevas vormis ja vastavalt markeeritud ravimid - Justiitsministri 01.10.2011 määrusega „Järelevalve korraldus vanglas“ § 38 lg 1 kohaselt vanglateenistuse ametnikud jagavad kinnipeetavatele ravimeid, järgides vangla tervishoiutöötaja poolt ettenähtud kogust ja aega, sama § lg 2 kohaselt psühhotropsete ja narkootiliste ravimite jagamise juures peab viibima tervishoiutöötaja. Ravirežiimist kinnipidamine on tulemi saavutamiseks äärmiselt oluline, ravimite kontrollimatu tarvitamine võib kaasa tuua fataalseid tagajärgi. Ravimite tarvitamine peab täitma vaid tervenemise eesmärki.
- 19.9.2 omaalgatuslikult ja ilma arsti ettekirjutuseta ennast augustada, rõngastada, midagi lisada, midagi ära võtta jne .- omaalgatuslik augustamine rõngastamine jne on vanglas keelatud ja ohustab kinnipeetavate ja teiste vanglas viibivate isikute tervist, sest seeläbi võivad hakata levima erinevad nakkushaigused (HIV, hepatiit jm vere teel levivad haigused). Tätoveeringu (märgi) eemaldamine on raskendatud tegevus ja võib kahjustada isiku tervist jäädavalt. Tegemist võib olla ka ühe enesevigastamise meetodiga. Selliste tegevuste käigus on infektsioonide tekke oht väga kõrge. Kinnipeetav ei tohi omaalgatuslikult oma keha moondata, augustada, samuti ei tohi lasta teha seda teistel.
- 19.9.3 kaitsmaks vangla julgeolekut ja sisekorda ning vanglas viibivate isikute elu ja tervist, peab vangla olema teadlik, kus kinnipeetavale iseseisvaks manustamiseks väljastatud ravimid, vitamiinipreparaadid

ja toidulisandid asuvad. Kui kinnipeetav ei järgi kohustust hoida ravimeid ja muid preparaate talle määratud kapis, siis on vanglal õigus üldise julgeoleku tagamiseks need ära võtta.

19.9.4 Ravimid on määratud vastavalt inimese tervislikule seisundile, mistõttu ei või teised isikud neid ilma ettekirjutuseta võtta. Ettekirjutuseta ravimite võtmine võib kaasa tuua eluohtlikke ravimürgistusi. Vangla on kohustatud kaitsma kinnipeetavate elu ja tervist, samuti peab vangla tagama üldise julgeoleku. Seetõttu on keelatud kinnipeetavate vahel ravimite edasiandmine.

20 Ametnike vastuvõtt

20.1 Avavangla ametnikud võtavad kinnipeetavaid vastu põhjendatud taotluste alusel, kus on kirjas küsimus/probleem ning põhjendused. Selle tulemusel saavad ametnikud efektiivsemalt lahendada kinnipeetavate küsimusi ning valmistada keerukamad vastused ette enne kinnipeetava vastuvõttu.

21 Distsiplinaarmenetlus ja distsiplinaarkaristuste täideviimine

21.1 Käesolevas punktis on selgitatud, millist eesmärki teenib distsiplinaarmenetlus. Distsiplinaarmenetluse eesmärk on distsiplinaarsüüteo kiire ja täielik avastamine, süüdlase ja süüteo põhjuste väljaselgitamine ning distsiplinaarkaristuse õiglane määramine. Distsiplinaarmenetluse ajendiks on dokument, mis sisaldab andmeid distsiplinaarsüüteo kohta. Vanglas algatatakse distsiplinaarmenetlus siis, kui ilmnevad distsiplinaarsüüteo tunnused, mis on fikseeritud ettekandena

21.2 Distsiplinaarsüüteks loetakse süülist tegu, mis seisneb õigusaktidest tulenevate kohustuste täitmata jätmises või mitte nõuetekohases täitmisese. VangS § 63 ja § 100 kohaselt on vanglateenistusel õigus vangistusseaduse, vangla sisekorraeskirjade või muude õigusaktide nõuete süülise rikkumise eest kohaldada kinnipeetava suhtes distsiplinaarkaristusi.

21.3 VangS § 38 lg 2² kohaselt võib kinnipeetava töölt kõrvaldada või töökohustusest vabastada, kui kinnipeetav ei ole võimeline töökohustust täitma või töötamine ohustab kinnipeetava enda või vangla julgeolekut või töötamine on vangla distsiplinaarkorda ohustav. Kinnipeetava tööle võtmise, töölt kõrvaldamise ja töölt vabastamise korra kehtestab justiitsminister määrusega. Justiitsministri 07.02.2007 määruse nr 9 „Kinnipeetava tööle võtmise, töölt kõrvaldamise ja töölt vabastamise kord“ (edaspidi Kord) § 5 lg 2 punkti 8 kohaselt peatub kinnipeetava töökohustus distsiplinaarkaristusena kuni üheks kuuks töölt eemaldamisel. Tulenevalt VangS § 65 sätestatule pööratakse distsiplinaarkaristus üldjuhul täitmisele kohe. Kui aga kinnipeetavale on määratud karistuseks töölt eemaldamine kuni üheks kuuks, arvestatakse karistuse algust hetkest, kui kinnipeetav realselt töölt eemaldatakse. VangS § 63 lg 1 p 11 alusel võib kinnipeetavat distsiplinaarkorras karistada isikliku elektriseadme kasutamise keelamisega kuni 45 ööpäevaks. Karistuse algust arvestatakse hetkest, kui isiklik elektriseade on toast eemaldatud ja kinnipeetav ei saa seda kasutada.

21.4 Kartserikaristuse kandmiseks teise tuppa või osakonda paigutatud kinnipeetav on kohustatud kaasa võtma kõik temale kuuluvad esemed. Kinnipeetava juures toas olnud isiklikud asjad antakse lattu ning tagastatakse kinnipeetavale pärast kartserist vabastamist. Vangla ei taga, et kinnipeetav paigutatakse tagasi eluosakonda või tuppa, kust ta kartserikaristust kandma suundus ning vangla ei vastuta kinnipeetava poolt endisesse tuppa või eluosakonda jäetud esemete eest. Leitud esemetega, mille omanikku ei suudeta tuvastada, toimitakse vangistus reguleerivate õigusaktide alusel.

22 Ümberpaigutamine ja vanglast vabastamine

22.1 Vanglast vabastamine toimub kinnipeetava vanglast vabastamise korra alusel. Kinnipeetava vanglast vabastamise korras on sätestatud Vangla toimingud, milliseid on vajalik teostada kinnipeetava Vanglast vabastamise ettevalmistamisel ja vabastamisel.

22.2 Ümberpaigutamine toimub täitmispalani alusel.

22.3 Kinnipeetaval lasub kohustus vahetult enne vabanemist või ümberpaigutamist teise Vanglasse või avavanglast kinnisesse vanglasse, tagastada Vanglale tema kasutuses olnud vangla vara. Vangla vara tagastamise fikseerib vanglateenistuse ametnik. Kinnipeetav on kohustatud enne Vanglast vabanemist või ümberpaigutamist teise Vanglasse panema kokku toas olevad kõik temale kuuluvad isiklikud asjad ja need kaasa võtma.

- 22.4 Tulenevalt VangS § 75 lg 3 vabastamisel tagastatakse kinnipeetavale vanglateenistuse hoiul olnud esemed ja dokumendid ning isiklikud riided. Kui isiklikud riided puuduvad või ei vasta aastaajale, antakse vabastatavale riided vanglateenistuse poolt tasuta. Vastavalt VSke § 64 lg 1 ja 6 sätetatule Kui kinnipeetav vanglast vabastatakse, tagastatakse talle hoiul olevad asjad, mida kinnipeetav allkirjaga kinnitab.
- 22.5 Kui kinnipeetaval puuduvad Vanglast vabastamisel isiklikud riided või need ei vasta aastaajale, siis ta esitab vähemalt 2 nädalat enne vabanemise kuupäeva Vanglale taotluse, milles ta taotleb humanitaarkorras riiete saamist. Esitatud taotluse alusel annab Vangla kinnipeetava vabanemise päeval humanitaarkorras riided ning võimalusel antakse need tasuta.
- 22.6 Vabastatava isiku tuvastamist teostab Vangla lähtudes kinnipeetava vanglast vabastamise korra § 19-st kinnipeetavalt küsitakse tema eluloolisi andmeid ning tema vastuseid võrreldakse vabastamisõiendi ja isikliku toimiku andmetega. Isiklikus toimikusolevaid fotosid ja eritunnuste kirjeldusi võrreldakse kinnipeetavaga.
Justiitsministri 25.01.2001 määruse nr 11 Kinnipeetava vanglast vabastamise korra § 11 kohaselt kui isik vanglast vabastatakse, antakse talle kaasa vanglast vabastamise õiend. Vabastamise õiendile kantakse õiendi väljaandnud vangla nimetus, õiendi number, kinnipeetava ees- ja perekonnanimi, kinnipeetava sünniaeg või isikukood, kinnipeetava foto, kinnipeetava allkiri, õiendi väljaandmise kuupäev, õiendi kehtivusaeg kinnipidamise algus ja lõpp, õiendi väljaandja ees- ja perekonnanimi, õiendi väljaandja ametinimetus, õiendi väljaandja allkiri. Vabastamisõiend kehtib kuue kuu jooksul väljaandmisest arvates ning kehtivuse lõpptähtpäev märgitakse vabastamisõiendile. Kinnipeetav kinnitab isiklike dokumentide sh ka vabastamisõiendi kättesaamist oma allkirjaga isikliku toimiku tagumise kaane siseküljel.
- 22.7 Vastavalt VangS § 75 lg 4 sätetatule vabastamisel makstakse kinnipeetavale välja tema isikuarvel olevatest summadest hoiustatud vabanemistoetus ja vanglasiseseks kasutamiseks jäetud raha. Kui kinnipeetava isikuarvelt väljamakstav summa on väiksem toetuse määrast, siis makstakse kinnipeetavale ühekordset toetust kehtestatud määra ja isikuarvelt väljamakstava summa vahe ulatuses. Väljamakstava toetuse määr on sätetatud Justiitsministri 25.01.2001 määruse nr 11 Kinnipeetava vanglast vabastamise korra § 23¹.
- 22.8 VSke § 9¹ lg 1 kohaselt peetakse kinnipeetava kohta Vanglas tervisekaarti ning kui kinnipeetav avaldab soovi saada kätte vabanemisel tervisekaardi koopiat või haigusloo väljavõtet, siis esitab ta taotluse kooskõlas avaliku teabe seaduses sätetatuga. Nimetatud väljavõtte edastatakse isikule vahetult enne vanglast lahkumist kinnises ümbrikus allkirja vastu delikaatsete isikuandmete kaitseks.
- 22.9 Vastavalt Justiitsministri 25.01.2001 määruse nr 11 Kinnipeetava vanglast vabastamise korra § 27 sätetatule kohtusaalis vabastatud kinnipeetavale annab tema soovil tagantjärele vabastamisõiendi asutus, kus kinnipeetav vahetult enne vabastamist viibis. Vanglateenistuse ametnik korraldab vabastatud isikule Vanglas hoiul olnud asjade, vanglasisesel isikuarvel olnud raha, väärisesemete ja dokumentide üle andmise Vangla pääsلاس E-N kell 08:30 kuni 16:30 ja R kell 08:30 kuni 15:30. Asjade kätte saamist kinnitab vabanenud isik enda allkirjaga.
Punkti eesmärk on viia kinnipeetavateni teave, kuidas käituda kui nad väljaspool vanglat s.t kohtusaalist, prokuratuurist vabastatakse ning millistel aegadel on võimalik vanglas olevaid isiklike asju kätte saada. Samuti viiakse isikuteni teave, et pärast vabanemist on võimalik kirjaliku taotluse alusel saada vanglast vabastamise õiend tagant järele. Antud õiend on vajalik eelkõige nendele isikutele, kellel puudub kehtiv isikut tõendav dokument.

23 Sõidukulude hüvitamine

Käesolevad Kodukorra punktid reguleerivad avavanglas karistust kandvate kinnipeetavate väljaspool vanglat hariduse omandamiseks, sotsiaalprogrammide läbimiseks ja tervishoiuteenuse osutaja juures käimiseks tehtud sõidukulude hüvitamist.